

Jussarö

Kulttuuriperintöinventointi 2011

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	27.7.2011
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	ASIANUMERO	3780/41/2011
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	Tammisaaren saariston kansallispuisto		
ALUEEN NIMI	Raaseporin Jussarö		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI			
ALUEYKSIKKÖ	Etelä-Suomen luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Tapani Tuovinen		
JULKAISUN NIMI	Jussarö. Kulttuuriperintöinventointi 2011.		
TIIVISTELMÄ	<p>Metsähallitus teki Tammisaaren saariston kansallispuistoon ja Raaseporin kaupunkiin kuuluvassa Jussarön saarella ja sen eteläpuolisilla luodoilla arkeologisen kulttuuriperintöinventoinnin keuhällä 2011. Alue käsitti 160 ha viidellä saarella: Jussarö, Västergadden, Skogsgadden, Hamngadden ja Östergadden. Työ kuului EAKR-hankkeeseen 7214 <i>Tammisaaren saariston kansallispuiston luonto- ja kulttuurimatkaillen edellytysten kehittäminen</i>, jonka tavoitteena on parantaa Tammisaaren saariston kansallispuiston ja sen läheisyydessä olevien suojelalueiden saavutettavuutta sekä toimintaympäristöjä.</p> <p>Inventoitavalta alueelta oli ennen inventointia merkitty Museoviraston muinaisjäännösrekisteriin (ei vedenalaiset kohteet) 4 muinaismuistolain tarkoittamaa muinaisjäännöstä. Inventoinnissa dokumentoitiin 70 kulttuuriperintökohdetta; niistä kolme on alueita, joihin kuuluu alikohteita. Kohteet liittyvät kalastukseen, rautakaivoksen toimintaan (1834–1861) sekä saaren luotsi- ja majakanvartijayhteisöön. Pääosa kohteista sijaitsee Jussarön luontopolun varrella ja muissa sellaisissa osissa saarta, joihin on nyt tai lähitulevaisuudessa suurella yleisöllä helppo pääsy. Muutamien kohteiden saavuttamiseksi on kuitenkin kuljettava vaikeassa maastossa tai rantauduttava luonnonrantaan. Jussarön ulkoluotojen kulttuuriperintö on kuitenkin yleisöltä suljettu, koska se sijaitsee kansallispuiston rajoitusosassa.</p>		
AVAINSANAT	Raasepori, luotsit, majakanvartijat, kaivosteollisuus, kalastus, kulttuuriperintö, muinaisjäännökset		
MUUT TIEDOT	Kansikuva: Jussarön Västergruvan. Tie, kaivoskuilu, rakennuksenjäännös, kivijata ja niitty 1800-luvulta. Valok. Tapani Tuovinen.		
SARJAN NIMI JA NUMERO			
ISSN	ISBN (NIDOTTU) ISBN (PDF)		
SIVUMÄÄRÄ	200	KIELI	SUOMI
KUSTANTAJA	PAINOPAikka		
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

Tiivistelmä

Metsähallitus teki Tammisaaren saariston kansallispuistoon ja Raaseporin kaupunkiin kuuluvassa Jussarön saarella ja sen eteläpuolisilla luodoilla arkeologisen kulttuuriperintöinventoinnin keväällä 2011. Alue käsitti 160 ha viidellä saarella: Jussarö, Västergadden, Skogsgadden, Hamngadden ja Östergadden. Työ kuului EAKR-hankkeeseen 7214 *Tammisaaren saariston kansallispuiston luonto- ja kulttuurimatkojen edellytysten kehittäminen*, jonka tavoitteena on parantaa Tammisaaren saariston kansallispuiston ja sen läheisyydessä olevien suojelualueiden saavutettavuutta sekä toimintaympäristöjä.

Jussarön nimi esiintyy usein varhaisissa lähteissä. Se oli merkittävä paikka 1600–1800-lukujen merikartoissa, koska paikallinen maamagneettinen anomalia aiheuttaa kompassiin erantoa. Kirkonkirjoihin merkittyä asutusta saarella oli 1770-luvulta alkaen ja pysyvästi miehitetty luotsipaikka 1837 alkaen. Saaren rautapitoista magnetiittia on yritetty hyödyntää useaan otteeseen. Valtiollinen kaivosprojekti toimi saarella vuosina 1834–1861. Kaivosyrityksiä tehtiin 1898 ja 1919–1921, ja vuosina 1954–1967 Vuoksenniska Oy:llä oli laajamittainen kaivostuotanto saarella.

Alueelta oli ennen inventointia merkitty Museoviraston muinaisjäännösrekisteriin (ei vedenalaiset kohteet) 4 muinaismuistolain tarkoittamaa muinaisjäännöstä. Inventoinnissa dokumentoitiin 70 kulttuuriperintökohdetta, joista 39 liittyy kaivostoimintaan. Kohteista 3 on alueita, joihin kuuluu alikohteita. Dokumentoituihin kohteisiin kuuluu rakennusjäännöksiä, kellareita, kivirakenteita, teitä, piirtokirjoituksia, kaivoskuiluja, hevოსvintturin tasanteita, louhekasoja, veneen kiinnityspultteja sekä *tomtning*-jäännös.

Kohteet liittyvät kalastukseen, ensimmäisen rautakaivoksen toimintaan 1834–1861 sekä saaren luotsi- ja majakanvartijayhteisöön. Pääosa kohteista sijaitsee Jussarön luontopolun varrella ja muutoin niissä osissa saarta, joihin on nyt tai lähitulevaisuudessa suurella yleisöllä helppo pääsy. Muutamien kohteiden saavuttamiseksi on kuitenkin kuljettava vaikeassa maastossa tai rantauduttava luonnonrantaan. Hamngaddenin kalakari on kokonaan yleisöltä suljettu, koska se sijaitsee kansallispuiston rajoitusosassa, jossa vallitsee mairinnousukielto matkailukauden aikana.

Taulukko 1

Tutkimuskohteen koko nimi	<i>Jussarö</i>
Kunta/kaupunki, kylä/kaupunginosa, tila/kortteli tontti	<i>Raasepori (ent. Tammisaari), Busö</i>
Tutkimuksen laji (inventointi, kartoitus)	Kulttuuriperintöinventointi
kohteen ajoitus	<i>1700-1900-luvut</i>
peruskarttalehti/-lehdet	
Kohteen sijainti yhtenäiskoordinaatistossa	N 6639810 E 3307734
Maanomistaja	Metsähallitus
Tutkimuslaitos	
Kenttätyönjohtaja	Tapani Tuovinen
Tutkitun alueen laajuus	160 ha
Tutkimuksen kustantaja ja tutkimuskustannukset	Metsähallitus
löydöt (nrot), diarointi pvm. Kokoelma, tallennuspaikka	
rahakammioon toimitetut rahat	
rakennusfragmentit (nrot)	
mustavalkonegatiivit, diapositiivit ja digitaaliset kuvatalenteet (nrot)	Kuvat on tallennettu Metsähallituksen arkistoon. Taloudellinen tekijänoikeus kuviin on Metsähallituksella. Tämän raportin valokuvat on ottanut Tapani Tuovinen.
aikaisemmat tutkimukset ja tarkastuskäynnit	Inv. Titta Heikkinen ja Jari Näränen 1991; inv. Henrik Jansson 1998
arkistoitu kirjeenvaihto (tutkimusluvan diaarino, lausunnot)	
mahdolliset tutkimuskohdetta koskevat julkaisut	
tutkimuskertomuksen sivumäärä	200
Alkuperäisen tutkimuskertomuksen säilytyspaikka ja kopioiden säilytyspaikat	Metsähallitus arkisto. <i>Asianumero 3780/41/2011..</i>

Sisällys

TIIVISTELMÄ.....	3
SISÄLLYS	4
LUETTELO KOHTEISTA	5
1 JOHDANTO.....	6
2 INVENTOINTIALUEEN MAISEMA	8
3 ALUEEN TUTKIMUSHISTORIA.....	9
4 TULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET	14
ALLEKIRJOITUS	16
LÄHTEET	17
5 KOHDETIEDOT.....	18
LIITTEET.....	200

Luettelo kohteista

Taulukko 2. Luettelo kohteista.

Tyyppi	Tyypin tarkenne	Kohde nro
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 133862 Jussarö majakkamestarin talon ulkorakennus
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 133944 Jussarö majakkatie
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 133945 Jussarö Bäksbrantarna piirtokirjoituksia
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 133962 Jussarö Munckens sten piirtokirjoitus
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 133963 Jussarö Tjyckelbergsnäset kivirakenne
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134193 Jussarö Västergruvorna 1 piirtokirjoitus
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134194 Jussarö Västergruvorna kuilu K
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134195 Jussarö Västergruvorna kuilun K hevosvintturi
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134196 Jussarö Västergruvorna kuilu A
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134202 Jussarö Västergruvorna kuilu B
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134203 Jussarö Västergruvorna kuilu C
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134204 Jussarö Västergruvorna kuilun C hevosvintturi
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134205 Jussarö Västergruvorna kuilun B hevosvintturi
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134206 Jussarö Västergruvorna kuilun A hevosvintturi
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134208 Jussarö Västergruvorna kuilun K louhe
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134211 Jussarö Västergruvorna kuilun B pohjoispuoli louhe
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134212 Jussarö Västergruvorna 1 rakennuksenjäännös
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134213 Jussarö Västergruvorna kuilun C koillispuolen louhe
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134262 Jussarö Västergruvorna tie
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134263 Jussarö Västergruvorna kuilu D
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134264 Jussarö Västergruvorna kivijata ja niitty
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134285 Jussarö Västergruvorna 2 rakennuksenjäännös
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134286 Jussarö Västergruvorna nimetön kuilu
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134322 Jussarö Västergruvorna 2 piirtokirjoitus
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134323 Jussarö Kullakojan navetanraunio
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134324 Jussarö Kullakojan kellari
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134325 Jussarö Västerviken 1 rakennuksenjäännös
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134328 Jussarö Västerviken 2 rakennuksenjäännös
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134329 Jussarö Västerviken 3 rakennuksenjäännös
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134342 Jussarö Västra gruvan kuilu E
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134343 Jussarö Västerviken vedenkorkeusmerkki
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134344 Jussarö Västerviken maakellari
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134346 Jussarö Östergruvorna 1 louhecasa
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134347 Jussarö Östergruvorna 1 nimeämätön kuilu
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134348 Jussarö Östergruvorna 2 louhecasa
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134349 Jussarö Östergruvorna kuilu I
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134350 Jussarö Östergruvorna kuilun I hevosvintturi
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134351 Jussarö Östergruvorna kuilu H
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134352 Jussarö Östergruvorna kuilun H hevosvintturi
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134353 Jussarö Östergruvorna rakennuksenjäännös
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134354 Jussarö Östergruvorna kuilu N
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134355 Jussarö Östergruvorna 3 louhecasa
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134356 Jussarö Östergruvorna kuilu M
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134357 Jussarö Östergruvorna kuilun M hevosvintturi
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134358 Jussarö Östergruvorna maakellari
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134359 Jussarö Östergruvorna kuilu L

7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134360	Jussarö Östergrovorna 2 nimeämätön kuilu
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134361	Jussarö Östergrovorna 4 louhekasa
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134362	Jussarö Östergrovorna 3 nimeämätön kuilu
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134363	Jussarö Östergrovorna 5 louhekasa
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134364	Jussarö Östergrovorna kuilu G
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134365	Jussarö Östergrovorna 6 louhekasa
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134382	Jussarö Södra gruvan kuilu
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134383	Jussarö Södra gruvan louhekasa
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134384	Jussarö Västerviken 4 rakennuksenjäännös
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134386	Jussarö Österfladan piirtokirjoitus
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134387	Jussarö Västergrovorna louhosalue
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134388	Jussarö Östergrovorna louhosalue
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134389	Jussarö Lotsstuberget 1 rakennuksenjäännös
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134390	Jussarö Lotsstuberget 2 rakennuksenjäännös
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134392	Jussarö Lotsstuberget 3 rakennuksenjäännös
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134393	Jussarö Lotsstuberget 4 rakennuksenjäännös
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134394	Jussarö Lotsstuberget 5 rakennuksenjäännös
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134402	Jussarö Haget piirtokirjoitus
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134403	Jussarö Hamngadden kalastuspaikka
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134404	Jussarö Hamngadden 1 kiinnityspultti
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134405	Jussarö Hamngadden 1 piirtokirjoitus
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134407	Jussarö Hamngadden tomtning
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134408	Jussarö Hamngadden 2 kiinnityspultti
7100	Historiallinen rakennelma 7118	Historiallinen aika 134409	Jussarö Hamngadden 2 piirtokirjoitus

1 Johdanto

Raaseporin Jussarö sijaitsee Suomenlahden saaristossa Tammisaaren eteläpuolella (kartta 1). Saari kuuluu entisen Tammisaaren Busön kylään ja aiemmin Pohjan pitäjään. Inventoitu alue, Jussarö eteläpuolisine luotoineen on osa Tammisaaren saariston kansallispuistoa.

Maastotyön tein kolmessa työjaksossa touko-, kesä- ja heinäkuun aikana. Jussarö on saarista suurin (136 ha), ja siellä keskityin asuttuun pohjois- ja itäosaan, joissa pyrin löytämään maanpinnalla näkyvät rakenteet mahdollisimman kattavasti. Tältä alueelta melkein kaikki kulttuuriperintökohteet löytyivätkin. Jussarön länsiosa on vanhaa metsää, jonka jyrkät kalliokupolit ja suot tekevät vaikeakulkuiseksi. Tällä alueella kiersin suot ja keskityin kallioalueiden ja rantojen tarkastamiseen. Saaren länsiosan tulokset jäivät niukoiksi. Eteläisten saarten Västergadden (4.1 ha), Skogsgadden (5.0 ha), Hamngadden (5.5 ha) ja Östergadden (8.8 ha) maastojen tutkimiseen käytin yhden päivän. Inventointialue tuli tutkituksi suhteellisen tasaisella intensiteetillä, kuitenkin Jussarön pohjoisosaa painottaen.

Inventoinnin tausta-aineiston muodostivat Museoviraston muinaisjäännösrekisterin tiedot, Metsähallituksen Reiska-tietokantaan tallennetut kulttuuriperintötiedot, aikaisemmat inventoinnit (Titta Heikkinen ja Jari Näränen 1991 sekä Henrik Jansson

1998), Kansallisarkistossa säilytettävät kartat sekä Jussaröstä kirjoitettu paikallis- ja teollisuushistoriallinen kirjallisuus. Etsittävinä ja dokumentoitavina olivat käytöstä pois jääneet kulttuuriperintöön liittyvät jäljet lukuun ottamatta Puolustusvoimien ja kaivosyhtiö Vuoksenniska Oy:n sodanjälkeisen ajan toiminnasta jääneitä rakennuksia ja rakenteita. Kohteiden paikat määritettiin GPS-paikantimen avulla, kohteet valokuvattiin ja niistä otettiin päämitat. Tavanomainen paikanmäärityksen tarkkuus avoimilla paikoilla oli $\pm 3... \pm 4$ m. Varsinaisten kulttuuriperintökohteiden lisäksi merkitsin muistiin erilaiset pienet kivikasat ja -vallit, joita maastossa tapasin ja tallensin niiden sijainnin Reiskaan; tässä raportissa niitä ei ole huomioitu.

Kiitän Jan-Peter Kivelää, Hans-Erik Nymania ja Peter Sjöstrandia avusta ja tiedoista inventoinnin aikana.

Kartta 1. Inventointialueen sijoittuminen Suomeen,

2 Inventointialueen maisema

Jussarö kuuluu valtioneuvoston vahvistamiin valtakunnallisesti merkittäviin kulttuuriympäristöihin. Saaren pohjoisosassa Västervikenin satamalahden ympärillä on ollut viimeistään 1800-luvun alusta luotsikylä avoimine laidunmaisemineen. Luotsien rakennukset on suurimmaksi osaksi purettu. Rakennuksista jäljellä on enää Kullakojan 1800-luvun alkupuolelta. Metsähallitus on kunnostanut Kullakojanin ja hoitaa saaren uudelleen avoimeksi raivattua pohjoisosaa perinnebiotooppina.

Magneetikentän anomalia Jussarössä on ollut tiedossa ainakin 1600-luvulta alkaen, ja viimeistään 1700-luvulla se osattiin yhdistää kallioperässä olevaan rautapitoiseen magnetiittiin. Jussarön rautaa on hyödynnetty kahdessa vaiheessa, vuorihallituksen ja Uudenmaan lääninhallituksen yhteisessä kaivosprojektissa 1834–1861 ja Vuoksenniska Oy:n projektissa 1954–1967. Valtion tekemät avolouhoskuilut saaren luoteis- ja koillisosissa ovat vaikuttavia ja monen saarella kävijän nähtävissä, koska osa niistä sijaitsee Metsähallituksen luontopolun varressa.

Jussarön kulttuurimaiseman hallitsevin elementti on Vuoksenniska Oy:n autioitunut rautakaivos saaren itäosassa. Yhtiö louhi rautamalmia merenpohjasta Jussarön kaakkoispuolella vuosina 1954–1967, ja sinä aikana rakennettiin tuotantorakennuksia, kuljetus- ja satamalaitteita ja asuntoja. Saaren itäpuolen *flada* täytettiin kaivoksen jätemurskeella, joka nyt muodostaa laajan avoimen sorakentän ja rannan. Kaivoksen lopetettua toimintansa infrastruktuuri jäi tyhjilleen. Hallitsevimmat rakennukset ovat korkeat murskaamo- ja rikastamotornit ja surrealistiset tyhjät asuinrakennukset.

Saaren vuonna 1891 valmistunut majakka rakennettiin korkealle kalliolle saaren eteläkärkeen. Majakanvartijoiden rakennukset sijaitsivat majakan alapuolella kalliolla ja rannassa. Majakka räjäytettiin 1941, ja sen säilyneen alaosan päälle on rakennettu merivartioston tähystystorni, joka nyttemmin on jäänyt pois käytöstä.

Saaren länsiosa on vanhaa metsää, pieniä soita ja jyrkkämuotoisia kallioita. Metsäisyys johtuu siitä, että valtio oli kieltänyt asukkaita hakkaamasta metsää, koska majakkaa edeltävänä aikana saaren korkea metsäinen profiili edesauttoi sen tunnistamista mereltä käsin.

Jussarön eteläpuolella olevat luodot Gaddarna muodostavat erillisen maisemansa ulkosaaristossa. Merenpohjassa olevien rautamalmioiden aiheuttama magneettinen anomalia on kaikkein voimakkaimmillaan siellä. Gaddarnien vyöhyke on ollut ongelmallinen merenkulkijoille, koska kompassissa oli voimakas eranto ja luotojen sijainti oli vaikea määrittää avomereltä. Tunnusmerkin (1817) ja myöhemmin majakan (1922) tultua rakennetuksi Sundharunin luodolle ongelma tuli osaksi ratkaistuksi.

3 Alueen tutkimushistoria

Jussarö merikartoissa

Jussarön nimi esiintyy monissa varhaisissa lähteissä. Se on Olaus Magnuksen Carta Marinassa 1539 muodossa *Iusere*; muita varhaisia kirjoitusasuja ovat *Iuxare* (itinerario noin 1300), *Jusar* (1547), *Jusaren* (Jakob Teitin valitusrekisteri 1556), *Juser* (1558), *Jusseer* (1559), *Jussar* (1581), *Jussaröö* (1588), *Jusar* (Tammisaaren tuomiokirja 1625), *Jusor* (Johan Månsson 1644), *Iussar* (1662), *Iussari* (1723) ja *Jussari* (1751) (Cederlöf 1986: 29).

Hollantilainen Lucas Janzoon Waghenaer merkitsi merikarttaansa *Spiegel der zeevaart* (1584) Jussarön kohdalle *Zeilsteen*-nimisen paikan (ruots. *Segerstenen* tai *Segelstenen*). Tiedettiin, että sen lähellä ei voinut luottaa kompassin näyttämiin suuntiin. Syynä oli merenpohjassa oleva rautamalmi, joka aiheuttaa voimakkaita paikallisia anomalioita magneettikenttään ja tekee kompassin erannon suureksi. Johan Månsson sijoitti kuuluisassa purjehduskäsikirjassaan *Een Siö-Book om Siöfarten i Öster-Siön* vuodelta 1644 magneettisen häiriöalueen Jussarön kaakkoispuolelle. Kuvauksessaan Jussaröstä Månsson mainitsi myös, että Jussaröstä puoli mailia lounaaseen on *en hop medh små Klippor och Bodhar* (Cederlöf 1986: 38). Paikassa oli siis kalamajoja. Koska vanhan merimailin pituus oli 7420 metriä, Månssonin paikanmääritys vie noin 3.7 km Jussarön ulkopuolelle. Se voi viitata kahteen mahdolliseen luotojen ryhmään, Äggharukobbarna tai todennäköisemmin Gaddarna.

Jonas Hahnin kartassa *Special Carta öfwer Jnloppen från Siön til Hangö, Twermunde samt Jussari* (1751) Jussarö on keskeisessä asemassa. Kartassa on merkitty Jussaröhön kolme korkeaa paikkaa, joihin on piirretty luultavasti kivikummelia tarkoittava kartta-merkki: eteläkärki nykyisen majakan koillispuolella (suunnilleen $y_{kj} p=6639314$, $i = 3308092$), Lotsstuberget sekä kallionlaki saaren länsiosassa lähellä Sköthammenin pohjukkaa ($y_{kj} p = 6639700$, $i = 3307330$). Näistä Jussarön eteläkärki näyttäisi olevan paikanmäärityksen kannalta tärkein, koska Hahn on erantohavaintoja kuvaavien suuntanuolien lisäksi merkinnyt kartalle kolme suuntimaa (pejlingslinje), jotka lännestä tulevana yhtyvät Jussarön eteläkärjessä (kartta kuvattuna esim. Ehrensvärd & Zilliacus 1997: 63). Hahnin erantomittaukset ovat tarkat, ja Gaddarna on piirretty yksityiskohtaisesti. Eteläisimpien ulkokarien kohdalle on merkitty nimi *Torskegrund*: turskanpyyntipaikka.

Luotsit

Jussarön merkitys merenkulkijoille on ymmärrettävä Suomenlahden rannikon topografian perusteella. Saari oli korkea ja se kasvoi metsää – Månssonin mukaan harvaa, mutta kuitenkin. Saarella oli muista maastonmuodoista erottuva profiili, joka edesauttoi sen tunnistamista lähestyttäessä Suomenlahden rannikkoa. Topografisia tunnusmerkkejä pidettiin niin merkityksellisinä, että metsän hakkaaminen kiellettiin. Valtio pakkolunasti saaren niinkin myöhään kuin 1868 suojellakseen sen metsää.

Jussarötä voitiin lähestyä joko lounaasta tai kaakosta ja ankkuroitua Västervikenin luonnonsatamaan pohjoispuolella tai jatkaa purjehdusta rannikolle tai sisäväylää pitkin. Lounaasta saattoi purjehtia melko turvallisesti kohti Jussarön korkeaa länsirantaa, mutta Jonas Hahnin kartan teksti varoittaa kaakosta tulevan Tallinnan väylän epävarmuudesta ja karikkeisuudesta: *Gamla Revalska leden och Inloppet, alldeles osäkert, hålstenigt* (Cederlöf 1986: 44). Vaikka Jussarötä olikin hyvä lähestyä etelästä, magneettinen häiriökenttä ja Jussarön eteläpuolella olevat luodot ja matalikot merkitsivät riskiä joutua matalikolle etenkin huonon näkyvyyden vallitessa. Hahnin kartassa on merkintöjä hänen tuntemistaan haaksirikoista Jussarön eteläpuolella.

Nämä tekijät merkitsivät ilmeistä tarvetta luotsaukselle ja majakan rakentamiselle. Jussarön luotsitoiminta alkoi viimeistään 1807, jolloin busöläinen luotsi Matts Mattson asettui saarelle. Jussarö toimi aluksi luotsien vahtipaikkana Busön luotsipaikan alaisuudessa. Tämä käy ilmi vielä 1837, kun Jussaröstä käytettiin nimitystä Busö Yttre (Cederlöf 1986: 61).

Jussarön eteläpuolelle Sundharuniin, joka oli yksi Gaddarna-saariryhmän luodoista, rakennettiin ensimmäinen tunnusmerkki 1817. Pääsaaren ensimmäinen majakka saarelle rakennettiin 1811, ei ole varmuutta minne, mutta mahdollisesti saaren keski-osaan Lotsstubergetille. Se joka tapauksessa korvattiin eteläkärkeen sijoitetulla majakalla 1891, ja 1922 rakennettiin näihin päiviin asti käytössä ollut Sundharunin miehitämätön majakka. Ensimmäinen luotsien tähystystupa rakennettiin 1859 Lotsstubergetille. Sen laella on kivirakenteita, jotka kuuluvat ilmeisesti ensimmäiseen majakkaan ja eri-ikäisiin luotsitupiin. Lisäksi kalliolla on venäläisen lennätinaseman (1915–1918) jäännökset.

Jussarön kalastus

Tiedot varhaisesta kalastuksesta Busön kylään kuuluvan Jussarön saaren kalavesillä ovat niukat. Väinö Maajoki päätteli entisen Pohjan pitäjän veroparselien alueellisen jakautumisen perusteella, että Jussarön kalavedet olivat keskiajalla kaikkien alueen kalastajien yhteiskäytössä, kunnes eräs busöläinen hankki niihin yksityisen kalastusoikeuden (Maajoki 1941: 92). Tammisaaren tuomiokirjassa mainitaan 26.2.1625, että

busöläiselle Lasselle "lasse J bussöö" ja hänen naapurilleen oli määrätty vuosittain verona Jussarön kalavesistä kolme nelikkoa suolakalaa, mitä he eivät olleet suorittaneet (Lönnroth 2005: 18). Kun tähän lisää Johan Månssonin maininnan kalamajoista Jussarön ulkoluodoilla 1644 ja Hahnin turskamatalikon, tärkeimmät lähteet Jussarön varhaisesta kalastuksesta on lueteltu. Joka tapauksessa näyttää siltä, että Jussarön asutus sai alkunsa kalastuksesta ja että kalavedet ja ulkoluodot ovat olleet jatkuvassa käytössä. Kirkonkirjojen ilmaisema asutus alkoi vuonna 1774.

Perunkirjojen ansiosta myöhemmästä kalastuksesta on saatavilla yksityiskohtaista tietoa. Ari Sirén on kartoittanut Jussarön 1800- ja 1900-lukujen kalastusta ja todennut silakan ja kilohailin mutta myös turskan ja hauen kalastuksen merkityksen luotsien ja kalastajatorpparien toimeentulolle (Sirén 1995: 38–41).

Valtion kaivostoiminta 1834–1861

Eevert Laine kirjoitti kaksi katsausta Jussarön vanhan rautakaivoksen toimintaan: laajan artikkelin kaivoksen tuotannosta ja taloudesta vuonna 1929 sekä tiivistetyn version Jussaröstä osana Suomen vuoritoimen historiaa vuonna 1952. Hänen työnsä ansiosta tunnetaan ne vaikeudet avolouhoksen tuotannossa ja malmin myynnissä, joista ei päästy irti kaivoksen koko toiminta-aikana. Alkuvuosina kaivostyötä teetettiin Jussarön asukkailla päivätyönä. Jo 1830-luvulla malmin myyntihinta kuitenkin laski kannattamattomalle tasolle, ja kaivoksen toiminta lakkautettiin vuosiksi 1838–1839. Tuotanto saatiin uudelleen käyntiin 1840, kun kotimaisen tuotannon kanssa kilpailevan malmin ja takkiraudan saanti Ruotsista vaikeutui. Nyt laskettiin, että vankityövoima tulisi halvemmaksi kuin vapaiden työläisten käyttö, ja toukokuussa 1841 Jussaröhön lähetettiinkin 45 irtolaisuudesta tuomittua vankia Viaporista. Enimmillään saarella oli 95 vankia ja 60 vartijaa, joten heitä oli tuolloin moninkertaisesti enemmän kuin saarella oli vakituksia asukkaita (vrt. Sirén 1995: 36).

Sitä mukaa kuin vankeja tuli lisää ja tuotantoa pyrittiin lisäämään saarelle rakennettiin asuin- ja tuotantorakennuksia, kuiluja varustettiin hevosvinttureilla ja uusia aukkoja otettiin käyttöön. Vuosina 1848 ja 1849 kotimaisen malmin kysyntä vilkastui, ja tuotantoa koetettiin nostaa. Vuonna 1850 tuotanto kuitenkin jälleen aleni, ja Itämainen sota keskeytti toiminnan kokonaan vuosiksi 1854–1856. Jatkuvien talousvaikeuksien ja ulkomaankaupan vapautumisen takia senaatti lakkautti kaivoksen toiminnan 8.5.1861. Tuolloin malmia ja sivukiveä oli louhittu noin 50000 tonnia. Rakennukset irtaimistoineen huutokaupattiin, purettiin ja siirrettiin pois. Huutokaupan pöytäkirjasta käy ilmi, että kaivokseen kuului 13 rakennusta: kaivosjohtajan ja sotilaspäällikön asuinrakennukset, kasarmi (kirkko, sotilas- ja vankikasarmi, leipomo, kamari, sairaustupa, välskärin huone ja aliupseerin huone), *sarai*-rakennus (talousaitta, vankikeittiö, sotilaskeittiö, puusepänhuone), talli, jyvääntä, sauna, ruutikellari, kaksi pajaa, kaksi hiilihuonetta ja hiiliuuni.

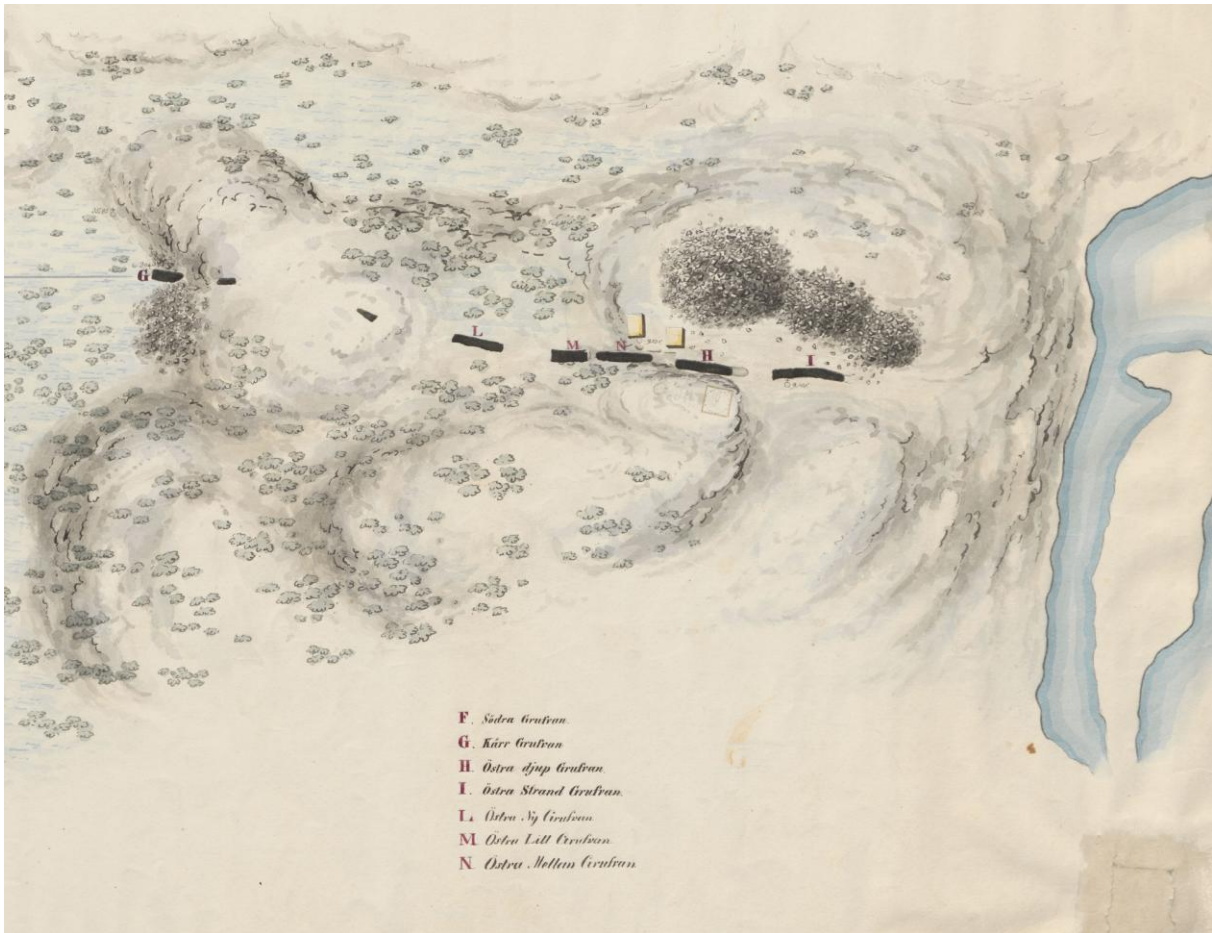
Jussarön kaivosmaisemasta antaa käsityksen kartta, jonka vuorihallituksen kaivostarkastaja Fredrik Tengström laati vuonna 1843 (kartat 3 ja 4). Avolouhokset jaettiin läntiseen kaivokseen (Västergruvorna) saaren luoteispäässä ja itäiseen kaivokseen (Östergruvorna) saaren koillispäässä. Lisäksi oli eteläinen kaivos eli niittykaivos (Södra gruvan), jossa oli yksi avokuilu. Tengström luettelee läntisen kaivoksen avolouhoskuilut tunnuksineen A–K ja itäisen kaivoksen kuilut tunnuksineen F–N:

A. *Westra Strand Grufoan*
 B. *Westra Mellan Grufoan*
 C. *Westra Djup Grufoan*
 D. *Westra Smedje Grufoan*
 E. *Hamn Grufoan*
 K. *Westra Sjö Grufoan*

F. *Södra Grufoan*
 G. *Kärr Grufoan*
 H. *Östra djup Grufoan*
 I. *Östra Strand Grufoan*
 L. *Östra Ny Grufoan*
 M. *Östra Lill Grufoan*
 N. *Östra Mellan Grufoan*

Kartta 3. Fredrik Tengströmin kartta 1843, läntinen kaivos. Kansallisarkisto.

Kartta 4. Fredrik Tengströmin kartta 1843, itäinen kaivos. Kansallisarkisto.

Nimettyjä kuiluja Tengströmillä on siis 13. Lisäksi hän on piirtänyt näkyviin kolme kuilua, joille ei ole annettu nimeä tai kirjaintunnusta. Itärannan tuntumassa on vielä yksi kuilu, jota ei ole Tengströmin kartassa. Kaikkiaan Jussarössä on siis 17 kuilua, joista viisi vanhinta avattiin 1830-luvulla.

Tengström on piirtänyt 18 rakennusta, joista neljä pientä sijaitsee kuilujen lähellä ja muut Västervikenin luotsikylässä. Vuonna 1837 valmistuneet kaivoksen ensimmäiset rakennukset olivat kaksi asuinrakennusta, kaksi huonetta kussakin, sekä kaksoisaitta (Laine 1929: 59). Niiden pitäisi olla näkyvissä Tengströmin kartassa, ja Västervikenin rannan tuntumaan sijoitetut rakennukset tuntuisivat sopivan kuvaan. Osa Västervikenin rakennuksista on varmasti luotsien asuinrakennuksia.

Läntisen kaivoksen kuilun B (Västra mellangruvan) pohjoispuolella on rakennusjäännös, jossa on merkkejä suuresta tulisijasta. Rakennusta ei kuitenkaan näy Tengströmin kartassa, joten sen täytyi tulla rakennetuksi vuoden 1843 jälkeen. Kyseessä voi olla vuonna 1857 rakennettu paja, mutta toisaalta Tengström ilmoittaa läntisen kaivoksen kuilun D nimeksi Västra smedjegruvan, joten kenties paja on siirretty paikasta toiseen esimerkiksi tulipalon takia.

4 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Jussarön 70 kulttuuriperintökohteesta yli puolet liittyy valtiollisen rautakaivoksen toimintaan 1834–1861. Kaivoskohteet ovat kulttuurimaiseman puolesta tärkeää kulttuuriperintöä ja aineellinen evidenssi sosiaalhistoriasta ja tekniikan historiasta. Vanhan ja uuden rautakaivoksen hylätyt rakennukset ja rakenteet saarella ovat konkreettinen esimerkki kaivosteollisuuden volyymin ja tekniikan kehityksestä sadan vuoden aikana. Kun valtion kaivos 1834–1861 tuotti 32000 tonnia rautamalmia, jonka rautapitoisuus oli keskimäärin 28 %, Vuoksenniska Oy:n kaivos 1954–1967 tuotti 1.614 miljoonaa tonnia. Vanha kaivos tuotti toisin sanoen vain 2 % kaikesta Jussaröstä tähän mennessä louhitusta malmista. Pienimuotoinen louhinta jätti 1960-luvun tehotuotantoon verrattuna vähäiset ympäristövaikutukset saaren maisemaan, mutta inhimilliset uhraukset ruumiillisessa työssä vankileirillä olivat sitäkin suuremmat. Kansallispuiston opastustoimintaa ja -aineistoa on mahdollista kehittää siten, että historian ja erityisesti ympäristöhistorian näkökulma nousee esiin kaivostoiminnan kautta. Tässä mielessä uuden kaivoksen autiot puitteet ja osin surrealistinen estetiikka muodostavat mielenkiintoisen potentiaalin.

Vanhan kaivoksen hoito ja opastus

Tehdyssä inventoinnissa vanhan kaivoksen säilyneet rakenteet tulivat systemaattisesti dokumentoiduiksi, ja samalla tuli esiin aikaisemmin tuntemattomia kohteita ja kohteita, joita ei mainita asiakirjalähteissä. Inventoinnin perusteella voidaan asiakirjalähteiden tietoja yhdistää maastossa kartoitettuihin kohteisiin ja kehittää Jussarön historiasta kertovaa opastusaineistoa.

Vanhan kaivoksen säilyneet rakenteet ovat kiveä ja kalliota. Pääosin ne säilyvät hyvin jatkossakin, joskin kylmämuuraukset saattavat tarvita paikkausta ja/tai tukemista. Kaivosmiljöön kasvillisuus on palautunut kohti luonnontilaa. Puunjuuret saattavat vahingoittaa rakennuksenjäännöksiä ja mahdollisia maanalaisia toistaiseksi kartoittamattomia rakenteita.

Läntinen kaivosalue liittyy saumattomasti pohjoisosan perinnemaisemaan ja sen hoitoon. Havupuustoa ja taimikkoa tulisi raivata siten, että saataisiin esiin avoimempi ja lehtipuuvaltaisempi maisema. Kivirakenteita peittävät katajat tulisi poistaa. Venesatamasta läntiselle kaivokselle johtaa hyvä kävelytie, ja on varmaan mahdollisuuksien rajoissa järjestää laitumen aitaan sellaiset veräjät, että liikuntaesteiset voivat avustajan kanssa tutustua alueeseen. Voi olla paikallaan raivata esiin tien pengerrystä niin että kuululle tultaessa samalla nähdään, miten tie on tehty kaivoksen sivukiven päälle. Kaivokselta eteenpäin tie jatkuu viitoitettuna luontopolkuna, joka ei samassa määrin ole liikuntaesteisten saavutettavissa.

Vedellä täyttyneitä kymmeniä metrejä syviä kaivoskuiluja ympäröivät teräsverkkoaidat, jotka ovat paikoin painuneet sen johdosta, että uskalikot ovat kiivenneet aidan yli katsomaan kuiluja lähemmin. Merenrantaan rajoittuvassa kuilussa K teräsverkkoaita ei sulje kuilun rannanpuoleista reunaa, joka on äkkijyrkkä ja uimataidottomille vaarallinen. Myös B-kuilun hevosvintturin tasanteen kylmämuuri voi olla vaarallinen, koska se on paikoin sortumaisillaan. D-kuilun pohjan kantavuus on paikallaan selvittää.

Itäinen kaivos sijaitsee kalliomännikössä ja näkymättömissä matkailijoiden käyttämillä poluilta ja teiltä. Itäisen kaivoksen kuilut ja maisema on vaikuttava, ja rantaa lähestyttäessä louhekasen päältä avautuu laaja näkymä itään kohti Skatafjärdeniä. Periaatteessa ei tarvitse poiketa tieltä kuin 30 m nähdäkseen ensimmäiset kaivoskuilut, mutta koska polkuja ja opasteita ei ole, paikalla on hyvin vähän jälkiä ihmisten liikkumisesta maastossa. Maasto on kivistä ja kallioista ja soveltuu huonosti liikuntaesteisille. Kuilut ovat jyrkkärinteisiä ja vesi niissä oli ainakin inventoinnin aikana alhaalla. Jos putoaa tällaiseen kuiluun, on kyseenalaista, pääseekö omin avuin pois vedestä. Ihmisten ja eläinten suojana on läntisimmissä kuiluissa teräsverkkoaidat, mutta itäisempiä kuiluja suojaa vain lippusiima, paikoin ei sekään. Nykyisellään paikka on vaarallinen lapsille, uimataidottomille ja varomattomille aikuisille. Ainakaan yösuunnistusta paikalla ei kannata järjestää.

Västerviken

Jussarön luotsikylä sijaitsi saaren pohjoisosassa, jossa nykyisin on vierasvenesatama ja Metsähallituksen hoitama perinnebiotooppi luontopolkuineen. Luotsikylän rakennukset on Kullakojania lukuun ottamatta purettu. Avoimessa maisemassa rakennuksenjäännökset kuitenkin antavat kuvaa siitä, miltä täällä on joskus näyttänyt. Tarpeellisilta osin Västervikenin rakennuksenjäännökset on paikallaan raivata katajasta.

Jos Jussarön keskiaikaisesta maankäytöstä on jäänyt jälkiä, niitä kannattaisi etsiä Västervikenistä. Alueella on tapahtunut paljon muutoksia vielä Vuoksenniska Oy:n toiminta-aikana. Muutoksia voi varmasti jäljittää valokuvien, ilmavalokuvien, haastattelujen ja perukirjojen, palovakuutusten yms. asiakirjojen avulla.

Lotsstubergetin lennätinasema

Lotsstubergetin laella on jäännökset kolmesta jyrkälle kivijalalle perustetusta rakennuksesta. Se, mitä rakennuksista on jäljellä, antaa kuvan huolellisesta työstä. Laasti- ja saumat esimerkiksi on jätetty koholleen kuin arvorakennuksissa. Paikalle rakennettiin 1915 venäläinen sotilaallinen lennätinasema, johon kuului konehuone, lähetinrakennus mastoineen, asuinparakki ja kymmenen hengen miehitys. Asema ehti olla toiminnassa vain lyhyen ajan, sillä huhtikuussa 1918 saksalaisten noustua maihin Hangossa aseman henkilökunta tuikkasi aseman tuleen ja pakeni. Lennätinaseman

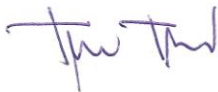
jäännökset ovat säilyneet verrattain hyvin ja niiden ympärillä on koskematon ja autenttinen tuhon vaikutelma: sotilaiden rautasängyt ovat vääntyneet kuumuudessa, lähetinmaston tukivaijeri on katkaistu. Paikka on säilyneisyytensä takia arvokas ja arkistotutkimus lennätinaseman historian selvittämiseksi olisi paikallaan. Tässäkin paikassa puiden juuret rikkovat rakenteita, joten puiden poisto on kohteen säilymisen kannalta tarpeellinen toimenpide.

Hamngadden

Luotoryhmä Gaddarna Jussaröstä etelään avomerren reunalla muodostaa oman arkeologisen kokonaisuuden, jossa kulttuuriperintö on jäänyt koskemattomaksi. Hamngaddenissa on pienen satamalahden ympärillä jäännöksiä saaren käytöstä sesonkikalastuksessa, ja Jonas Hahnin kartta vuodelta 1751 osoittaa satamalahden tuolloin olleen nykyistä tilavamman. Luotojen tuntumassa on tiettävästi paljon vedenalaisia hylkyjä. Paikalla on potentiaalia suojele- ja tutkimuskohteena. Hoitona kyseeseen tulee saaren *tomtning*-jäännöksen ja sen ympäristön katajapeitteen poistaminen. Kokemuksen mukaan tällöin voi myös löytyä uusia arkeologisia jäännöksiä.

Allekirjoitus

Turussa 27.7.2011

Tapani Tuovinen

Lähteet

Kansallisarkisto, Helsinki

Kauppa- ja teollisuushallituksen arkisto

K ja TH Ia.* 32:/- - Charta öfver Jussarö Jern Grufvor (Tengström, F., 1848)

K ja TH Ia.* 33:/- - [Jussarön kaivoskarttoja]

Kauppa- ja teollisuusministeriön arkisto

KTM, Ib. 32 1-63. Jussarö gruva (Oy Vuoksenniska Ab:n karttoja 1958–1960).

Länsi-Uudenmaan maakuntamuseo, Raasepori

Heikkinen, Titta & Näränen, Jari (1991). Tammisaaren saariston kansallispuiston inventointi. [Käsikirjoitus, 51 s.]

Kirjallisuus

Blomgren, C. (toim.) 2007: Vuoksenniskan vuorineuvos: kun Suomeen suurteollisuutta rakennettiin. Kolmas kokoelma koottuja kertomuksia Berndt Grönblomin perustamien yhtiöiden tehtailta ja kaivoksilta 1915–1975. – Ovako Bar, Imatra. 290 s.

Cederlöf, H. 1986: Farleder och lotsplatser i Ekenäs skärgård. – Ekenäs Tryckeri Aktiebolags Förlag, Ekenäs. 128 s.

Ehrensverd, U. & Zilliacus, K. 1997: Farlederna berättar. Föreningen Konstsamfundets publikationsserie 17. – Konstsamfundet – Söderströms, Helsingfors. 127 s.

Laine, E. 1929: Jussaaren rautakaivos valtion käyttämänä vuosina 1834–1861. – Historiallinen arkisto XXXVII, 3: 1–70.

Laine, E. 1952: Suomen vuoritoimi 1809–1884. III. Harkkohytit, kaivokset, konepajat. Historiallisia tutkimuksia XXXI, 3. – Suomen Historiallinen Seura. Helsinki, 570 s.

Lönnroth, H. 2005: Ekenäs stads dombok 1623–1675. Utgiven av Emmy Hultman; elektronisk utgåva av Harry Lönnroth. – Tampere University Press, Tampere. [<http://tampub.uta.fi/tup/951-44-6392-7.pdf>]. [Luettu 26.7.2011]. 469 s.

Maajoki, V. 1941: Länsi-Uudenmaan malamanit ja malavero. Historiallinen Arkisto XLVIII: 9–107.

, A. 2002: Jussarö: luotsi- ja kaivosyhteisö Tammisaaren ulkosaaristossa. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja Sarja A n:o 40. – Metsähallitus, Vantaa. 62 s.

5 Kohdetiedot

29461 Jussarön saari, Jussarö majakkamestarin talon ulkorakennus	MH-tunnus: 133862
---	-----------------------------

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	710 RAASEPORI
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6639268, Y 3307969	Löydöt:	

Taustatiedot

1890-luvulla rakennetusta majakkamestarin talosta: Cederlöf, Henrik (1986). Farleder och lotsplatser i Ekenäs skärgård. Ekenäs: Ekenäs Tryckeri Aktiebolags Förlag.

Ympäristön kuvaus

Laakea kallio majakkamestarin talon pihamaalla, majakalta laskeutuvassa rinteessä.

Kohteen kuvaus

Kaksi jykevää kivijalkaa. Pohjoisempi L:n muotoinen, laakealla vaakasuoralla kallionpinnalla. Säilyneiden seinän osien pituudet 5.2 m ja 7.0 m. Monen sadan kilon painoisia särmikkäiksi lohkottuja lohkareita, jotka on sovitettu yhteen. Paikoitellen laastisaumaa näkyvissä. W-seinässä kissanluukku. Porausjälkiä ainakin yhdessä lohkareessa. Kivijalkaan kuuluvia lohkareita on levitetty W- ja E-puolille, kaiketi rakennettaessa tietä merivartioston valvontatorniksi muutetulle majakalle.

Eteläisempi kivijalka suorakaiteen muotoinen, vaakasuoralla laakealla kallionpinnalla. Pit. 7.8 m (N-S), lev. 5.6 m. Särmikkäiksi lohkottuja, hieman pohjoista kivijalkaa pienempiä yhteen sovitettuja lohkareita. Poranreikiä ainakin kahdessa lohkareessa. Lohkareissa on voimakkaita lämpölaajenemismuutoksia, ja lisäksi kivijalan sisäpuolella maassa on puuhiiltä – rakennus on palanut (ei välttämättä kovin kauan sitten).

<i>Kohteen rajaus</i>
<i>Tulkinta</i>
Rakennuksenjäännökset ovat kivijalan rakennustavan ja lähimiljöön perusteella olleet majakkamestarin talon talousrakennuksia.
<i>Lisätietoja</i>
Tapani Tuovinen 21.6.2011

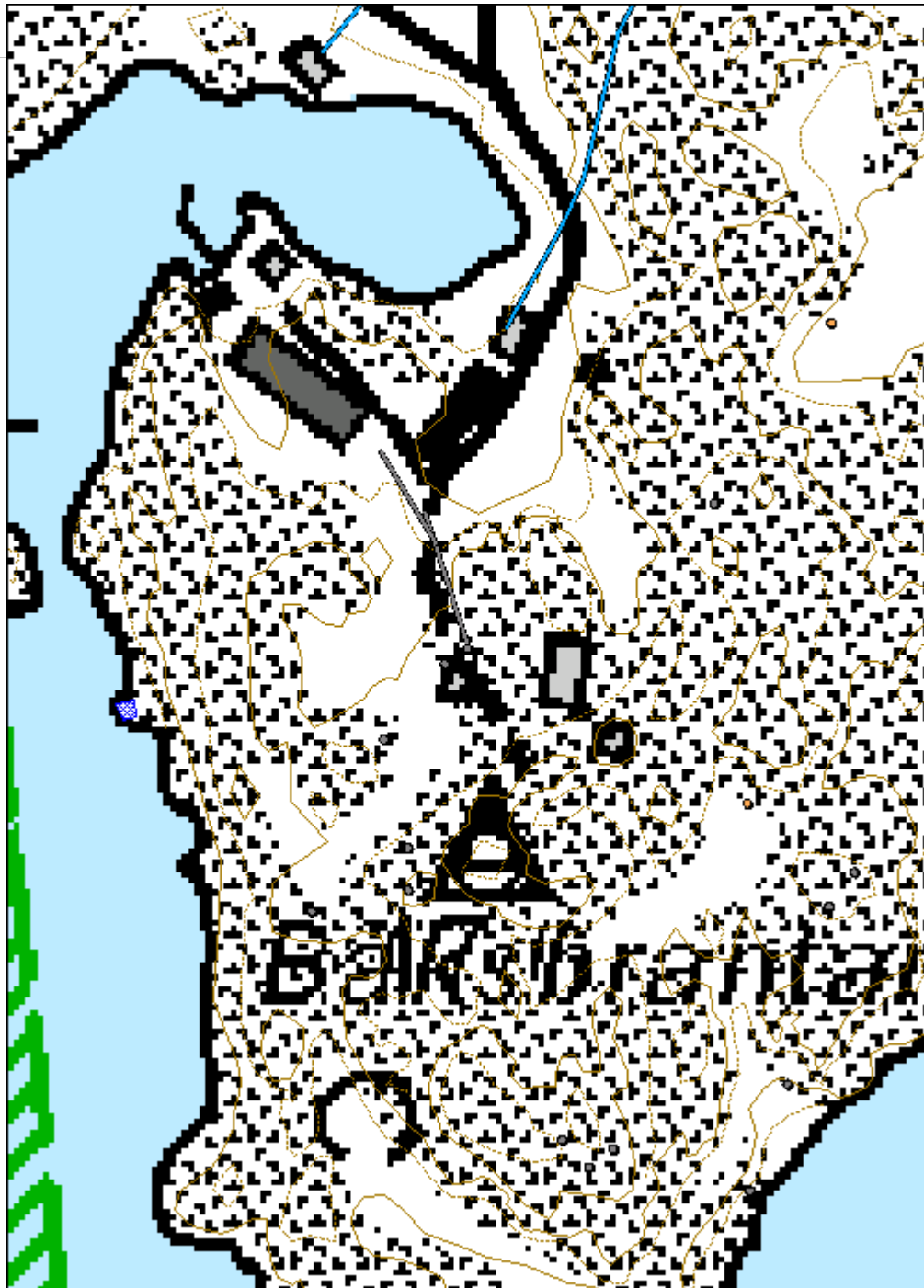
<i>Toimenpiteet</i>

<i>Tarkastukset</i>

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	5 VAT/rky	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:	1993	Kohteen suojele:	0 Ei määritelty
		Selitys:	

Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty
	
	Majakkamestarin talon ulkorakennus. S. Taustalla majakkatie.

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6639268, Y 3307969	Mittakaava:	1:1765

Jussarö majakkatie		MH-tunnus: 133944
---------------------------	--	-----------------------------

Kohdetyyppi:	13 Liikennekohteet	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6639303, Y 3307958	Löydöt:	

Taustatiedot

Reiska-tietokantaan tallennettu majakalle johtava tie, joka GPS-mittauksen perusteella sijoittuu hieman alemmas rinteeseen.

Ympäristön kuvaus

Loiva kallioinen N-rinne.

Kohteen kuvaus

Rannasta majakalle vievää tietä on näkyvässä noin 40 m:n matka. Tie on ladottu kalliolle särmikkäistä kivistä noin 2.0 m leveäksi ja korkeimmillaan 0.5 m korkeaksi. Paikoin kallionpinta on toiminut tienä. Tien päällä kasvaa ruohikkoa ja sammalta.

Kohteen rajaus

GPS-koordinaatit tarkoittavat maastossa havaittua tien alinta ja ylintä paikkaa.

Tulkinta

Majakkatie.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 21.6.2011.

Toimenpiteet

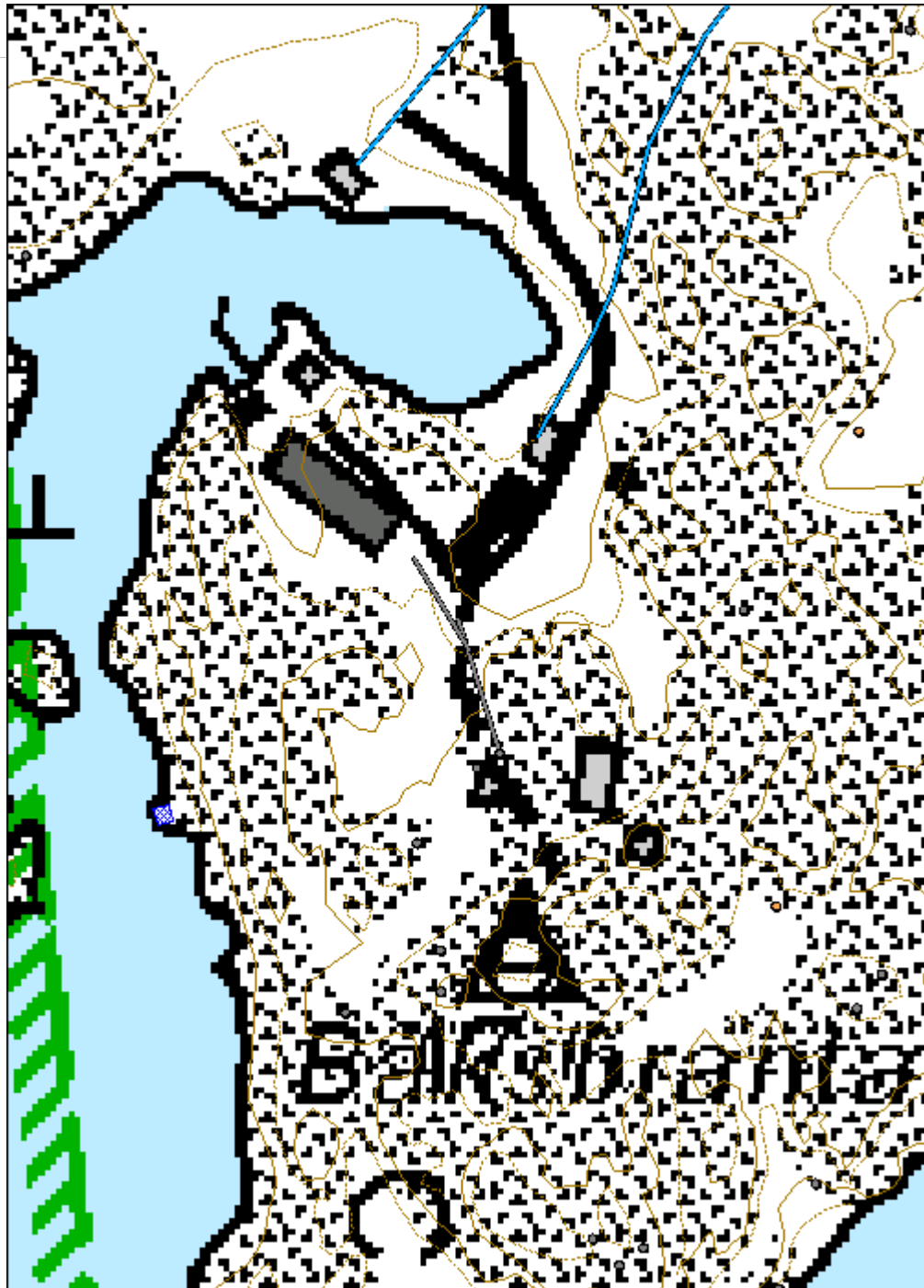
Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	5 VAT/rky	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen	0 Ei määritelty

Selitys:	1993	suojelu: Selitys:
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty	
		
	Majakkatie. N.	

Kohdetyyppi:	13 Liikennekohteet	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6639303, Y 3307958	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Båksbrantarna piirtokirjoituksia	MH-tunnus: 133945
---	------------------------------

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:	3		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6639088, Y 3308062	Löydöt:	

Taustatiedot

Löydetty 23.5.2011 maastoa tarkastettaessa.

Ympäristön kuvaus

Kaakkoon avautuva rantakallio lähellä Jussarön eteläkärkeä.

Kohteen kuvaus

Tasaisella loivasti merenrantaan laskeutuvalla graniittipinnalla on ryhmä meislattuja piirtokirjoituksia 3x3 m²:n alalla. Selvimmin erottuvat ryhmät ovat luettavissa

(1) R.O. <koristeellisin merkein>

1932

(2) J.K. <viivalla rajattuna>

20/7.1958.

(3) 13/9

VK

1959 <kahden viirin ympäröimänä, mahd. pursiseuratus>

Lisäksi epäselvempiä merkkejä.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Retkikohde, johon mahdollisesti Munckens stenin inspiroimana on hakattu lisää nimimerkkejä, sekä ennen Vuoksenniskan kaivosaikaa että sen aikana.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 21.6.2011.

Toimenpiteet

Tarkastukset

--

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	5 VAT/rky	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:	1993	Kohteen suojele:	0 Ei määritelty
		Selitys:	

Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty
Selitys:	
	Piirtokirjoitus, jossa nimikirjaimet R.O. ja vuosiluku 1932.
	
	Pursiseuratus (?) ja vuosiluku 1959.

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6639088, Y 3308062	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Munckens sten piirtokirjoitus	MH-tunnus: 133962
--	------------------------------

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	1896	Kunta:	0
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6639124, Y 3308075	Löydöt:	

Taustatiedot

Inventointiraportti Henrik Jansson Museovirasto 1998, muinaisjäännösrekisteri. Paikan koordinaatit muuttuneet 9 m GPS-mittauksessa.

Ympäristön kuvaus

Kallioisella rannalla lähellä Jussarön eteläkärkeä on kallioiden välissä pieni pätkä kivikkoista rantaa, jonka yläpuolella siirtolohkare.

Kohteen kuvaus

Runsaan kolmen metrin korkuinen, hahmoltaan neliskulmainen ja varsin laakea graniittinen siirtolohkare, jonka "kasvot" ovat etelään päin, rantaa kohti. Kiven pintaan 1.0 x 1.6 m²:n alueelle on hakattu kirjaimet CM ja M-kirjaimen päälle kruunu sekä niiden alle alleviivattu vuosiluku 1896.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Kyseessä on muistomerkki, jonka aiheena on Hyvinkään Erkylän kartanonherra, paroni Carl Munck, joka lahjoitti Jussarön koululle ja kirjastolle kirjoja.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 21.6.2011.

Toimenpiteet

Tarkastukset

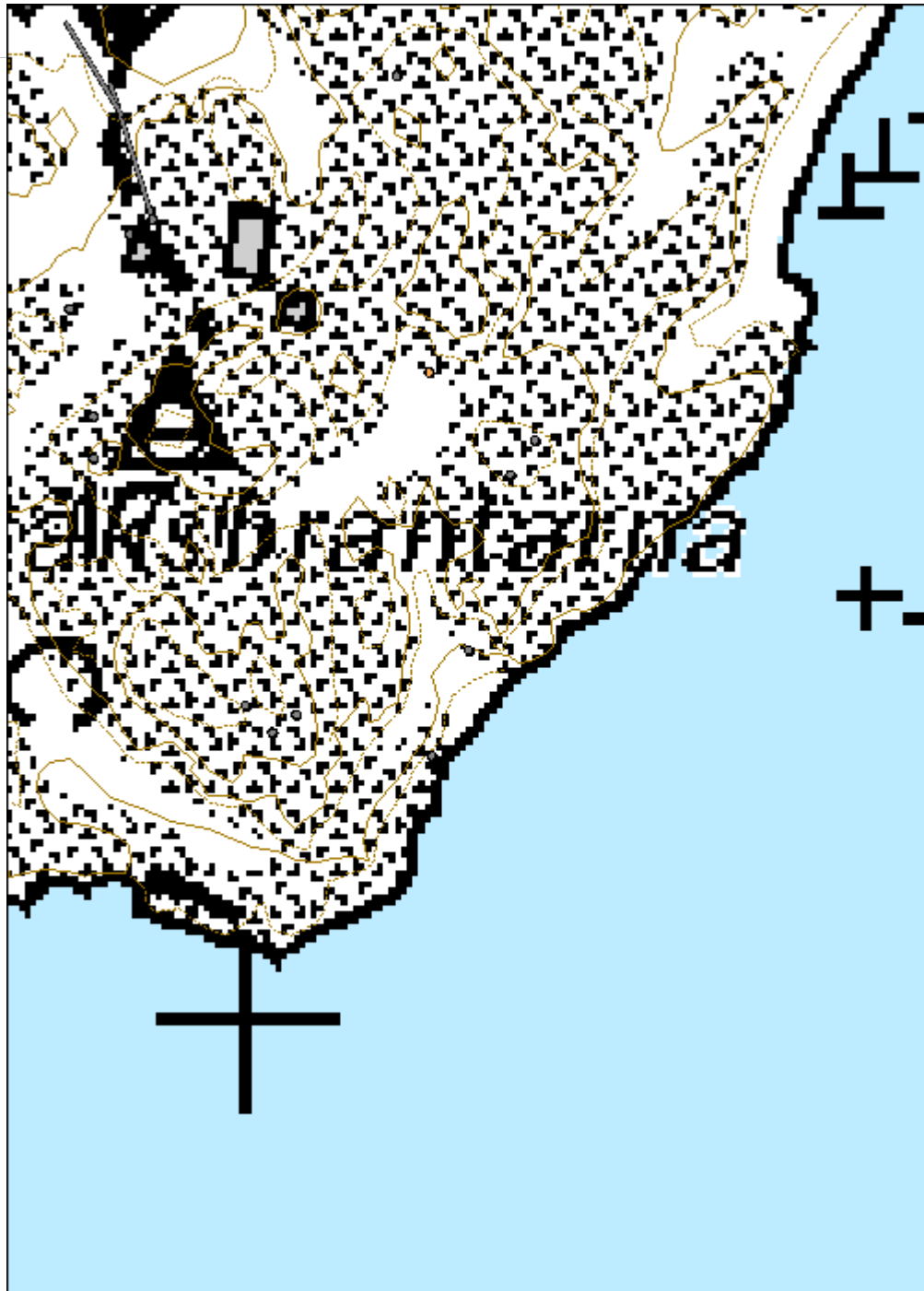
Viranomaisrekisterinro:	1000012722	Kunto:	1 Hyvä
--------------------------------	------------	---------------	--------

Arvotus:	5 VAT/rky	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:	1993	Kohteen suojelu:	0 Ei määritelty
Ympäristö n suojelu:	0 Ei määritelty		
			
	Munckens sten. S.		

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6639124, Y 3308075	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Tjyckelbergsnäset kivirakenne	MH-tunnus: 133963
--	------------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6639409, Y 3307427	Löydöt:	

Taustatiedot

Heikkisen ja Näräsen raportissa (1991) n:o 38.2. GPS-mittauksessa koordinaatit muuttuneet 30 m.

Heikkinen, Titta & Näränen, Jari (1991). Tammisaaren saariston kansallispuiston inventointi. Länsi-Uudenmaan maakuntamuseo.

Ympäristön kuvaus

Ruovikkoinen flada ja kuusikkoa.

Kohteen kuvaus

Kallioiden välissä olevassa notkossa on kahden matalan kallionseinämän ja erittäin suurten lohkareiden muodostama rakenne. Sisämitat 4.8 m (SE-NW) ja 4.4 m. NW-reunalla suurimmat lohkareet. SW-osa näyttäisi olevan koottu pyöristyneistä ja särkikäistä kivistä (ihmisen tekemän rakenteenn tuntomerkki), joskin paljon on samaleen peitossa. SE-seinäma erikokoisia lohkareita ja siirtolohkare, NE-seinämänä kallionpinta. Kulkuaukon tapainen NW-seinässä.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Rakenne muistuttaa *tomtning*-jäännöstä ja sijaitsee 60 m:n päässä mataloituneesta fladasta, joka on ollut merenlahti. Lohkareet ovat kuitenkin *tomtningiksi* poikkeuksellisen suuria, jopa useita satoja kiloja. Enempien tutkimusten puuttuessa voidaan toistaiseksi pitää rakennetta epätyypillisenä *tomtning*-jäännöksenä.

Lisätietoja

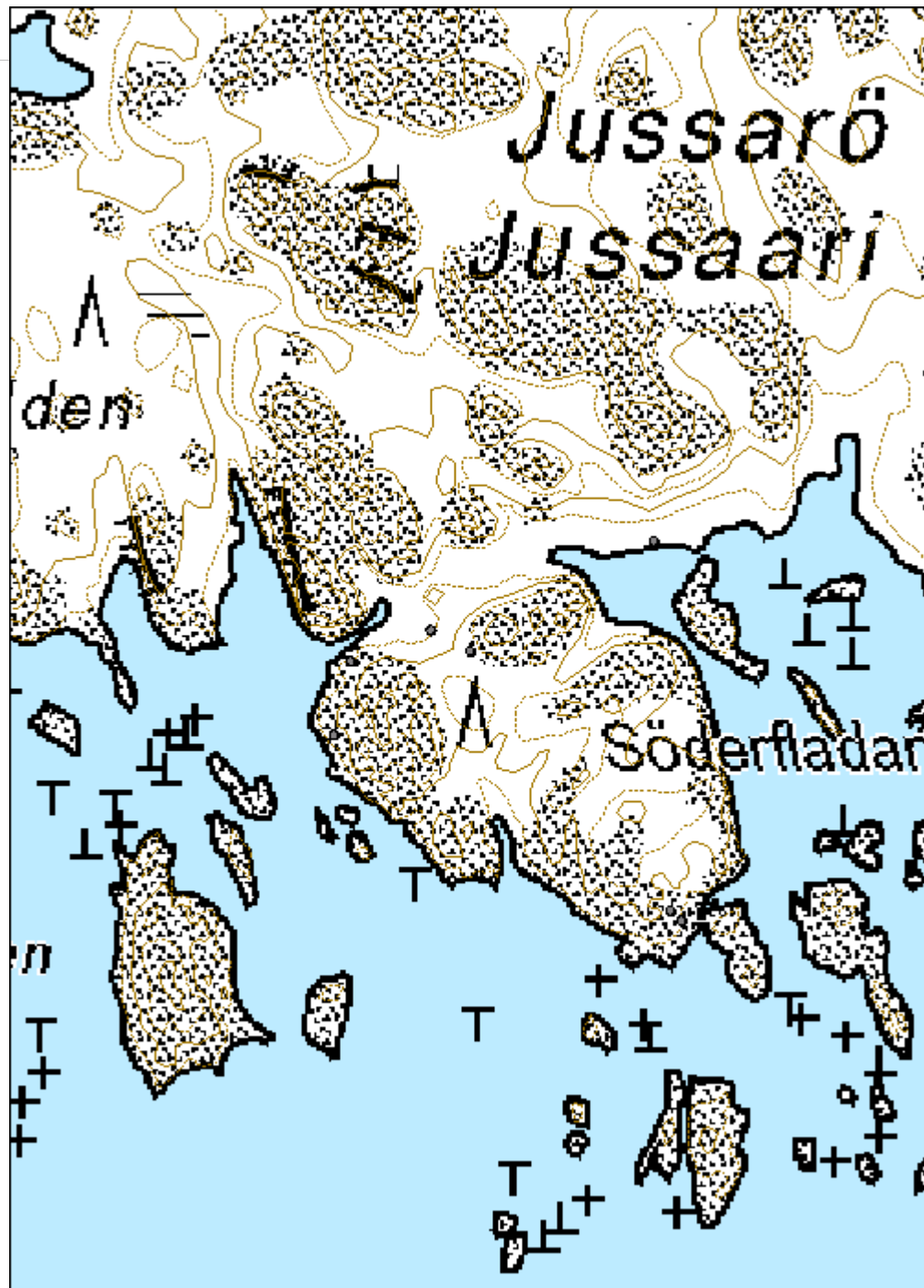
Tapani Tuovinen 21.6.2011.

Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:	
Arvotus:	5 VAT/rky
Selitys:	1993
Kunto:	0 Ei määritelty
Olotila:	2 Ei käytössä
Kohteen suojele:	0 Ei määritelty
Selitys:	
Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty
	
	Kivirakenne. S.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6639409, Y 3307427	Mittakaava:	1:3572

Jussarö Västergruvorna louhosalue	MH-tunnus: 134387
--	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640287, Y 3307508	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Jussarön kallioinen luoteiskärki.

Kohteen kuvaus

Alueella on erotettu 19 kulttuuriperintökohdetta. Se käsittää vuosina 1834-1861 toimineen rautakaivoksen läntisimmät kuilut, hevosvintturien ja rakennuksen jäännökset, tien, kallioon hakatut merkit ja louhekasat. Kuilut on nimetty Fredrik Tengströmin vuonna 1843 laatiman kartan mukaan kirjaimin A (Västra strandgruvan), B (Västra mellangruvan), C (Västra djupgruvan), D (Västra smedjegruvan), E (Hamngruvan) ja K (Västra sjögruvan).

Kohteen rajaus

Rajattu GPS-paikantimella mitattujen solmupisteiden avulla.

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 19.7.2011.

Toimenpiteet

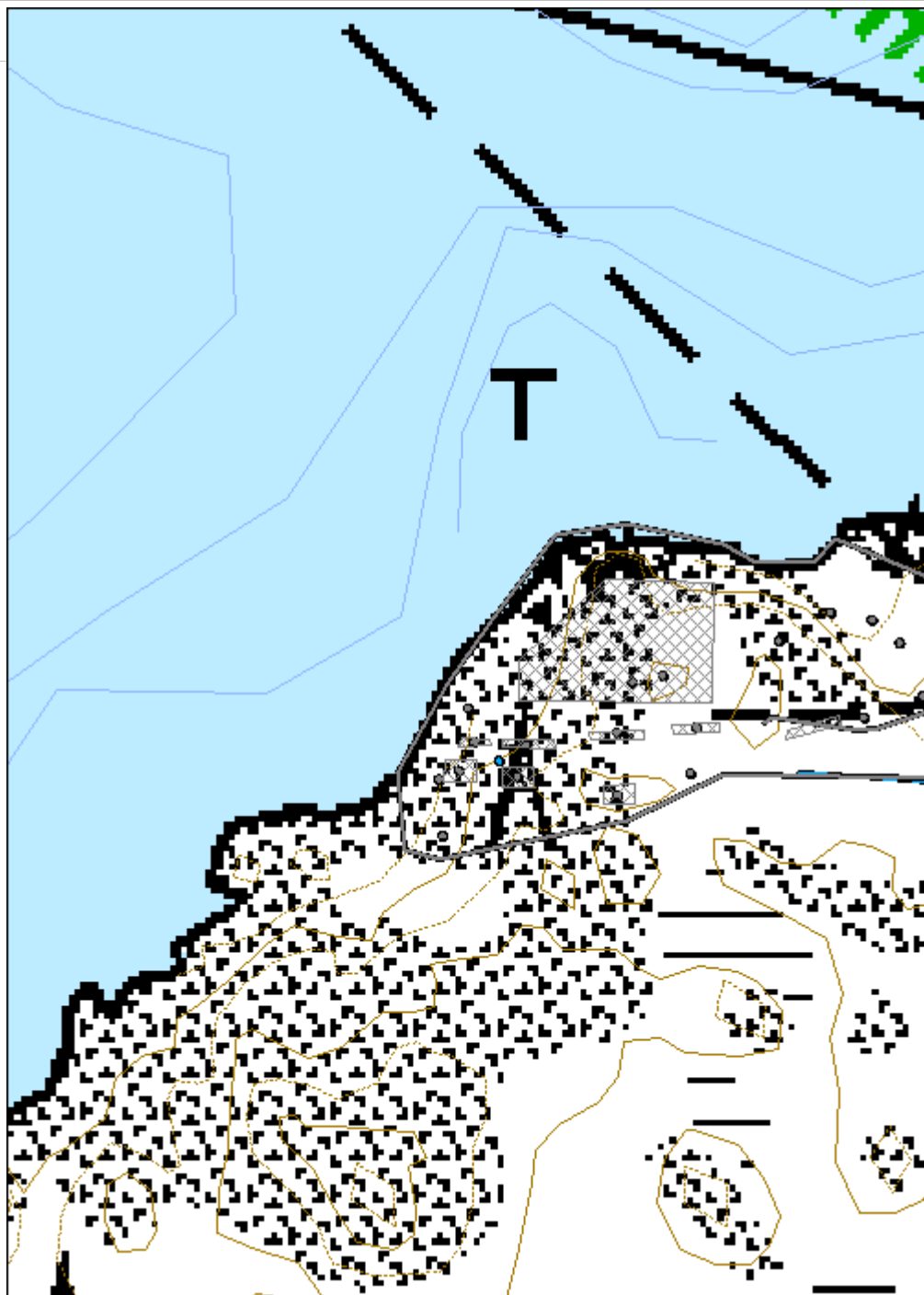
Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:	Kunto:	0 Ei määritelty
--------------------------------	---------------	-----------------

Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© <i>Metsähallitus</i> 2008 © <i>Maanmittauslaitos</i> <i>1/MML/08</i>
Koordinaatit:	X 6640287, Y 3307508	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Västra gruvan 1 piirtokirjoitus	MH-tunnus: 134193
--	------------------------------

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	1858	Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640245, Y 3307499	Löydöt:	

Taustatiedot

Christoffer H. Ericsson osoitti piirtokirjoituksen FST:n televisiodokumentissa *Jussarö förr och nu* 14.7.1980, mutta paikan sijaintia ei kerrottu. Jussarön matkailuyrittäjä Jan-Peter Kivelä osoitti paikan inventoijalle 24.5.2011. Valaistuksesta riippuen merkkejä voi olla vaikea löytää.

Ympäristön kuvaus

K-kuilun hevosvintturin SW-puolella länteen laskevassa kallionrinteessä.

Kohteen kuvaus

62x41 cm²:n alueella merkit MATS.RAJALA (/) W1858, merkkien päällä kaksi kaariviivaa.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Mats Rajala -nimisen vangin tekemä piirtokirjoitus, joka mahdollisesti liittyy vankien vapauttamiseen. Vuosiluku 1858 saattaa viitata 17 vangin vapauttamiseen sinä vuonna (Siren, Jussarö, s. 33).

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 4.7.2011.

Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:

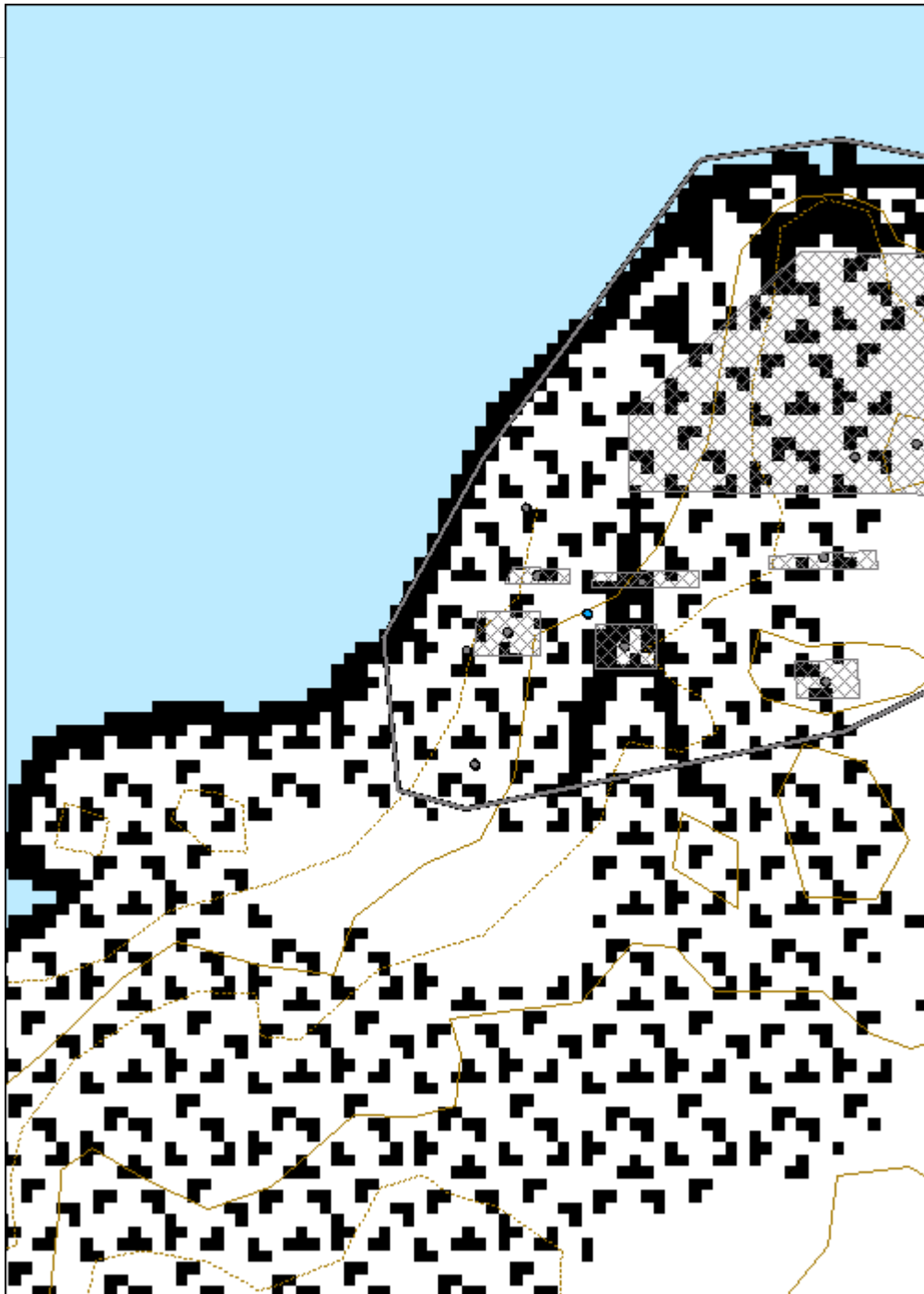
Kunto: 1 Hyvä

Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty
Selitys:	
	Piirtokirjoitus.

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640245, Y 3307499	Mittakaava:	1:893

Jussarö Västra gruvan kuilu K	MH-tunnus: 134194
--------------------------------------	------------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640257, Y 3307510	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kuilu K (Västra sjögruvan). Pituus 9.5 m, leveys 3.0 m, syvyys mittaushetken vedenpinnasta E-reunassa 25.8 m.

Kohteen rajaus

Aidattu lukuun ottamatta rannan puoleista päätä, jossa kuilu on kuitenkin syvä.

Tulkinta

Lisätietoja

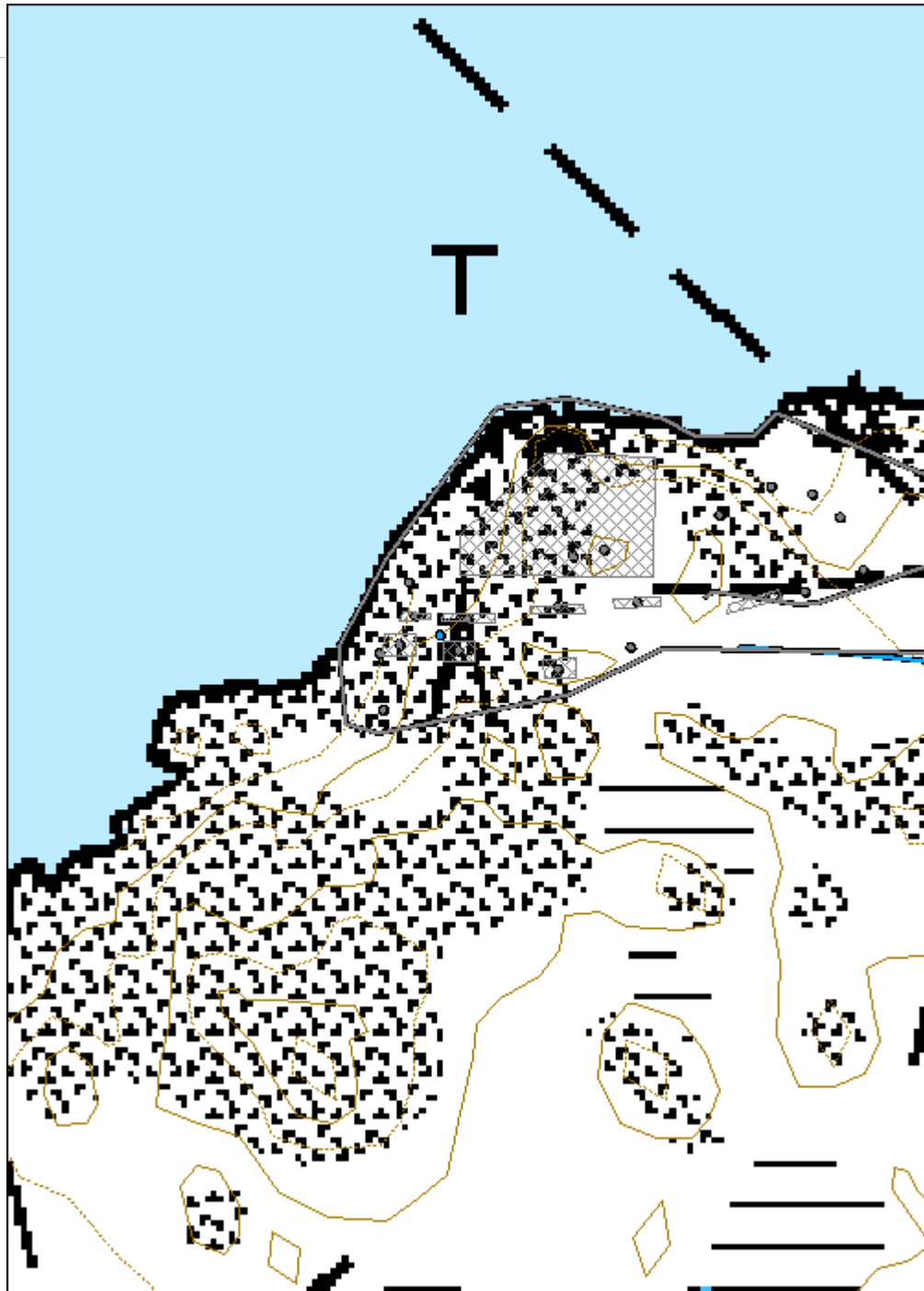
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
	
	Kuilu K (vas.) ja siihen liittyvä hevosvintturin tasanne. W.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640257, Y 3307510	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Västra gruvan kuilun K hevosvintturi	MH-tunnus: 134195
---	------------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640248, Y 3307505	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kallionrinteessä.

Kohteen kuvaus

K-kuilun hevosvintturin kylmämuurattu suorakulmainen vaakasuora tasanne muodostuu suurista särmikkäistä lohkareista. Sen pituus on 8.6 m ja leveys 4.8 m, suurin korkeus 1.4 m. Suuria pohjalla olevia lohkareita on tuettu vaakasuoraan kiilakivien avulla. Suuren lohkareiden päällä on kivilippua. Keskellä tasannetta on kuoppa. W-reuna on romahtanut.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 4.7.2011.

Toimenpiteet

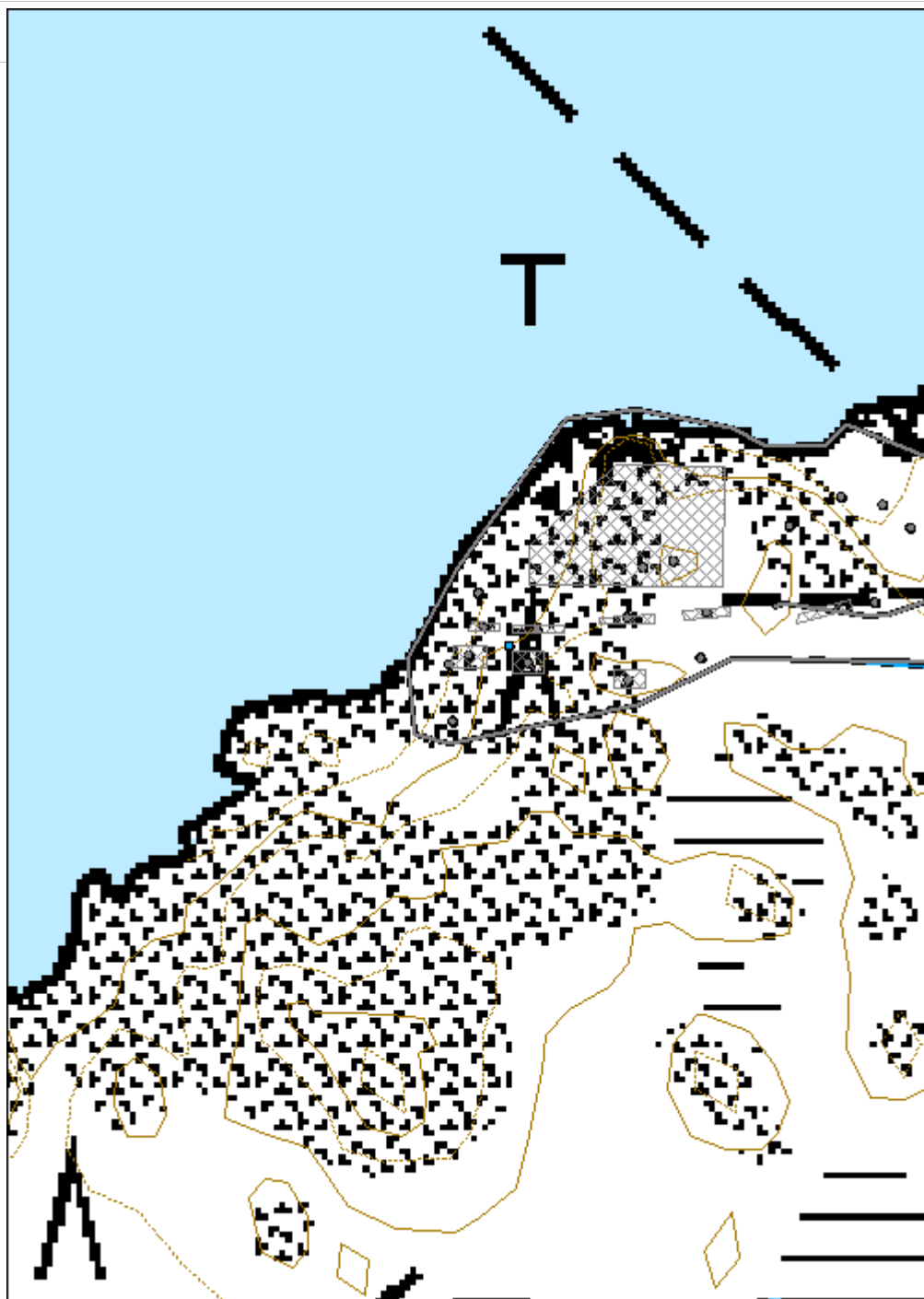
Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
		Olotila:	2 Ei käytössä

Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Kohteen suojelu:	9 Muu suojeuarvo
Selitys:		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© <i>Metsähallitus</i> 2008 © <i>Maanmittauslaitos</i> <i>1/MML/08</i>
Koordinaatit:	X 6640248, Y 3307505	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Västra gruvan kuilu A	MH-tunnus: 134196
--------------------------------------	------------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640256, Y 3307528	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

A-kuilun (Västra strandgruvan) pituus 15.4 m, leveys 1.4-2.1 m, syvyys S-reunassa 17 m.

Kohteen rajaus

Aidattu.

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 4.7.2011.

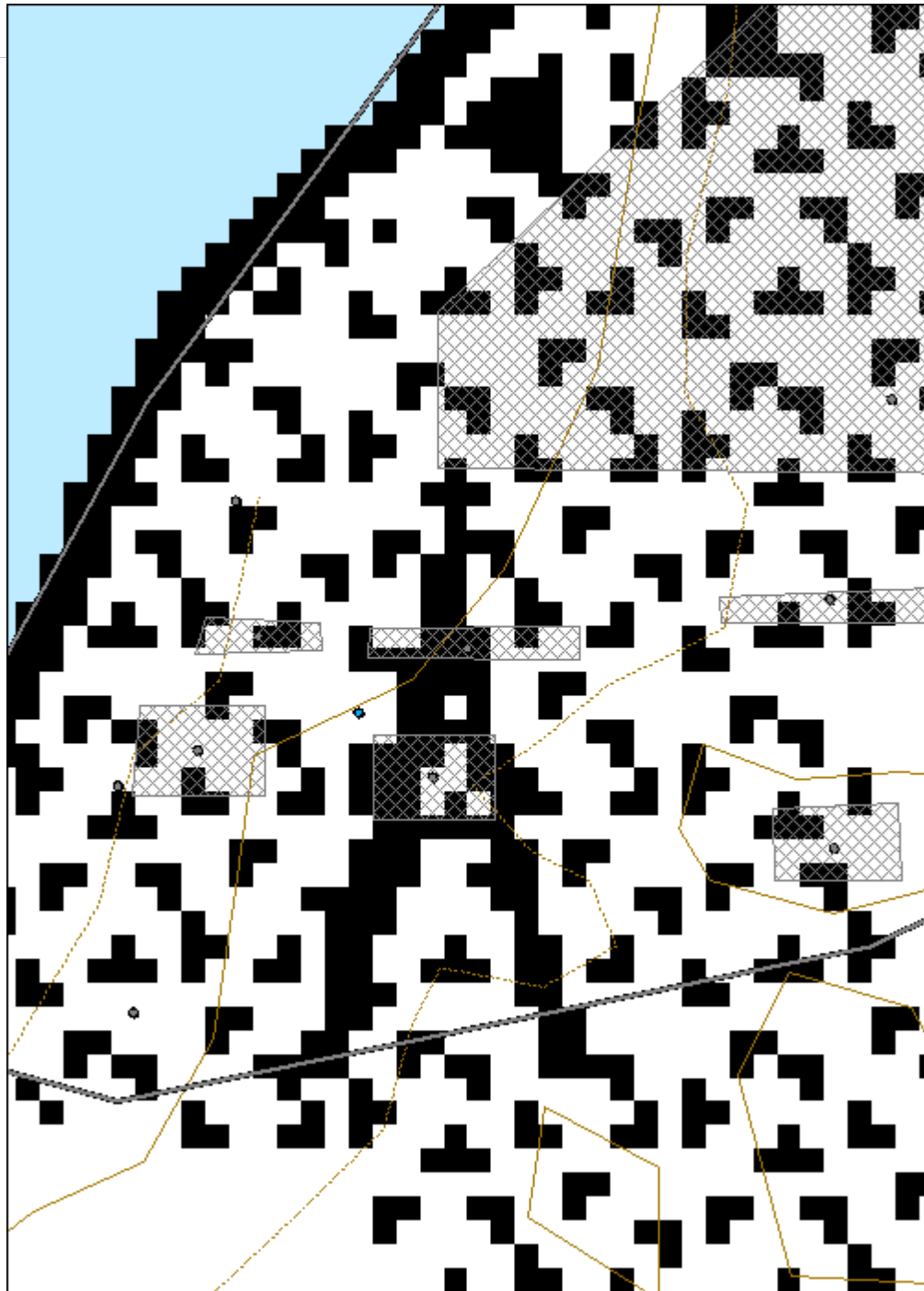
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
	 <p data-bbox="491 920 651 952">Kuilu A. W.</p>

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640256, Y 3307528	Mittakaava:	1:446

Jussarö Västra gruvan kuilu B	MH-tunnus: 134202
--------------------------------------	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640260, Y 3307558	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

B-kuilun (Västra mellangruvan) pituus on 18.7 m, leveys 2.3 m ja syvyys 38.3 m (S-reuna). Kuilun pitkiä sivuja reunustavat Vuoksenniska Oy:n aikaiset harjateräksin kiinnitetyt puurakenteet.

Kohteen rajaus

Aidattu.

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 5.7.2011.

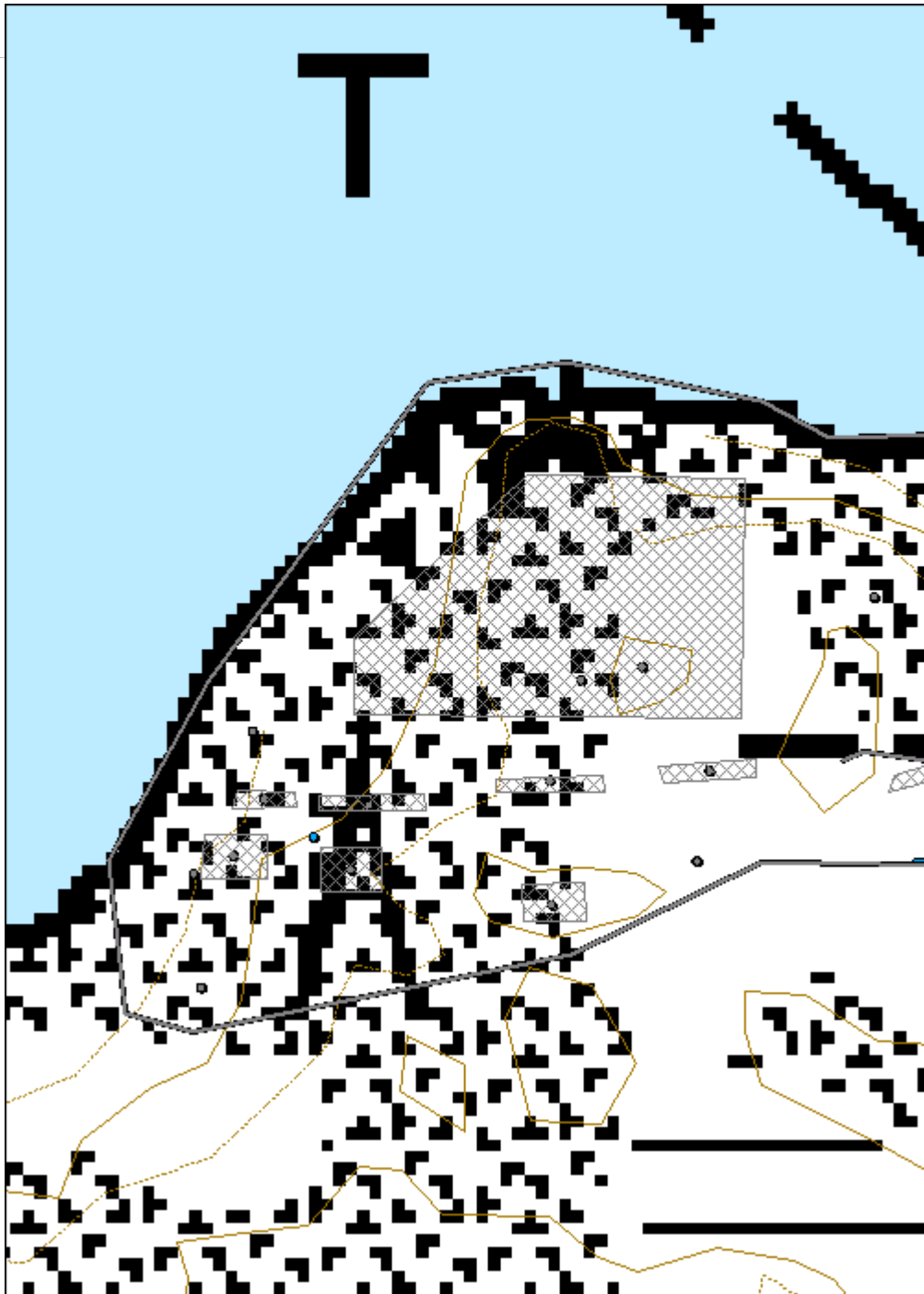
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo

Selitys:	Selitys:
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	
	Kuilu B. W.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640260, Y 3307558	Mittakaava:	1:893

Jussarö Västra gruvan kuilu C	MH-tunnus: 134203
--------------------------------------	------------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640262, Y 3307585	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kuilun C (Västra djupgruvan) pituus on noin 11.0 m ja leveys noin 3.3 m. S-reunaa on tasoitettu betonivalun avulla. Syvyyden mittaus ei mahdollista pintakasvillisuuden ja harjaterästen takia. Kuilua on käytetty 1960-luvulla makeavesisäiliönä, johon pumattiin vesi läheisestä suosta.

Kohteen rajaus

Aidattu.

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 5.7.2011.

Toimenpiteet

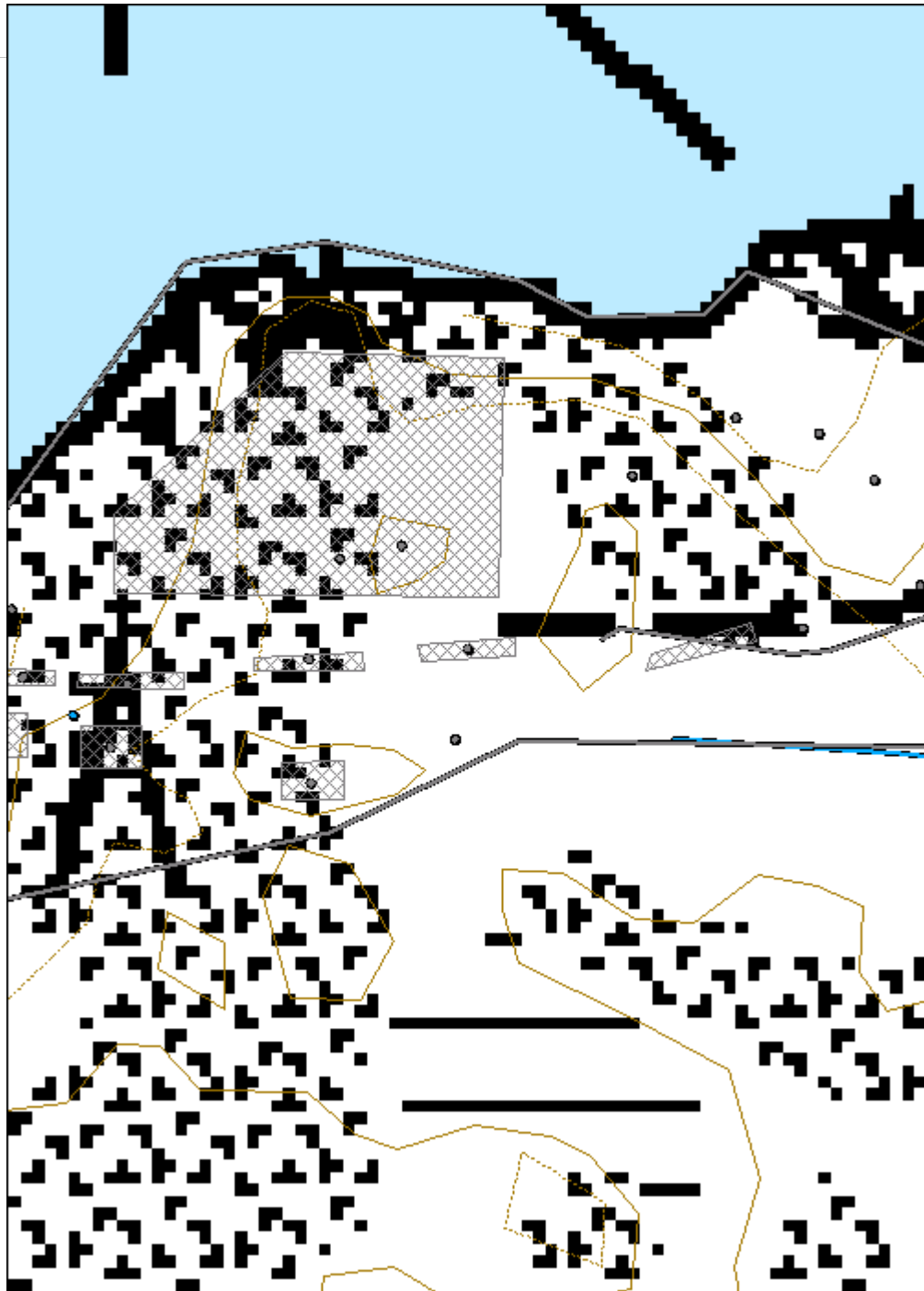
Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen	9 Muu suojeleuarvo

Selitys:	suojelu: Selitys:
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	 <p data-bbox="491 1032 635 1059">Kuilu C. E.</p>

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640262, Y 3307585	Mittakaava:	1:893

Jussarö Västra gruvan kuilun C hevosvintturi	MH-tunnus: 134204
---	------------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640247, Y 3307583	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kuilun C (Västra djupgruvan) hevosvintturin tasanne. Kasvillisuuden peittämä kylmämuurattu suorakulmainen tasanne, jonka pituus on 8.3 m ja leveys noin 7.0 m. Keskellä on painauma. Ei keskuskiveä näkyvissä.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

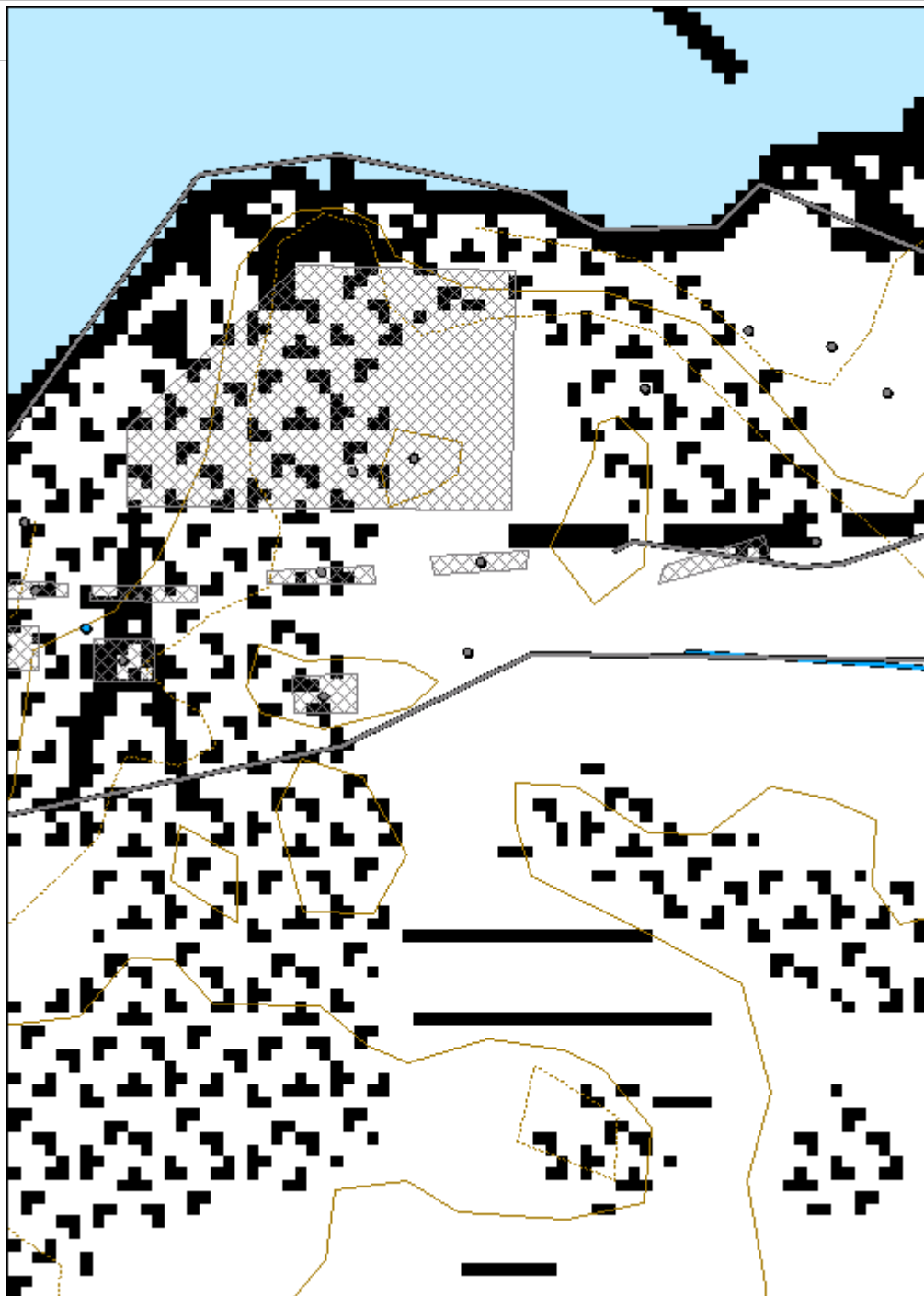
Tapani Tuovinen 5.7.2011.

Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo

Selitys:		Selitys:	
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritely		
Selitys:			
Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© <i>Metsähallitus</i> 2008 © <i>Maanmittauslaitos</i> 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640247, Y 3307583	Mittakaava:	1:893

Jussarö Västra gruvan kuilun B hevosvintturi	MH-tunnus: 134205
---	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640239, Y 3307559	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

B-kuilun (Västra mellangruvan) hevosvintturin tasanne.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 5.7.2011.

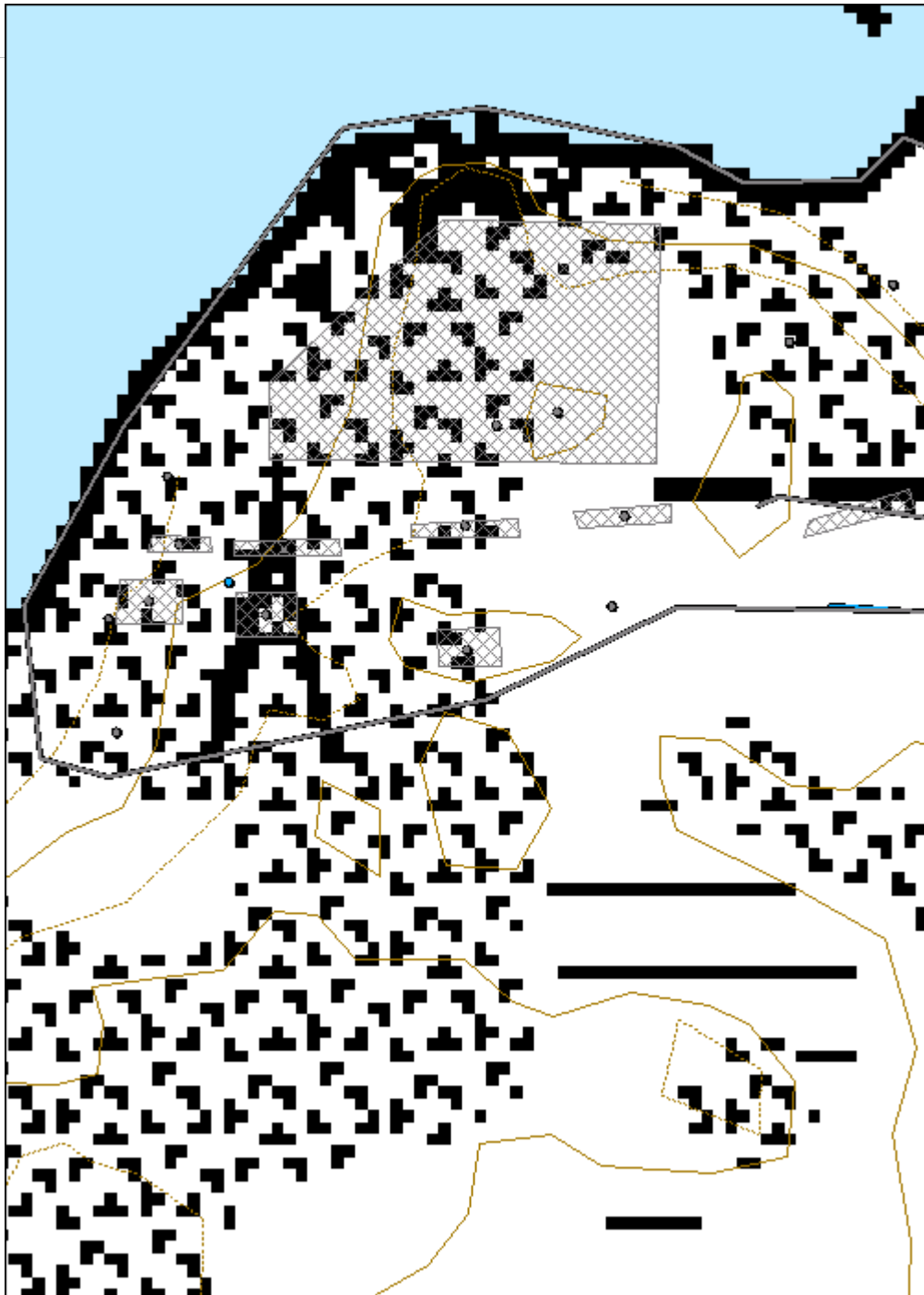
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	 A photograph showing a stone wall in a forest. The wall is constructed from large, irregular grey stones and is covered with moss and lichen. The surrounding area is a dense forest with tall, thin trees and a ground covered in green moss and small plants. The wall appears to be a remnant of an old structure, likely a windmill as mentioned in the caption.
	Kuilun B hevosvintturin tasanne.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640239, Y 3307559	Mittakaava:	1:893

Jussarö Västergruvorna 1 rakennuksenjäännös	MH-tunnus: 134212
--	------------------------------

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640279, Y 3307574	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Rakennuksenjäännös. Kivijalka kylmämuurattu särmikkäistä lohkareista, joiden välissä pienempiä kiilakiviä. Materiaali on kaivoskuilun louhetta, todennäköisesti B- ja C-kuilujen pohjoispuolen louhekasasta, joka on merkitty Tengströmin karttaan 1843. Ulkomitat 7.0 m (N-S) ja 9.9 m (W-E). Seinien paksuus 1.0-1.2 m, korkeimmillaan 1.3 m. N-seinää vasten on särmikkäistä lohkareista kylmämuurattu romahtaneen suurikokoisen tulisijan jäännös, joka tulee N-seinästä ulos 1.6 m. Leveys on 2.9 m. Tulisijan jäännöksessä ei päältäpäin tarkastellen näy tiiltä, joten sikäli kuin tulisijassa on ollut savuhormi, se lienee ollut luonnonkiveä. E-seinästä tulee sisäpuolelle 1.5 m pitkä, 0.8 m leveä ja 0.6-0.7 m korkea lohkareista ladottu kieleke, joka näyttää primaariselta, vaikka E-seinästä on romahtanut lohkareita sisäpuolelle. Ilmeistä oviaukon paikkaa ei näyttäisi olevan; E-seinän keskellä on kuitenkin matala kohta, joka lienee ollut oviaukko. Kaikista seinistä on romahtanut lohkareita lattiatasolle. Seinien ulkopuolella W-seinää lukuun ottamatta on paljon romahtaneita lohkareita, mikä osoittaa kivijalkaosan olleen nykyistä korkeampi, ehkä 1.6-2.0 m.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Rakennusta ei ole Tengströmin kartassa 1843, joten sen on oltava karttaa myöhäisempi, joka tapauksessa vankila-ajalta. Kysymyksessä saattaa olla 1857 rakennettu paja tai sauna, joka mainitaan huutokauppainventaariossa 1861 ja joka tuli puretuksi kuten muutkin rakennukset.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 5.7.2011.

*Toimenpiteet**Tarkastukset***Viranomais-
rekisterinro:****Kunto:** 0 Ei määritelty**Arvotus:**

2 Esitys mj-luokka I

Olotila: 2 Ei käytössä**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo**Selitys:****Selitys:****Ympäristön
suojelu:**

0 Ei määritelty

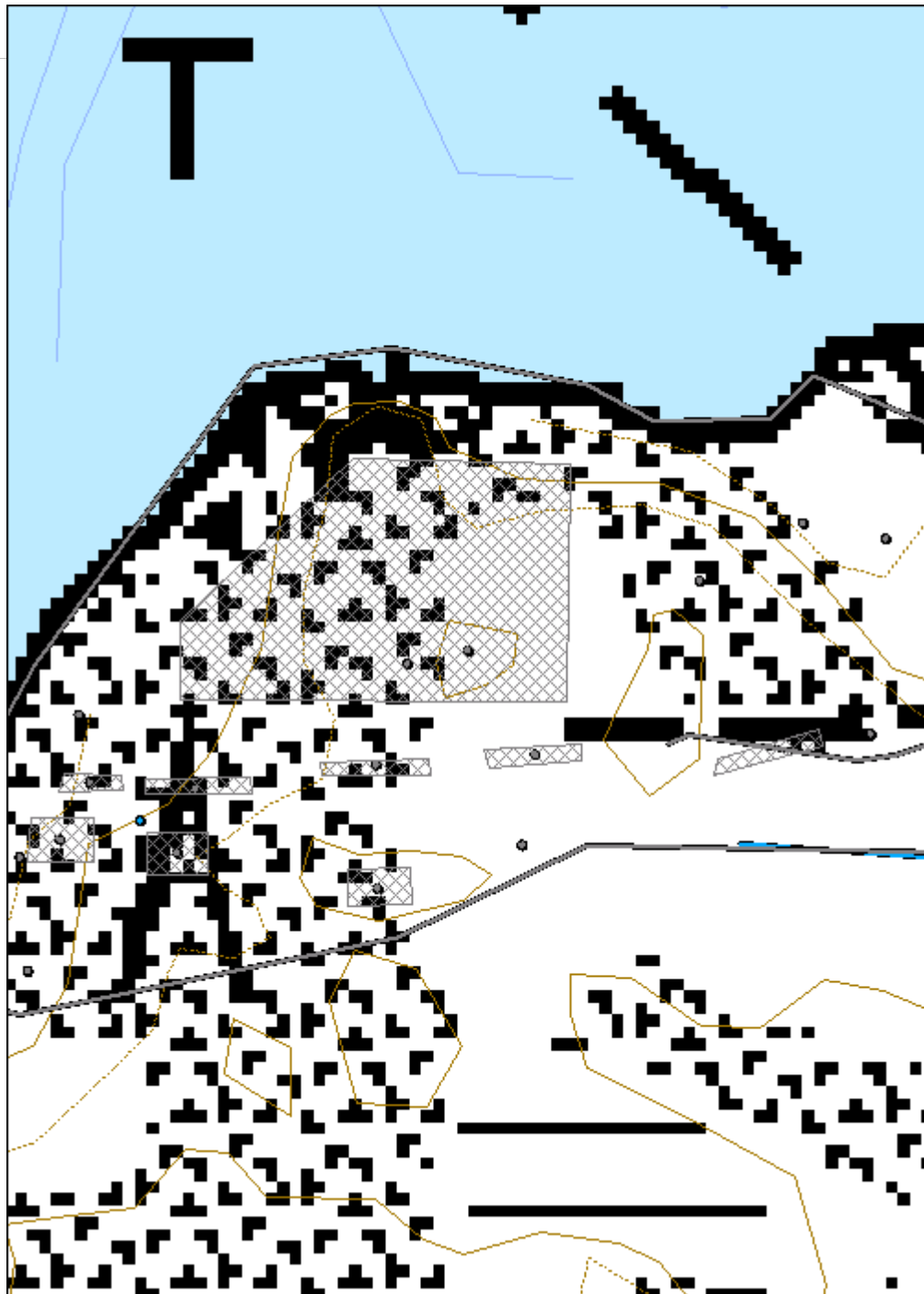
Selitys:

Rakennuksen jäännös. SE.

Sisäseinää, vas. tulisija.

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640279, Y 3307574	Mittakaava:	1:893

Jussarö Västergruvorna kuilun C koillispuolen louhe	MH-tunnus: 134213
--	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640291, Y 3307613	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kuilujen B ja C koillispuolen louhealue: louhekasoja, kuoppia, rantakallion päälle kasattu louhetasanne sekä tasainen louhealue rannassa kallion alapuolella.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Louhe on suurilta osin vuotta 1843 myöhäisempää, koska Tengströmin kartassa tätä louhealuetta vielä ole merkittynä.

Lisätietoja

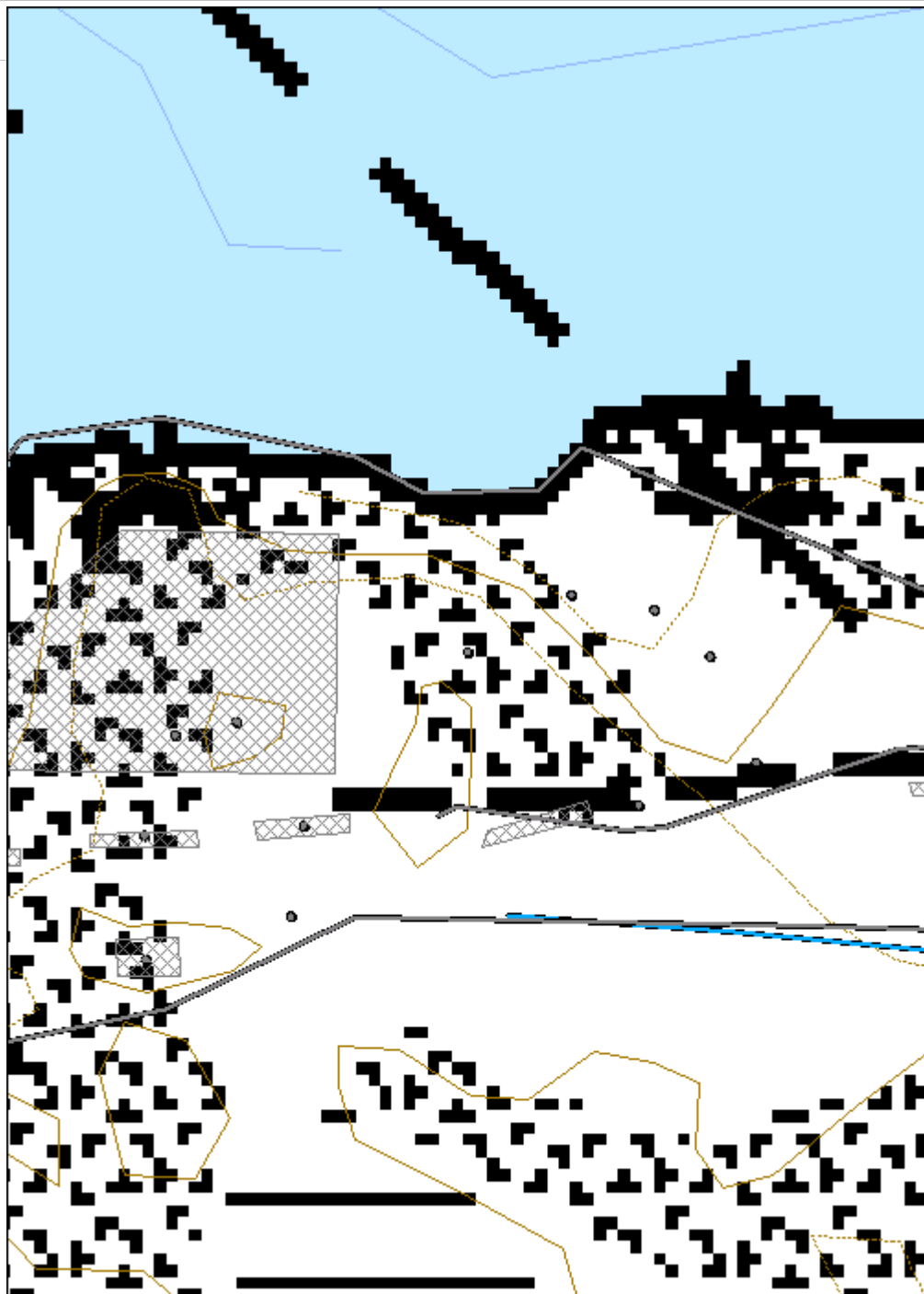
Tapani Tuovinen 5.7.2011.

Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo

Selitys:		Selitys:	
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritely		
Selitys:			
Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© <i>Metsähallitus 2008</i> © <i>Maanmittauslaitos 1/MML/08</i>
Koordinaatit:	X 6640291, Y 3307613	Mittakaava:	1:893

Jussarö Västergruvorna tie		MH-tunnus: 134262
-----------------------------------	--	-----------------------------

Kohdetyyppi:	13 Liikennekohteet	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640268, Y 3307665	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Satamasta läntiselle louhokselle johtavaa tietä on säilynyt 110 m pituinen osa. Tien leveys on noin 3.5 m. Tien pohja on täytetty lohkkareilla. Mahdollinen pintakiveys on piilossa kasvillisuuden ja karikkeen alla. Tengströmin kartassa 1843 tie on piirretty tulevaisuudelle idästä kuilun D kohdalle, mutta maastossa tallattuna polkuna se jatkuu kuilulle C asti.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Louhoksen käytössä ollut tie 1830-luvulta.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 7.7.2011.

Toimenpiteet

Tarkastukset

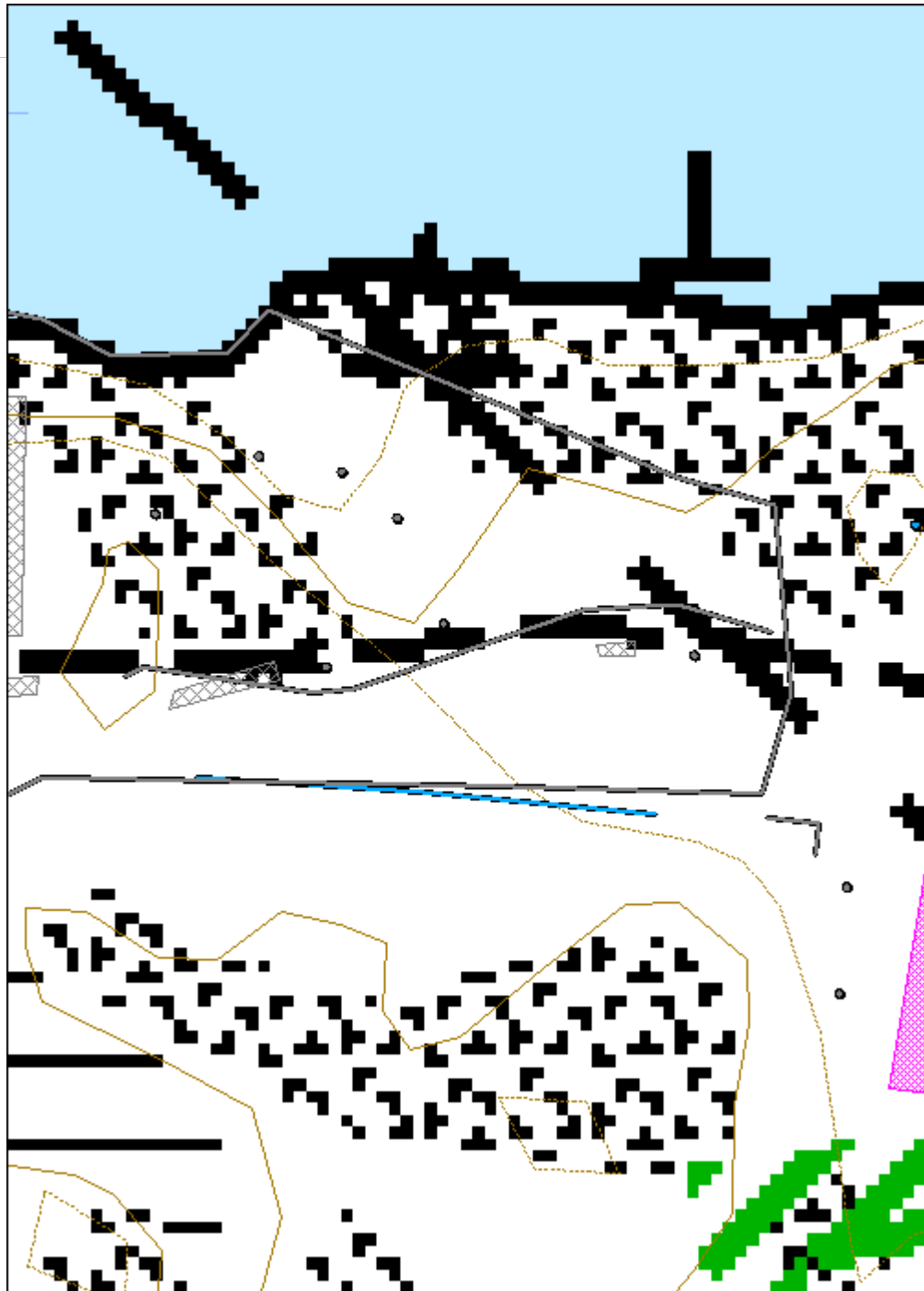
Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
		Olotila:	2 Ei käytössä

Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
Selitys:		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	 <p>1800-luvun tie läntiselle kaivokselle. E.</p>

Kohdetyyppi:	13 Liikennekohteet	Copyright:	© <i>Metsähallitus</i> 2008 © <i>Maanmittauslaitos</i> 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640268, Y 3307665	Mittakaava:	1:893

Jussarö Västergruvorna kuilu D	MH-tunnus: 134263
---------------------------------------	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640265, Y 3307641	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kuilun D (Västra smedjegruvan) pituus on 15.5. m ja leveys 1.2-1.4 m. Pystysuorat seinämät. Syvyys ei ole mitattavissa, koska kuilun pohja on täytetty jätteillä. Pohja on pehmeän ja epävarman tuntuinen.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 7.7.2011.

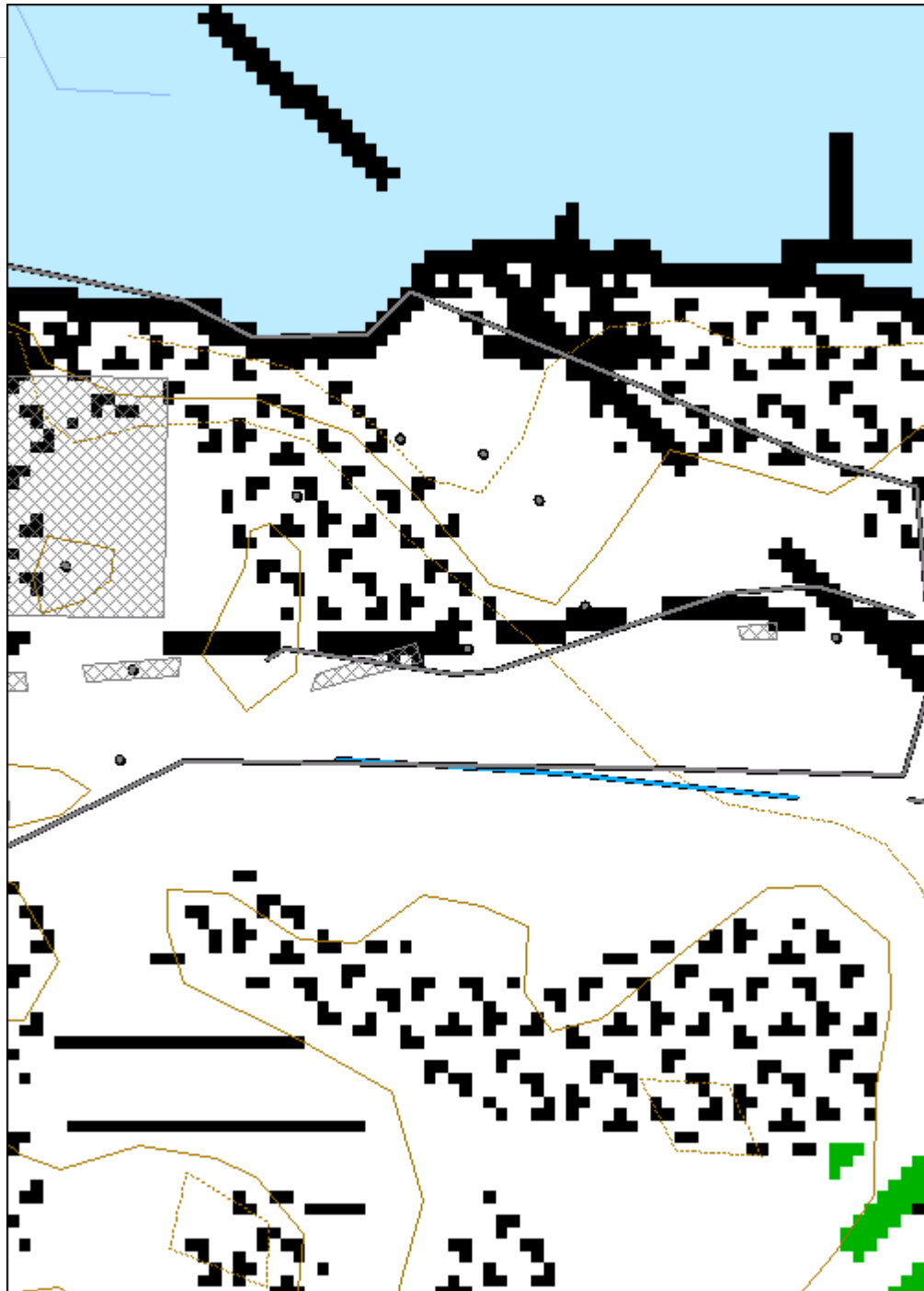
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo

Selitys:	Selitys:
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	
	Kuilu D. W.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640265, Y 3307641	Mittakaava:	1:893

Jussarö Västergruvorna kivijata ja niitty		MH-tunnus: 134264
--	--	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640290, Y 3307653	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kivijata ja niitty. Kallioiden väliin jää vajaat 10 m ja runsaat 20 m pitkä savipohjainen alue, jolta on raivattu kivet jataksi. Jata reunustaa niittyä E-puolella.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Niitty, joka muodostaa tien kanssa arvokkaan kokonaisuuden. Niitty on merkitty Fredrik Tengströmin karttaan 1843.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 7.7.2011.

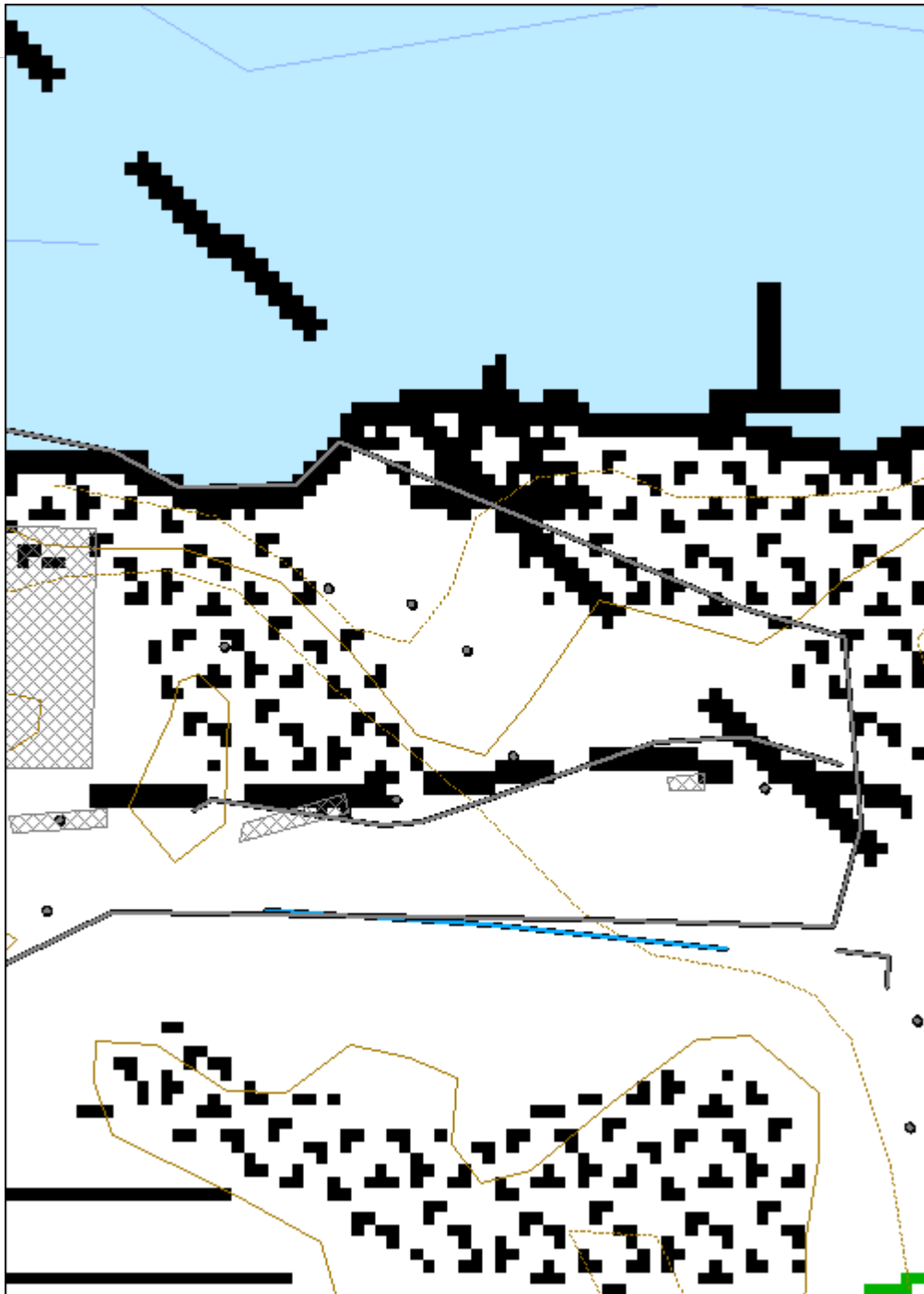
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo

Selitys:	Selitys:
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	 <p data-bbox="491 981 746 1012">Niitty ja kivijata. S.</p>

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640290, Y 3307653	Mittakaava:	1:893

Jussarö Västergruvorna 2 rakennuksenjäännös	MH-tunnus: 134285
--	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640272, Y 3307661	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Rakennuksenjäännös. Pituus noin 8.5 m (W-E), leveys noin 5.0 m. Länsiosassa kuoppa, jota reunustaa N-puolella rivi lohkareita tasaiset pinnat etelään päin. E-osassa multakerroksen peittämä tasanne, jossa erottuu kivinen tasaiseksi ladottu reunus.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Rakennus erottuu Fredrik Tengströmin kartassa 1843. Kyseessä lienee läntisen louhoksen paja, sillä 20 m:n päässä olevan kuilun D nimi Tengströmillä on Westra Smedje Gruvan. Vuonna 1857 (Siren s. 31-32) rakennetulla pajalla on siis täytynyt olla edeltäjä.

Lisätietoja

Toista karttaan merkittyä rakennusta ei ole vielä löydetty, ellei siksi lueta runsaat 10 m tien reunasta etelään olevaa heikosti erottuvaa tasannetta, mutta tasanne on rakennuksenjäännökseksi epävarma. Tapani Tuovinen 12.7.2011.

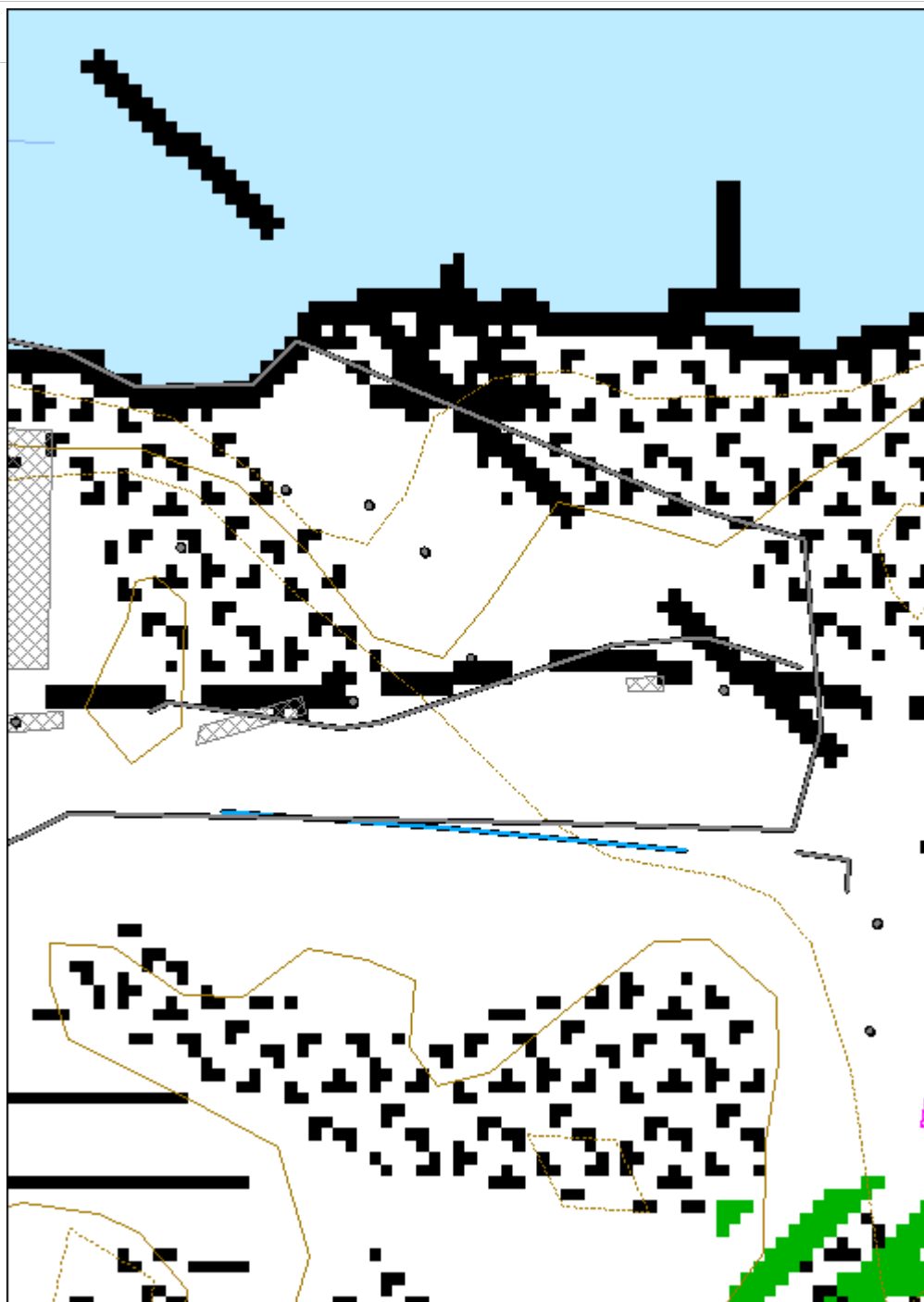
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomais-	Kunto:	0 Ei määritelty
--------------------	---------------	-----------------

rekisterinro:		Olotila: 2 Ei käytössä
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Kohteen suojelu: 9 Muu suojeluarvo
Selitys:		Selitys:
Ympäristö n suojelu:	0 Ei määritelty	
Selitys:		
	Rakennuksenjäännös. Vas. kivijata, oik. tie. S.	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640272, Y 3307661	Mittakaava:	1:893

Jussarö Västergruvorna nimetön kuilu	MH-tunnus: 134286
---	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640267, Y 3307703	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kuilu vailla kirjaintunnusta Tengströmillä. Pituus 14 m, leveys 1.1-3.3 m. Kuilun muodossa erottuu selvästi Tengströmin piirtämä kapea kohta, jonka avulla kuilun voi tunnistaa. Kuilu on täytetty ja kasvaa pajua. Syvyyttä ei mitattu.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 12.7.2011.

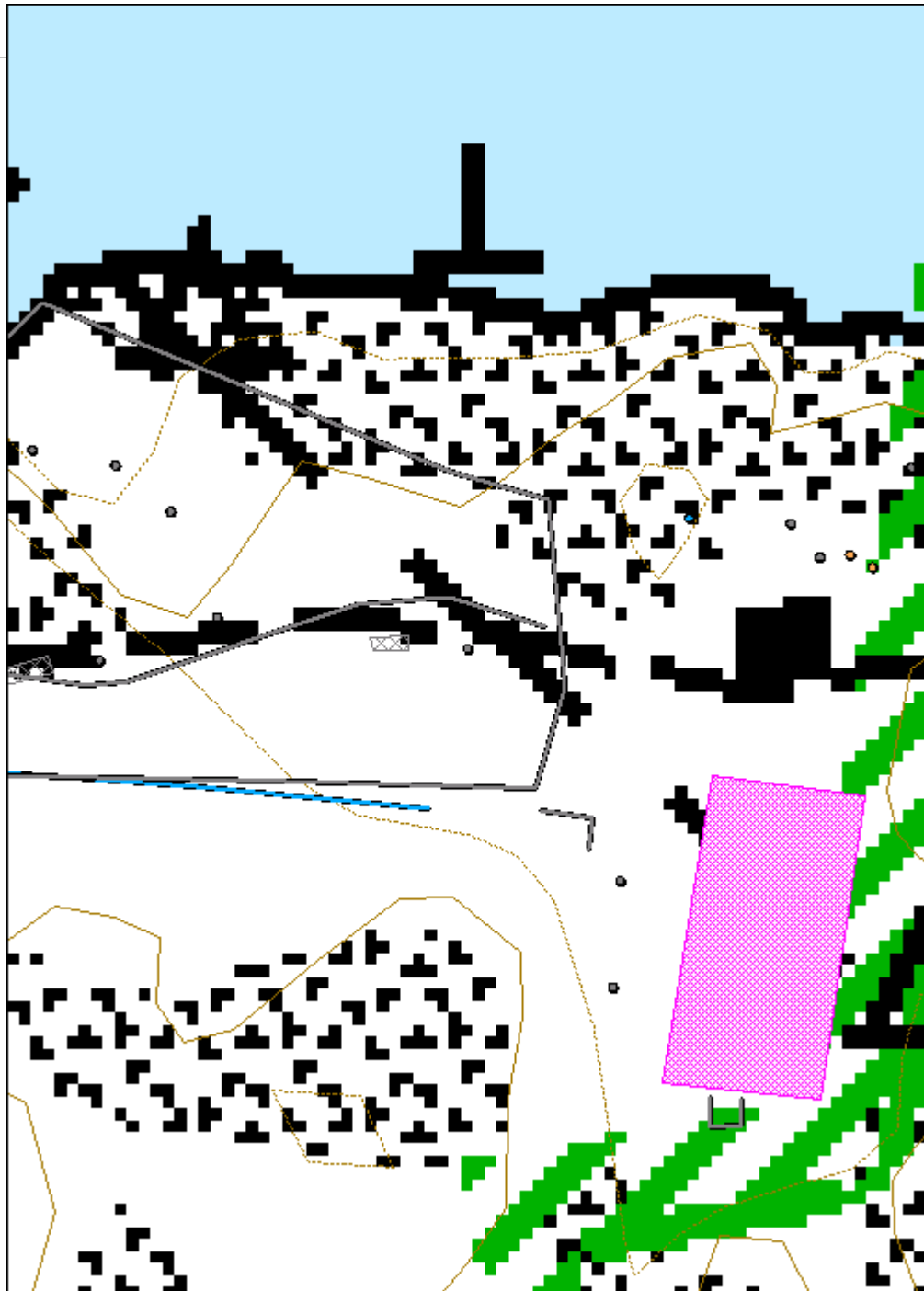
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo

Selitys:	Selitys:
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
	 <p data-bbox="491 976 1157 1008">Länsikaivos Västergruvan, nimeämätön kuilu. NW.</p>

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640267, Y 3307703	Mittakaava:	1:893

Jussarö Västergruvorna 2 piirtokirjoitus	MH-tunnus: 134322
---	-----------------------------

Kohdetyyppi:	0 Ei määritelty	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640298, Y 3307644	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kallionpinnalla lähellä rantakivikkoa, alemman linjataulun jalustan S-puoleisesta pultista 18.7 m etelään vaakasuoraan mitaten ja ylemmän linjataulun jalustan W-puoleisesta pultista 28.3 m maanpintaa pitkin mitaten.

Kohteen kuvaus

Heikosti erottuva piirtokirjoitus kallionpinnassa. Ylinnä on kruunu, sitten suurikokoinen sydän ja sen alla kaksi oksaa ristikkäin. Sydämen sisäpuolella on ylinnä stilisoitu nimikirjoitus ja sen alla teksti: ISAK. NUMMELIN. ON: (/) KOTOISEN. UTESTA (/) <epäselviä merkkejä> <kuvio>. Merkit ovat luettavissa katse rannasta poispäin. Ala 52 x 54 cm.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Titta Heikkinen ja Jari Näränen, Tammisaaren saariston kansallispuiston inventointi 1991, kohde 36. Tallennettu Reiskaan aikaisemmin kallion reunaan paikkaan $i = 3307630$, $p = 6640301$ ykj. GPS-mittauksen perusteella sijaintia päivitetty 15 m itään. Piirtokirjoitus on vaikeasti löydettävä ja sitä on etsitty turhaan epätarkan sijaintitiedon takia. Tapani Tuovinen 15.7.2011.

Toimenpiteet

Tarkastukset

--

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 0 Ei määritelty

Arvotus: 0 Ei määritelty

Olotila: 2 Ei käytössä

**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

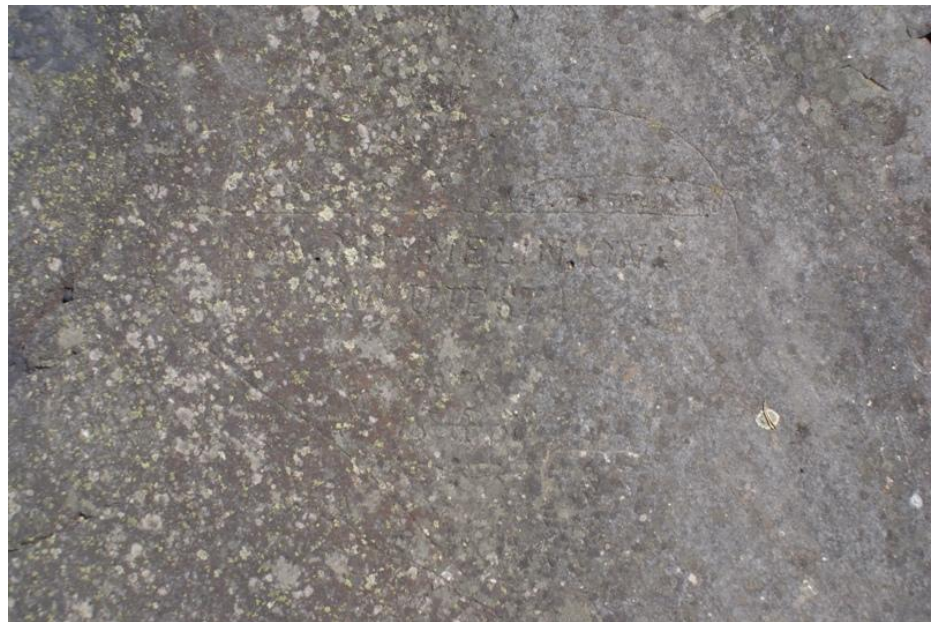
Selitys:

Selitys:

**Ympäristö
n suoje lu:**

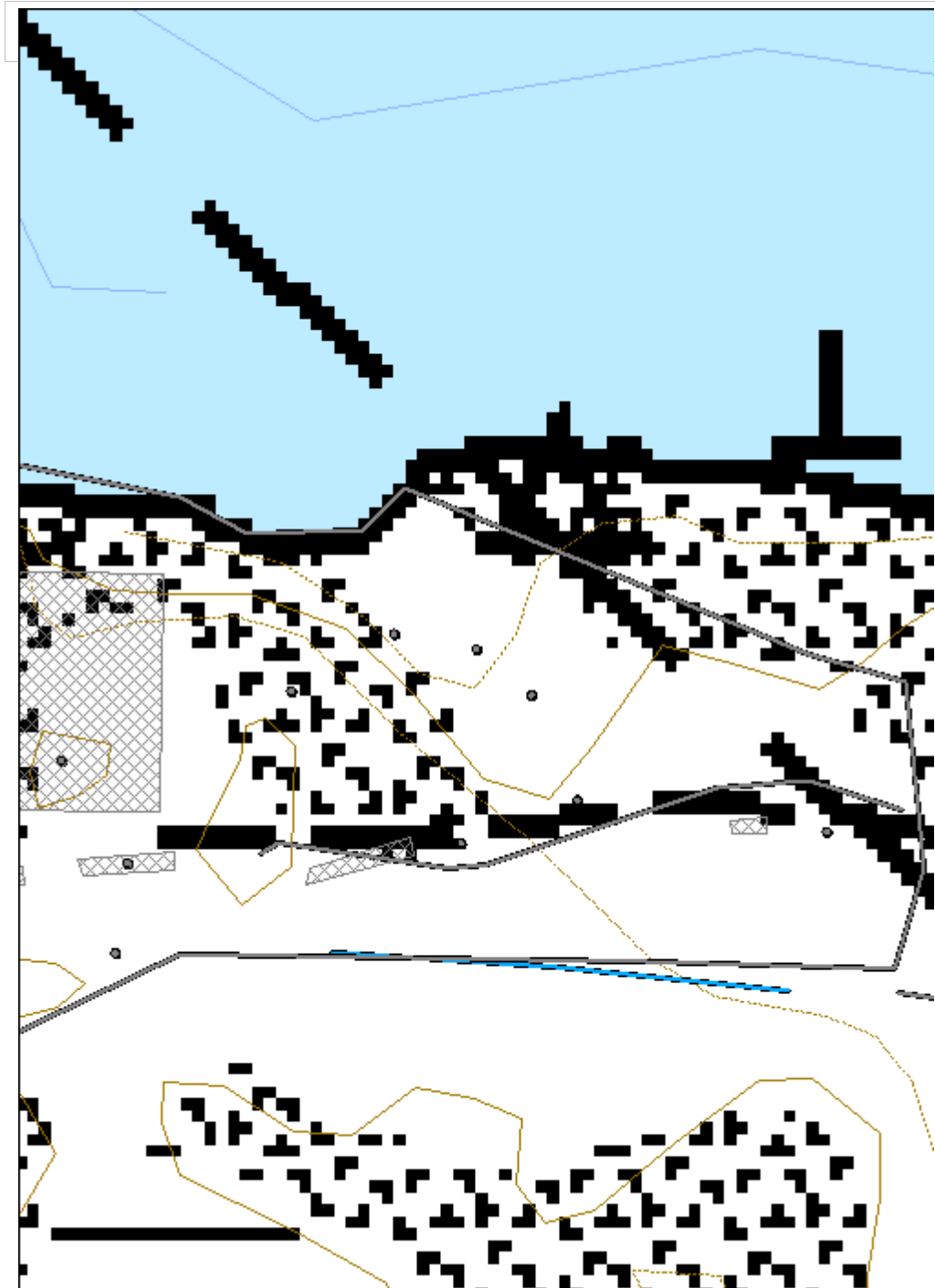
0 Ei määritelty

Selitys:

Piirtokirjoitus.

Kohdetyyppi:		Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640298, Y 3307644	Mittakaava:	1:893

Jussarö Kullakojan navetanraunio	MH-tunnus: 134323
---	-----------------------------

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640228, Y 3307729	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Pienellä kallionnyppylällä Kullakojan S-puolella on jäljellä L:n muotoiset kivist, pituus 5.3 m ja leveys 3.0 m. Reiskan mukaan navetan jäännökset.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 15.7.2011.

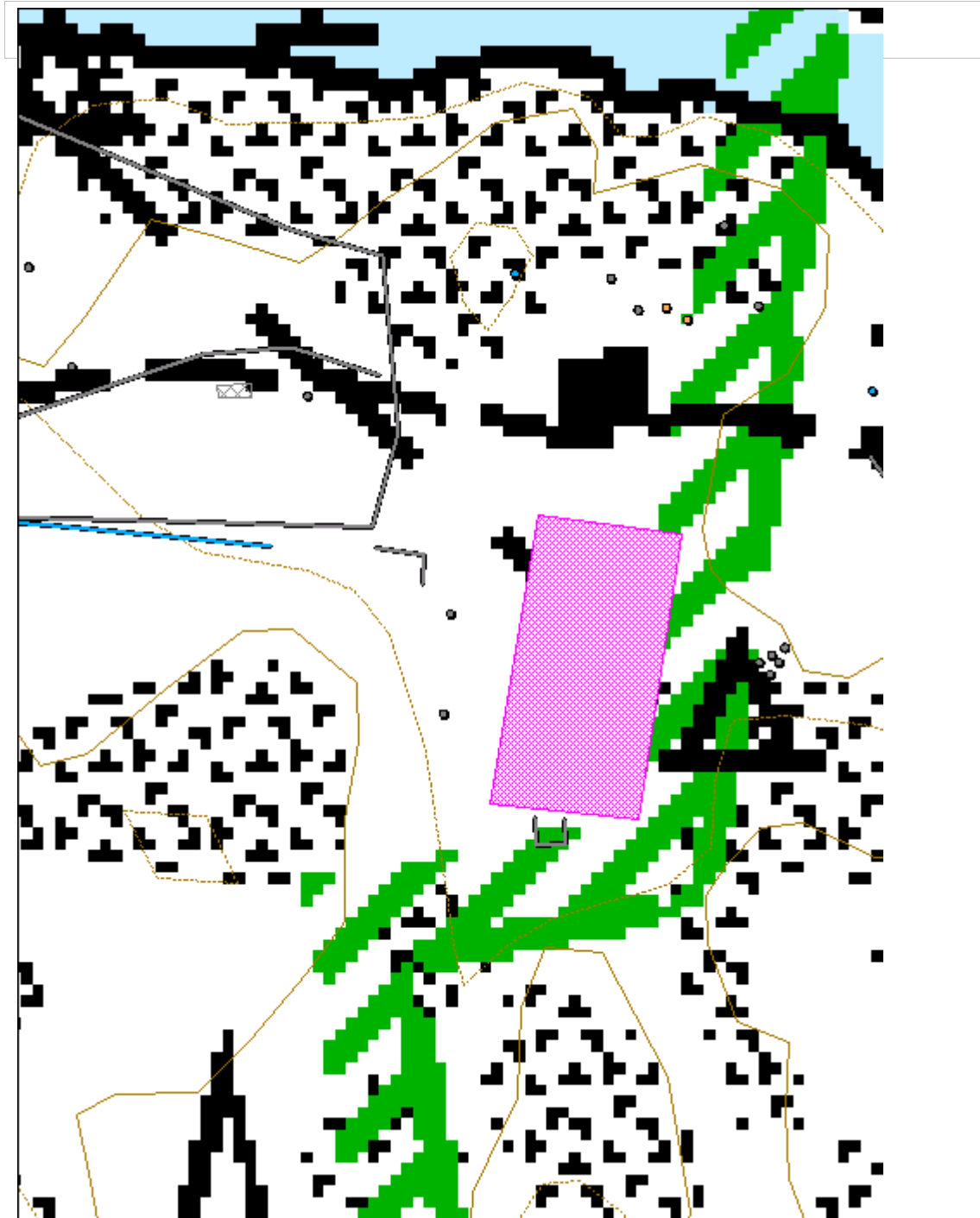
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	5 VAT/rky	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Selitys:	1993	Selitys:
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty	
Selitys:	 <p data-bbox="488 981 794 1012">Navetan jäännökset. W.</p>	

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640228, Y 3307729	Mittakaava:	1:893

Jussarö Kullakojan kellari	MH-tunnus: 134324
-----------------------------------	-----------------------------

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640288, Y 3307757	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kylmämuurattu kivijalka Kullakojan N-puolella. Särmikkäitä ja pyörityneitä lohkeita. Oviaukko koilliseen. Sisämitat 2.8 x 1.2 m. Sisäpuolella kasvaa pihlaja.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Kullakojan maakellari.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 15.7.2011.

Toimenpiteet

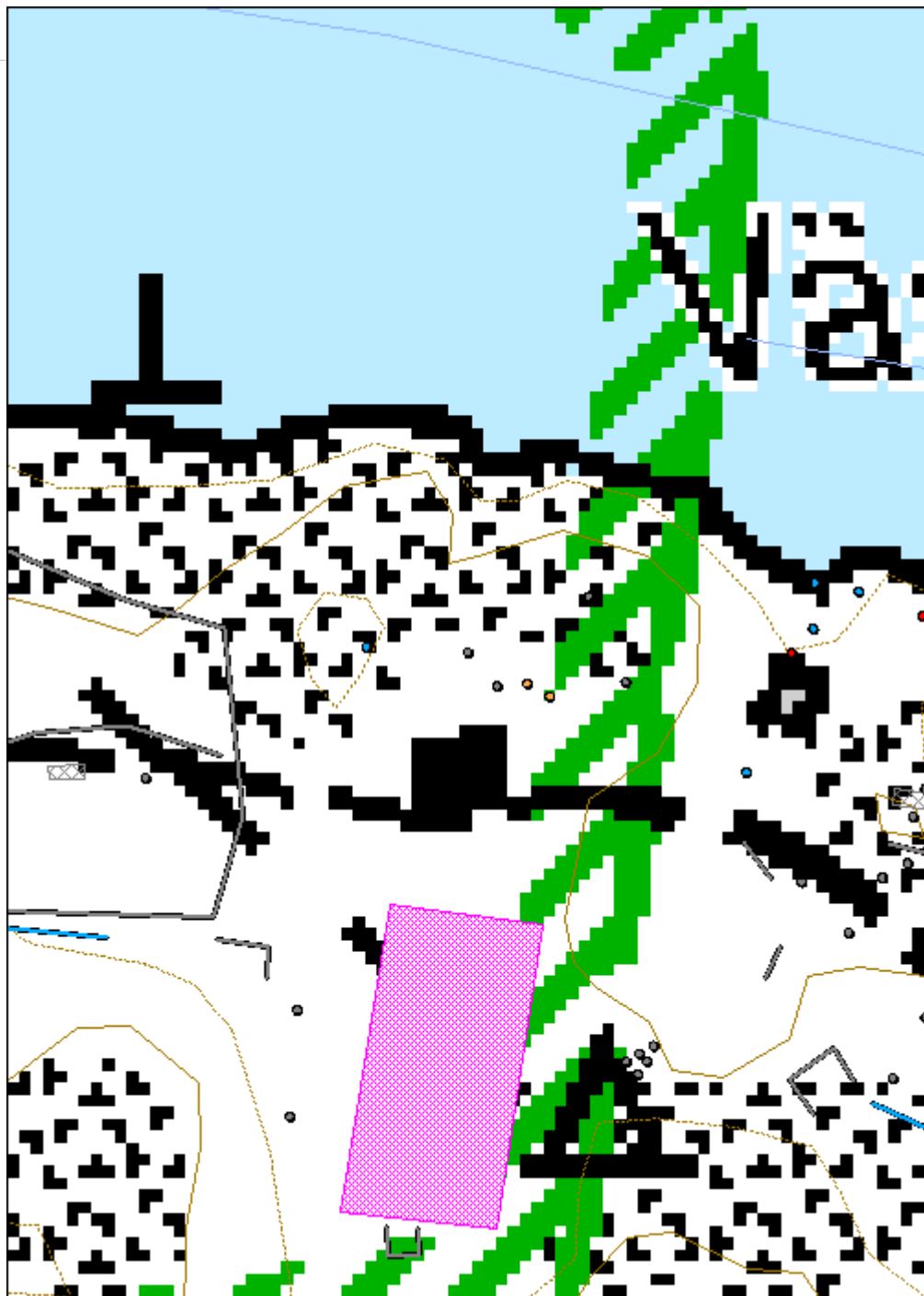
Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	5 VAT/rky	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:	1993	Kohteen suojele:	0 Ei määritelty
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	
	Kullakojanin kellari. NE.

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640288, Y 3307757	Mittakaava:	1:893

Jussarö Västerviken 1 rakennuksenjäännös	MH-tunnus: 134325
---	-----------------------------

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640283, Y 3307784	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Rakennuksen jäännös: suurista lohcareista koostuva SE-kulma ja sen sisäpuolella romahtaneen tulisijan jäännökset. W-puolella on korkea kivikasa, jonka E-seinä on kylmämuurattu. Jäännös on katajien peittämä ja sen rakenteesta on vaikea saada selko.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Luotsikylään kuuluneen rakennuksen jäännös. Rakennus on merkitty asuinrakennukseksi vielä Vuoksenniska Oy:n karttaan XXIIIA vuodelta 1960, joten se on raunioitunut vasta Vuoksenniskan kaivosajan jälkeen.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 15.7.2011.

Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:	Kunto:	0 Ei määritelty
	Olotila:	2 Ei käytössä

Arvotus:	5 VAT/rky	Kohteen suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	1993	Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	 <p>Rakennuksenjäännös. SW.</p>

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640283, Y 3307784	Mittakaava:	1:893

Jussarö Västerviken 2 rakennuksenjäännös		MH-tunnus: 134328
---	--	-----------------------------

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640217, Y 3307829	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kalliolla näköalapaikalla, jolta avautuu näkymä Västervikenin yli.

Kohteen kuvaus

Rakennuksenjäännös: särmikkäistä lohkareista muurattu kivijalka. Pituus 3.9 m, leveys 3.4 m. Kivijalan päälle on valettu ohut betonilaatta. SE-osan päällä lohkareita, jotka eivät näyttäisi kuuluvan rakennukseen.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 15.7.2011.

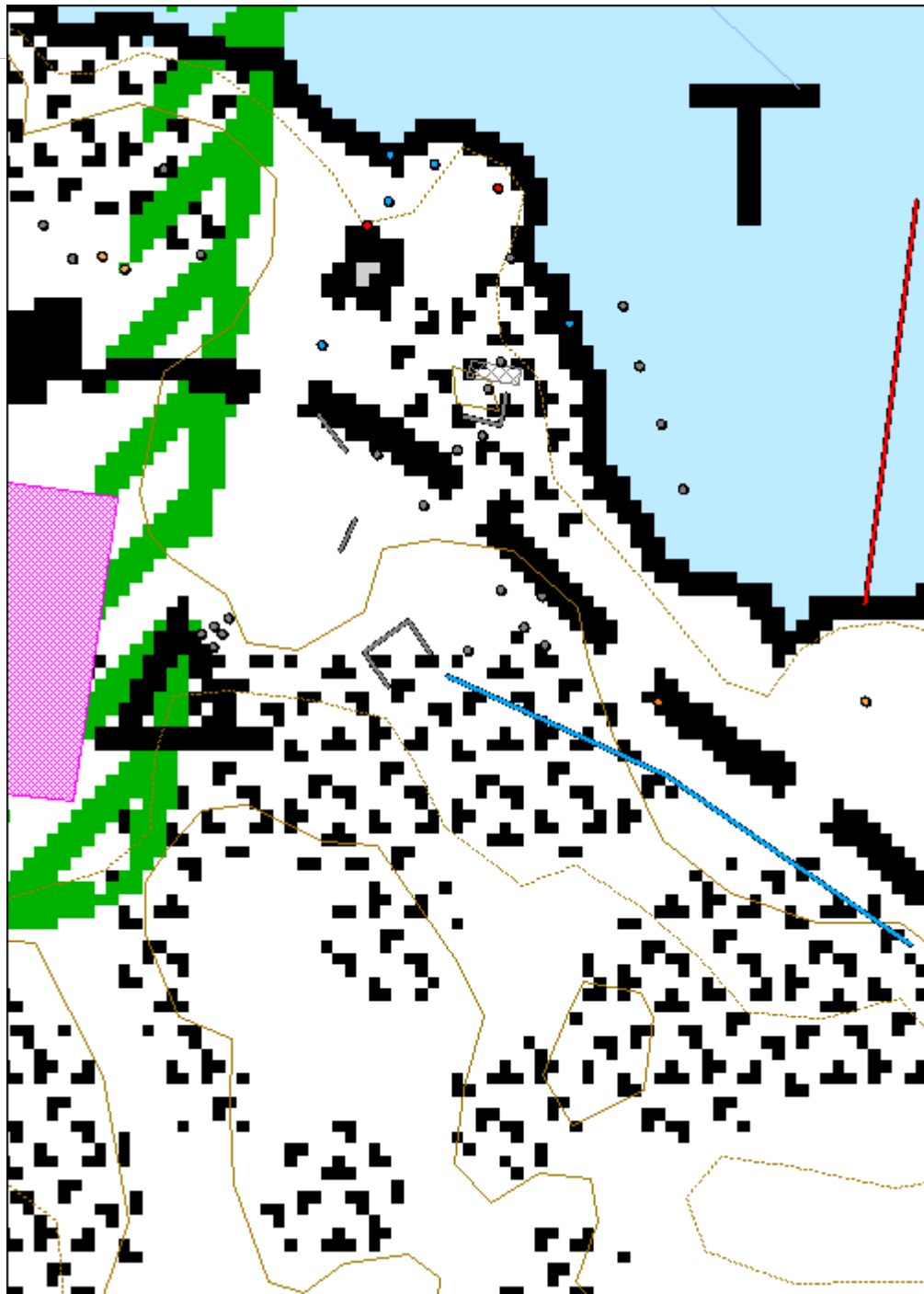
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	5 VAT/rky	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Selitys:	1993	Selitys:
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty	
Selitys:	 <p data-bbox="488 981 842 1014">Rakennuksenjäännös. NW.</p>	

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640217, Y 3307829	Mittakaava:	1:893

Jussarö Västerviken 3 rakennuksenjäännös	MH-tunnus: 134329
---	------------------------------

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640261, Y 3307832	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Lähellä rantaa kallion päällä.

Kohteen kuvaus

Kaksihuoneisen asuinrakennuksen jäännös. Seinien ulkomitat ovat 7.6 m ja 5.7 m. Kivijalka on ladottu särmikkäistä lohkareista. N-seinällä olleesta uunista on jäljellä kumpu, joka koostuu kivistä, tiilenpaloista ja hiekasta. Väliseinä jakaa rakennuksen kahteen huoneeseen, joista itäinen on suurempi. Uuni näyttäisi lämmittäneen molempia huoneita. Rakennuksen S-puolella on kaksi korkeaa betonista kivijalkaa suorassa kulmassa toisiinsa nähden, rakennuksen seinän suunnassa ja sitä vastaan kohtisuoraan. Ne näyttäisivät kuuluvan rakennuksen kokoon nähden suureen verantaan.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Kyseessä on luultavasti luotsi Karl Henrik Nyströmille kuulunut rakennus, johon 1920-luvulla rakennettiin suuri veranta ja joka sijaitsi louhostien varressa (Cederlöf, Farleder och lotsplatser, s. 91). Rakennusta ei ole merkitty Vuoksenniska Oy:n karttaan XXIII A vuodelta 1960, joten se on raunioitunut ennen vuotta 1960.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 15.7.2011.

Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	5 VAT/rky	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:	1993	Kohteen suojelu:	0 Ei määritelty
		Selitys:	

Ympäristö n suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	 <p>Rakennuksenjäännös. SE.</p>

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640261, Y 3307832	Mittakaava:	1:893

Jussarö Västra gruvan kuilu E	MH-tunnus: 134342
--------------------------------------	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640265, Y 3307834	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Pituus 8.5 m, leveys 1.2-2.0 m.

Kohteen rajaus

Aidattu.

Tulkinta

Läntisen louhoksen kuilu E Fredrik Tengströmin kartassa 1843.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 18.7.2011.

Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	 <p data-bbox="491 900 638 929">Kuilu E. E.</p>

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640265, Y 3307834	Mittakaava:	1:893

Jussarö Västerviken vedenkorkeusmerkki	MH-tunnus: 134343
---	------------------------------

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640283, Y 3307836	Löydöt:	

Taustatiedot

Christoffer H. Ericsson osoitti vedentasonmerkin FST:n televisiodokumentissa Jussarö förr och nu 14.7.1980.

Ympäristön kuvaus

Veteen viettävä rantakallio kansallispuiston huoltolaiturin vieressä.

Kohteen kuvaus

Kallioon hakattuja merkkejä 1.1 x 1.2 m²:n alalla. Alemmassa merkkiryhmässä teksti, joka on luettavissa md:h:d:1891 <medelhöjd 1891> ja sen alla vaakasuora uurre, jossa kolme kuoppaa tasavälein. Ylemmässä merkkiryhmässä on vuosiluku 1800 sekä porattu kuoppa ja vaakasuora uurre. Alemman merkkiryhmän alle on ilmestynyt karkeasti poravasarella tms. työkalulla meislattu vuosiluku 2000 ja sen alle vaakasuora uurre. Kalliosta lohjennut pintaa irti, mahdollisesti tulenpidon takia. Alemman merkkiryhmän vuosiluvun kahdesta viimeisestä numerosta (91) on lohjennut yläosat pois. Ylemmän merkkiryhmän vaakasuoran uurteen päältä on hilseillyt pintaa irti.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Vedentasonmerkki 1891. Ylemmän tekstin on Christoffer H. Ericssonin mukaan hakauttanut Gustav af Klint.

Lisätietoja

Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	5 VAT/rky	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:	1993	Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Ympäristö n suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	 <p>Vedenkorkeusmerkki.</p>

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640283, Y 3307836	Mittakaava:	1:893

Jussarö Västerviken maakellari	MH-tunnus: 134344
---------------------------------------	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640210, Y 3307727	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Metsän reunassa, loiva itärinne.

Kohteen kuvaus

Suorakulmainen kellarin jäännös. Seinämät peittyneet kasvillisuuden alle. Sisämitat 2.6 x 2.6 m. Oviaukko itään päin.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Maakellari.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 18.7.2011.

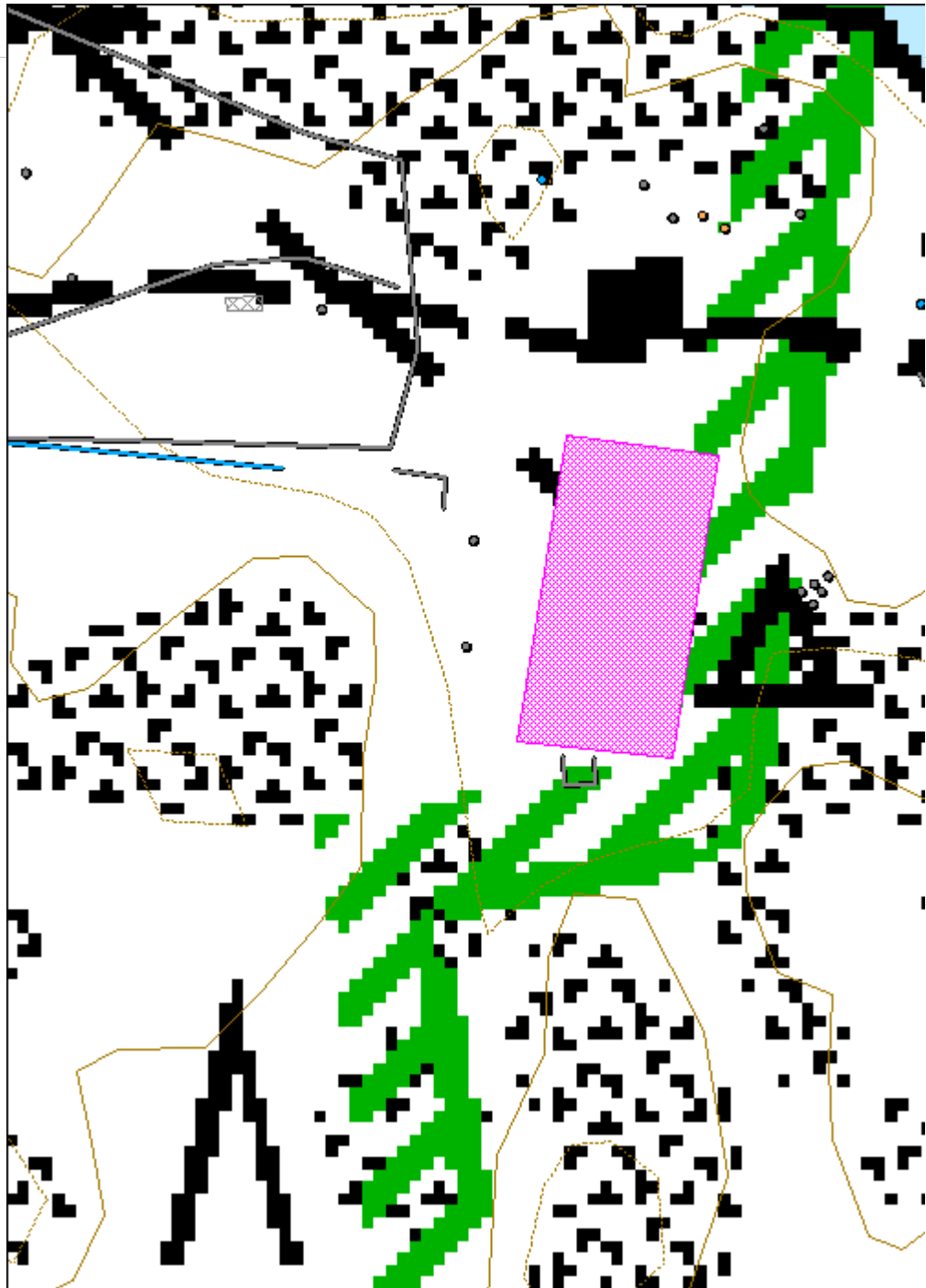
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	5 VAT/rky	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:	1993	Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritely
Selitys:	 <p data-bbox="491 913 678 945">Maakellari. E.</p>

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640210, Y 3307727	Mittakaava:	1:893

Jussarö Östergruvorna louhosalue	MH-tunnus: 134388
---	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640233, Y 3308134	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Vyöhyke kalliomännikköä Jussarön itärannalta saaren keskiosaan.

Kohteen kuvaus

Alueelta on erotettu 20 erillistä kulttuuriperintökohdetta. Se käsittää vuosina 1834-1861 toimineen rautakaivoksen itäisimmät kuilut, hevosvintturien ja rakennuksen jäännökset ja louhekasat. Kuilut on nimetty Fredrik Tengströmin vuonna 1843 laatiman kartan mukaan kirjaimin G (Kärrgruvan), H (Östra djupgruvan), I (Östra strandgruvan), L (Östra nygruvan), M (Östra lillgruvan) ja N (Östra mellangruvan).

Kohteen rajaus

Tulkinta

Rajattu GPS-paikantimella mitattujen solmupisteiden avulla.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 19.7.2011.

Toimenpiteet

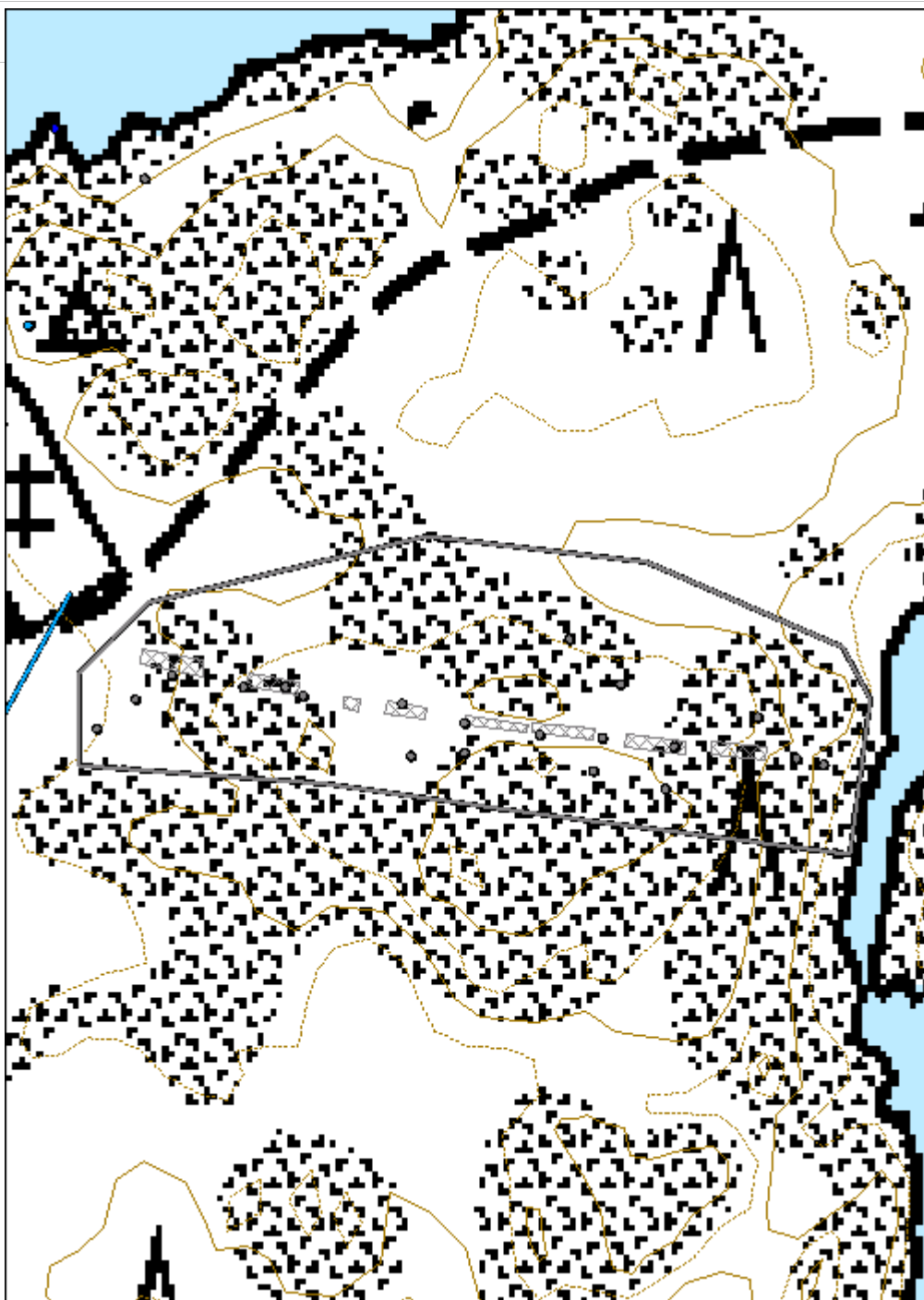
Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:	1000012733	Kunto:	0 Ei määritelty
		Olotila:	2 Ei käytössä

Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
Selitys:		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640233, Y 3308134	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Östergruvorna 1 louhekasa	MH-tunnus: 134346
--	------------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640202, Y 3308383	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kallioinen ranta.

Kohteen kuvaus

Louhekasa rinteessä.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 18.7.2011.

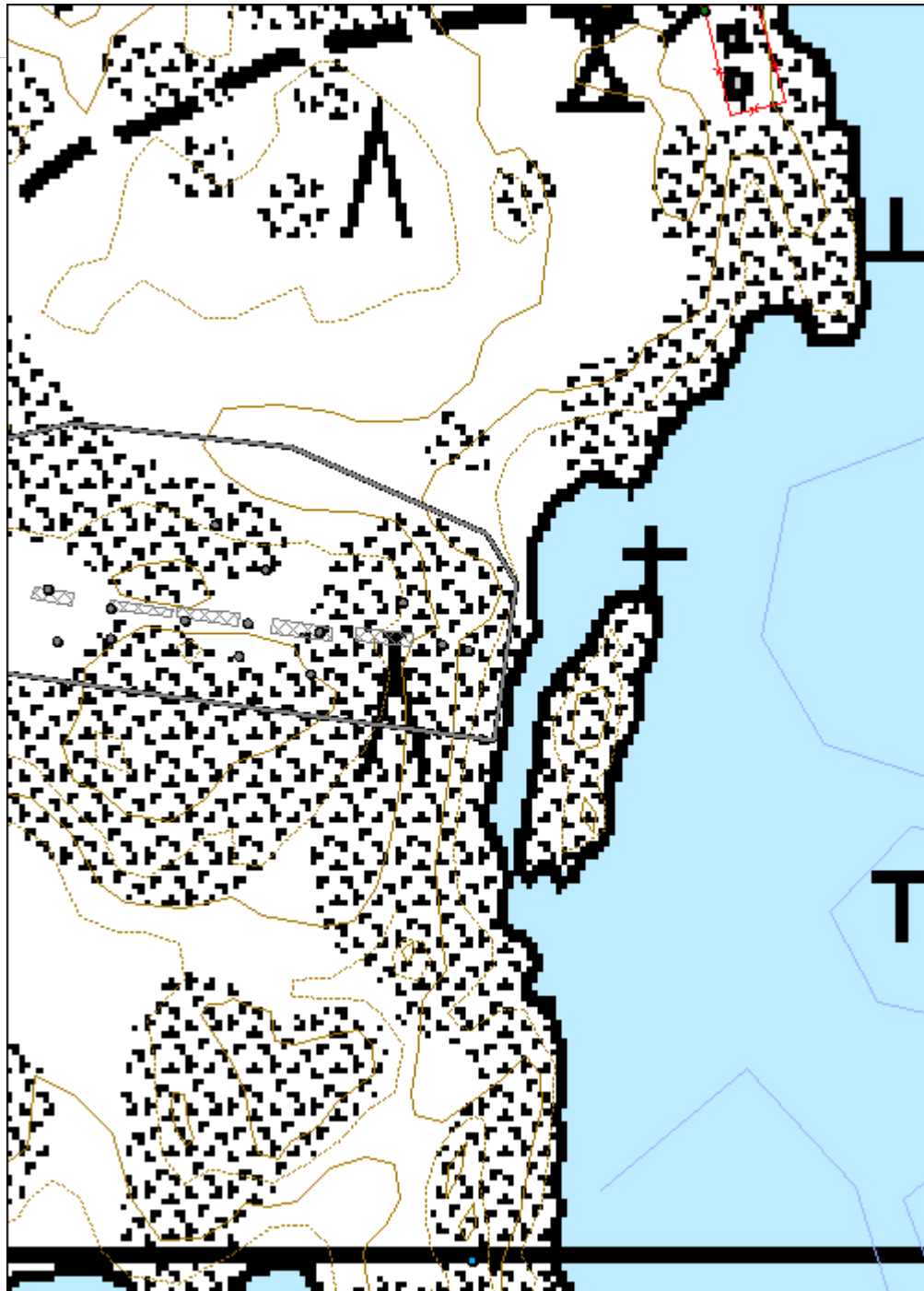
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
	 <p data-bbox="491 907 1417 978">Itäkaivos Östergruvan. Etualalla louhekasa, taustalla nimeämätön kuilu.</p>

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640202, Y 3308383	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Östergruvorna 1 nimeämätön kuilu	MH-tunnus: 134347
---	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640204, Y 3308374	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Rantaan laskevassa kallionrinteessä.

Kohteen kuvaus

Nimeämätön kuilu. Pituus 6.6 m, leveys 2.7 m. Matala, kuiva pohja.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Kuilua ei ole piirretty Tengströmin karttaan, ei myöskään Vuoksenniska Oy:n karttaan. Lienee koelouhos.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 18.7.2011.

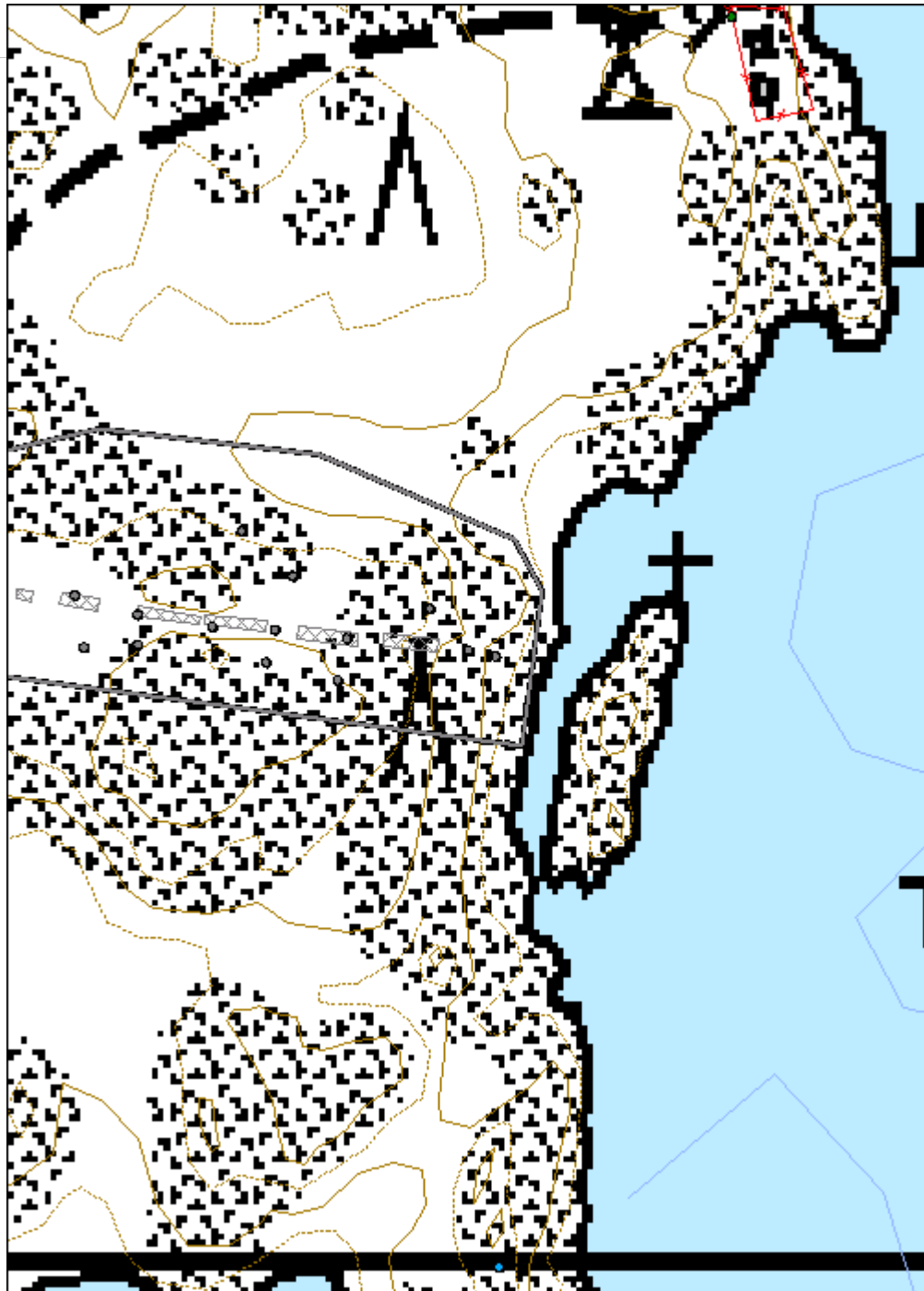
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	 <p data-bbox="491 929 1418 965">Nimeämätön kuilu. E.</p>

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640204, Y 3308374	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Östergruvorna 2 louhekasa	MH-tunnus: 134348
--	------------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640218, Y 3308361	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Suuri alue louhetta rantakallion päällä. Louheessa paikoin näkyvissä porausjälkiä.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 18.7.2011.

Toimenpiteet

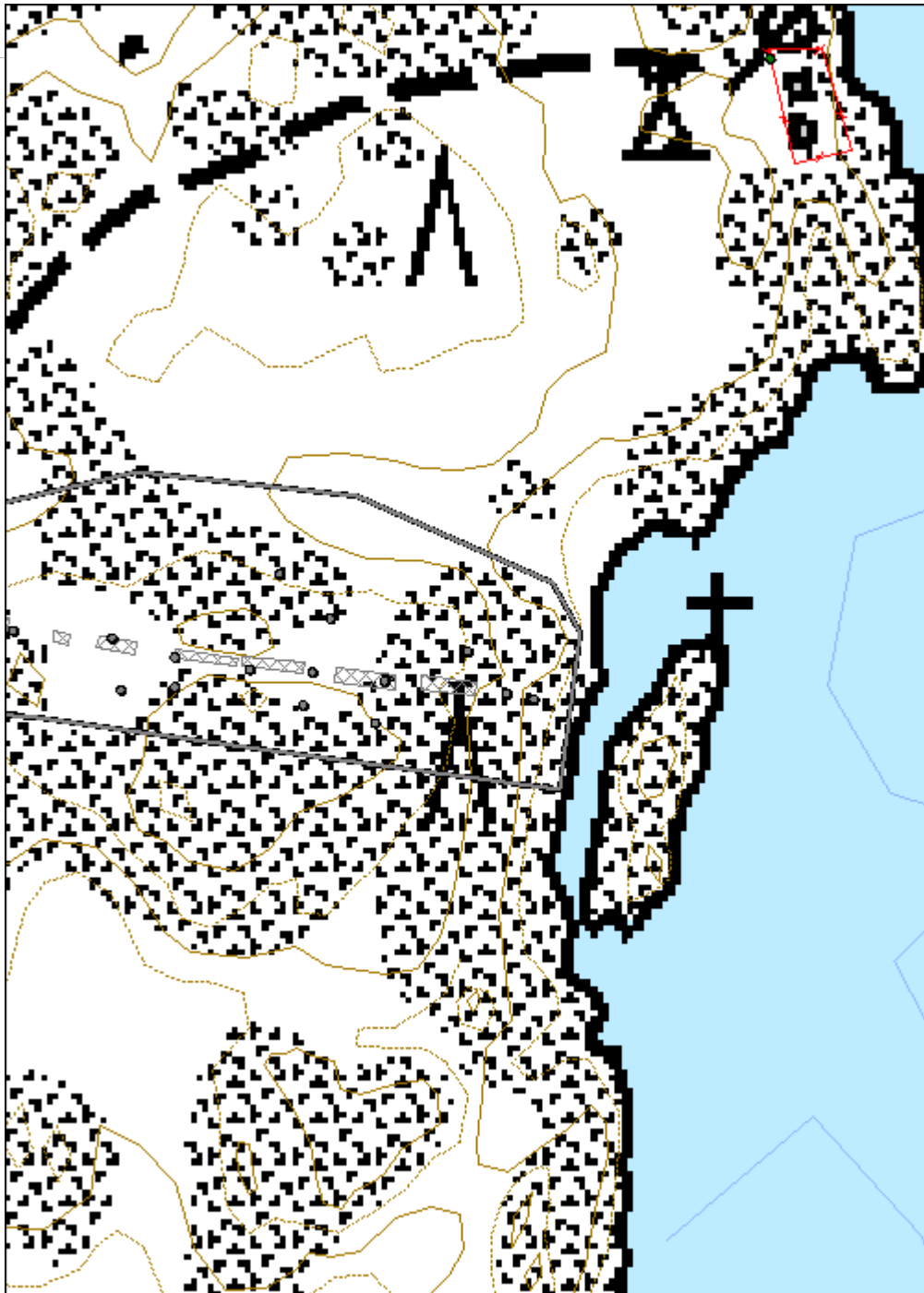
Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	 <p data-bbox="485 920 1418 954">Louhekasa. SW. Taustalla Skatafjärden.</p>

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640218, Y 3308361	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Östergruvorna kuilu I	MH-tunnus: 134349
--------------------------------------	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640208, Y 3308333	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kuilu I (Östra Strand Grufvan). Pituus 20.4 m, leveys 1.8-2.5 m, syvyys 31.4 m (keskeltä). Kaartuva, pystysuorat seinämät.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Esteettisesti vaikuttava. Tapani Tuovinen 18.7.2011.

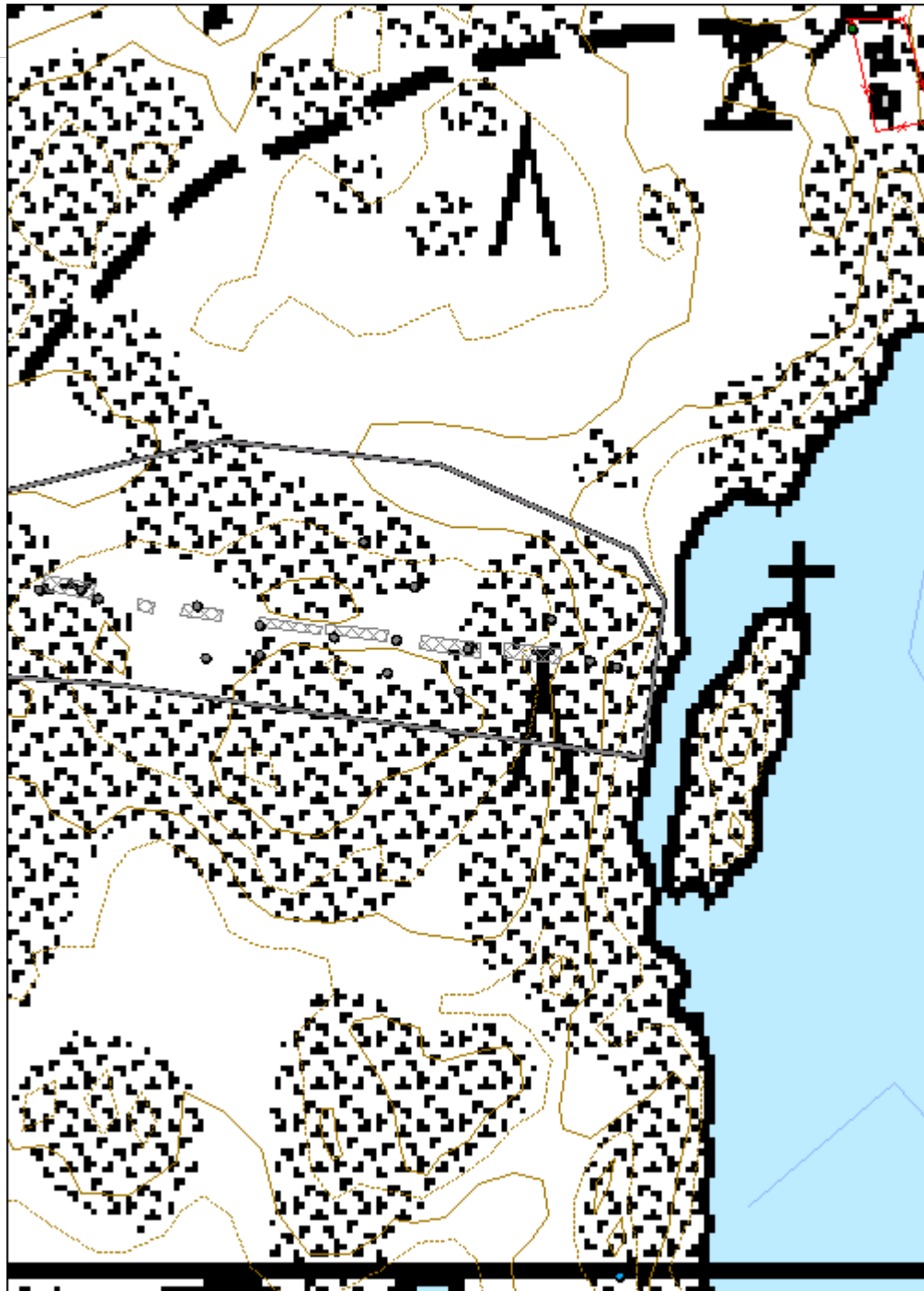
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	 <p data-bbox="488 925 627 958">Kuilu I. E.</p> <p data-bbox="488 1574 636 1608">Kuilu I. W.</p>

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640208, Y 3308333	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Östergruvorna kuilun I hevosvintturi	MH-tunnus: 134350
---	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640194, Y 3308330	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kuilun I hevosvintturin tasanne. E-reunassa näkyy pystysuoraa särmikkäistä lohka-
reista kylmämuurattua seinämää 9 m:n verran. Maanpinta kasvillisuuden peitossa.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 18.7.2011.

Toimenpiteet

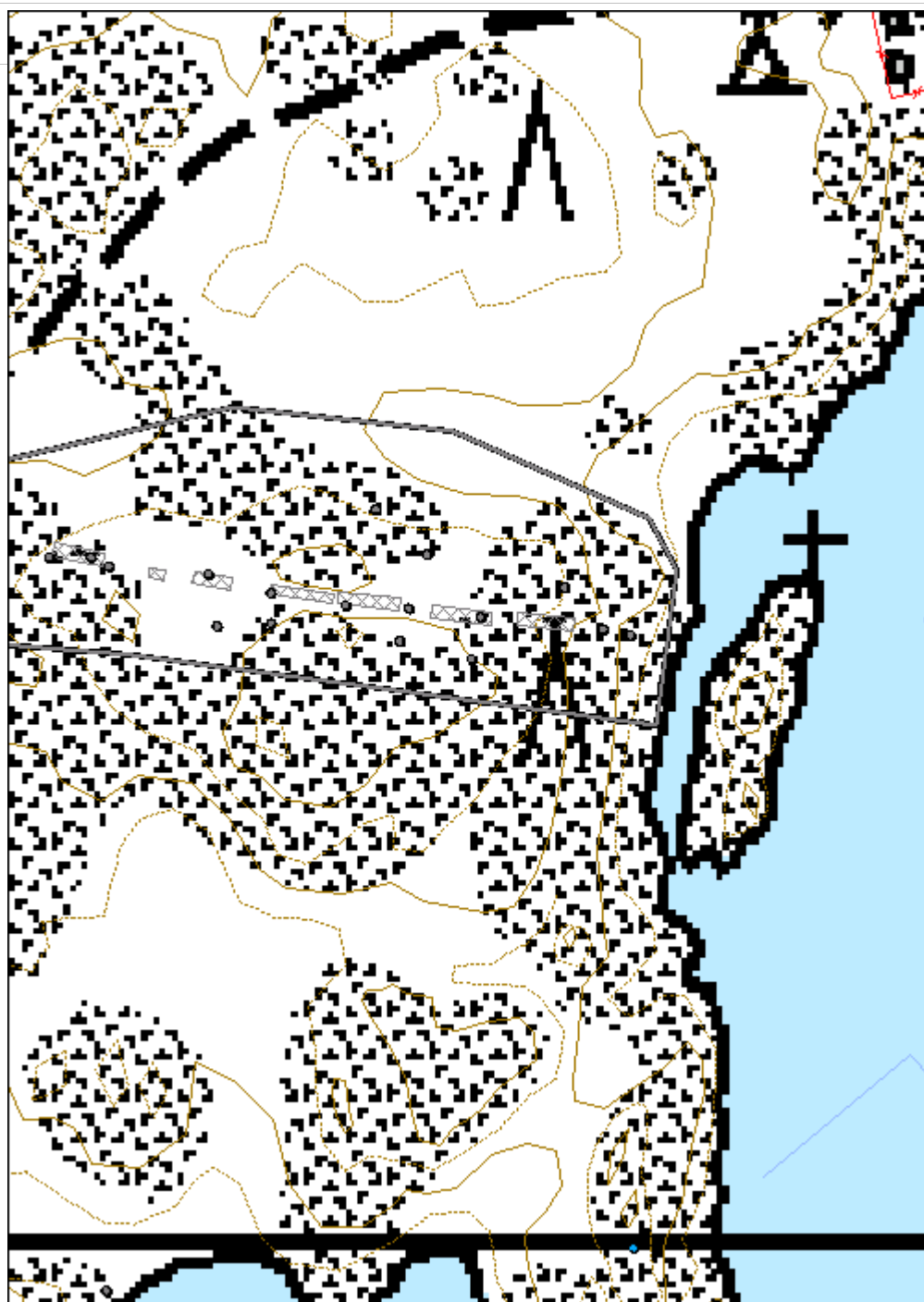
Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	
	Oik. kuilu I, vas. hevosvintturin tasanne. E.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640194, Y 3308330	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Östergruvorna kuilu H	MH-tunnus: 134351
--------------------------------------	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640211, Y 3308309	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kuilu H (Östra djup Grufvan). Pituus 20.0 m, leveys 2.5-3.0 m, syvyys 27 m (W-pää). Pystysuorat seinämät.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 18.7.2011.

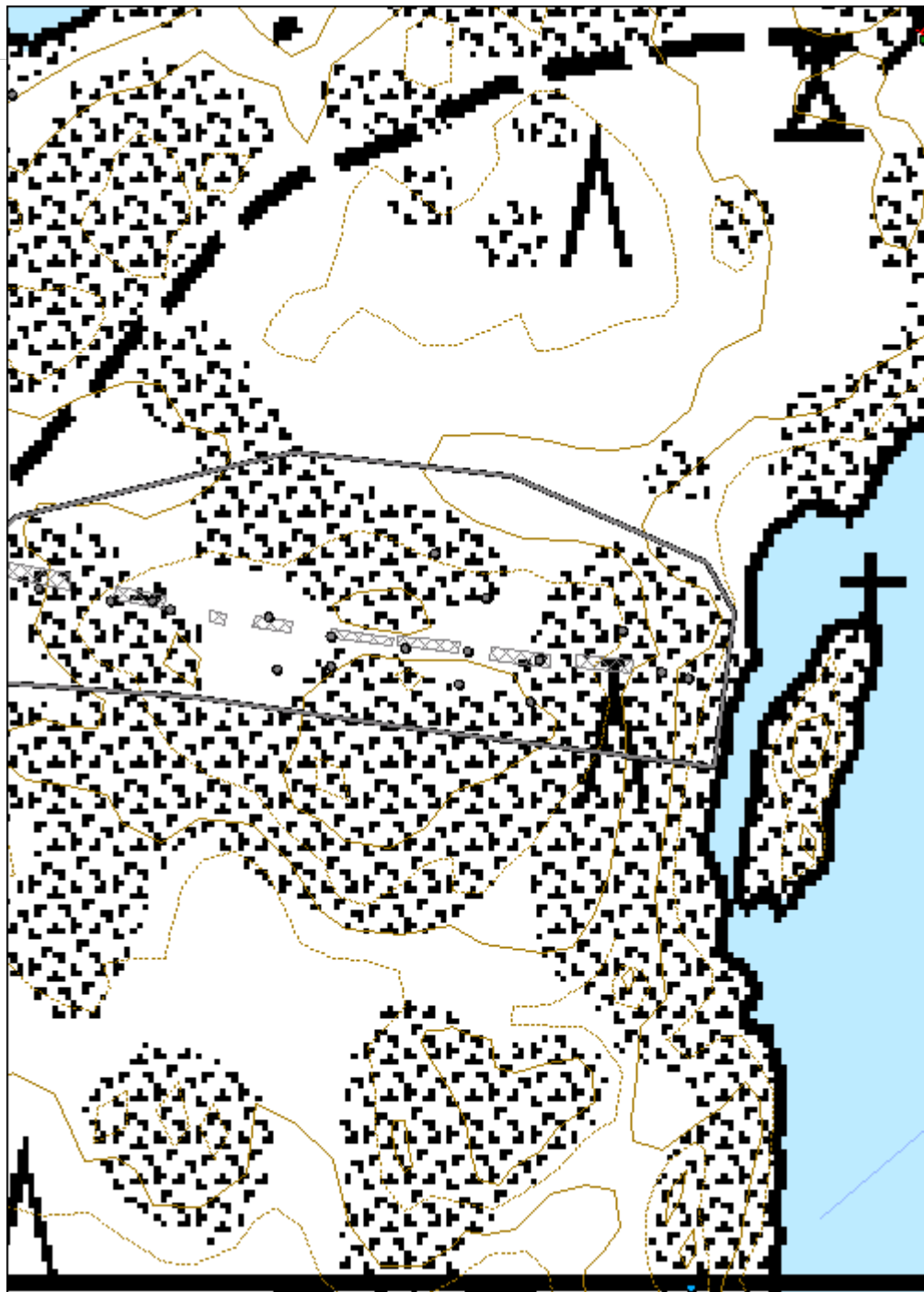
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© <i>Metsähallitus</i> 2008 © <i>Maanmittauslaitos</i> 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640211, Y 3308309	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Östergrovorna kuilun H hevosvintturi	MH-tunnus: 134352
---	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640200, Y 3308306	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kuilu H:n hevosvintturin tasanne. Tasannetta kiertää 29 m pitkä matala särmikkäistä lohkarista kylmämuurattu seinämä, jossa on neljä suoraa osaa.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Vanhin itäisen kaivoksen hevosvintturi, koska H-tasanne on ainoa Tengströmin karttaan piirretty hevosvintturi.

Lisätietoja

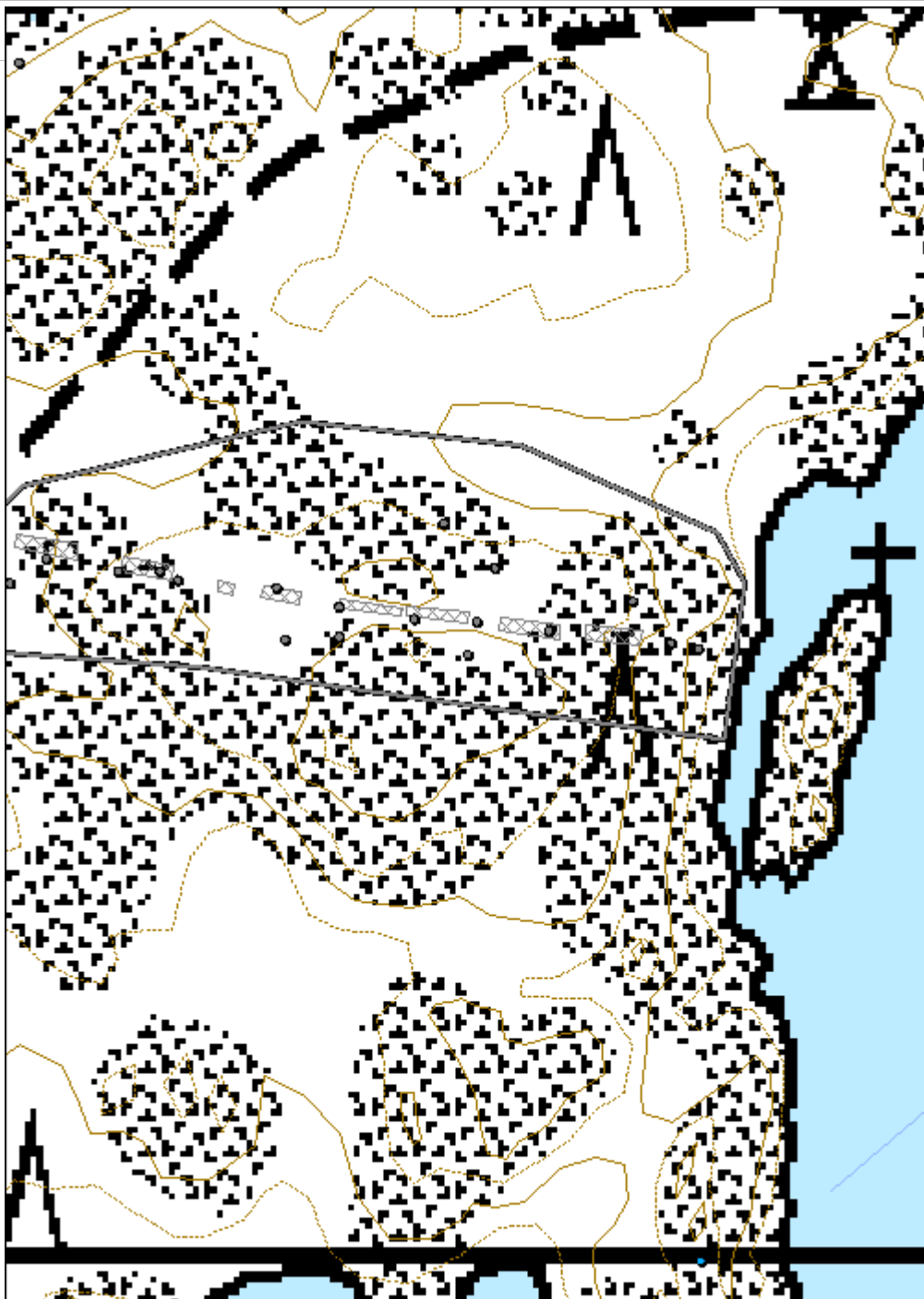
Tapani Tuovinen 18.7.2011.

Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo

Selitys:		Selitys:	
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritely		
Selitys:			
Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© <i>Metsähallitus 2008</i> © <i>Maanmittauslaitos 1/MML/08</i>
Koordinaatit:	X 6640200, Y 3308306	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Östergruvorna rakennuksenjäännös	MH-tunnus: 134353
---	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640229, Y 3308315	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Rakennuksen kivijalka. W-E-suuntainen, kylmämuurattu särmikkäistä lohkarista. Pituus 3.1 m, korkeus 0.7 m. N-puolella, joka on ollut sisäpuoli, on näkyvissä aukko, jonka pohjalla on punatiilen paloja.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Todennäköisesti se rakennus, jonka Fredrik Tengström on piirtänyt karttaan H-kuilun pohjoispuolelle, itäisempi kahdesta rakennuksesta. Läntisemmästä ei ole varmoja merkkejä maastossa jäljellä.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 18.7.2011.

Toimenpiteet

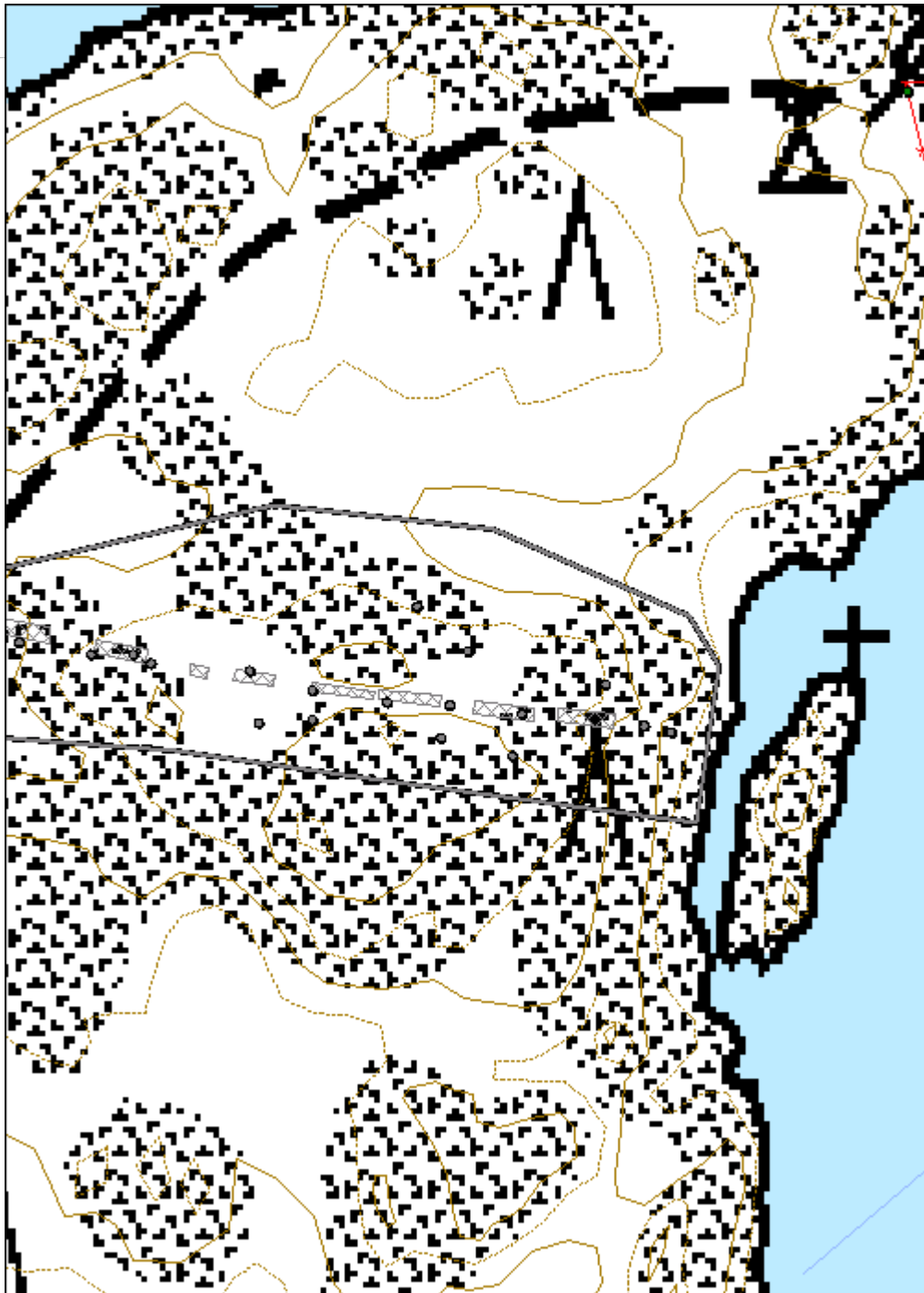
Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:	Kunto:	0 Ei määritelty
	Olotila:	2 Ei käytössä

Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
Selitys:		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	
	Rakennuksenjäännös. N.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640229, Y 3308315	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Östergruvorna kuilu N	MH-tunnus: 134354
--------------------------------------	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640212, Y 3308288	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kuilu N ((Östra Mellan Grufvan). Pituus 16.1 m, leveys 1.8.-2.1 m, syvyys 21.5 m. Pystysuorat seinämät. Tämän kuilun hevosvintturi on ilmeisesti sijoitettu kuilun S-puolella olevalle kallion laelle, jolla ei ole mitään jäännöksiä näkyvissä.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 18.7.2011.

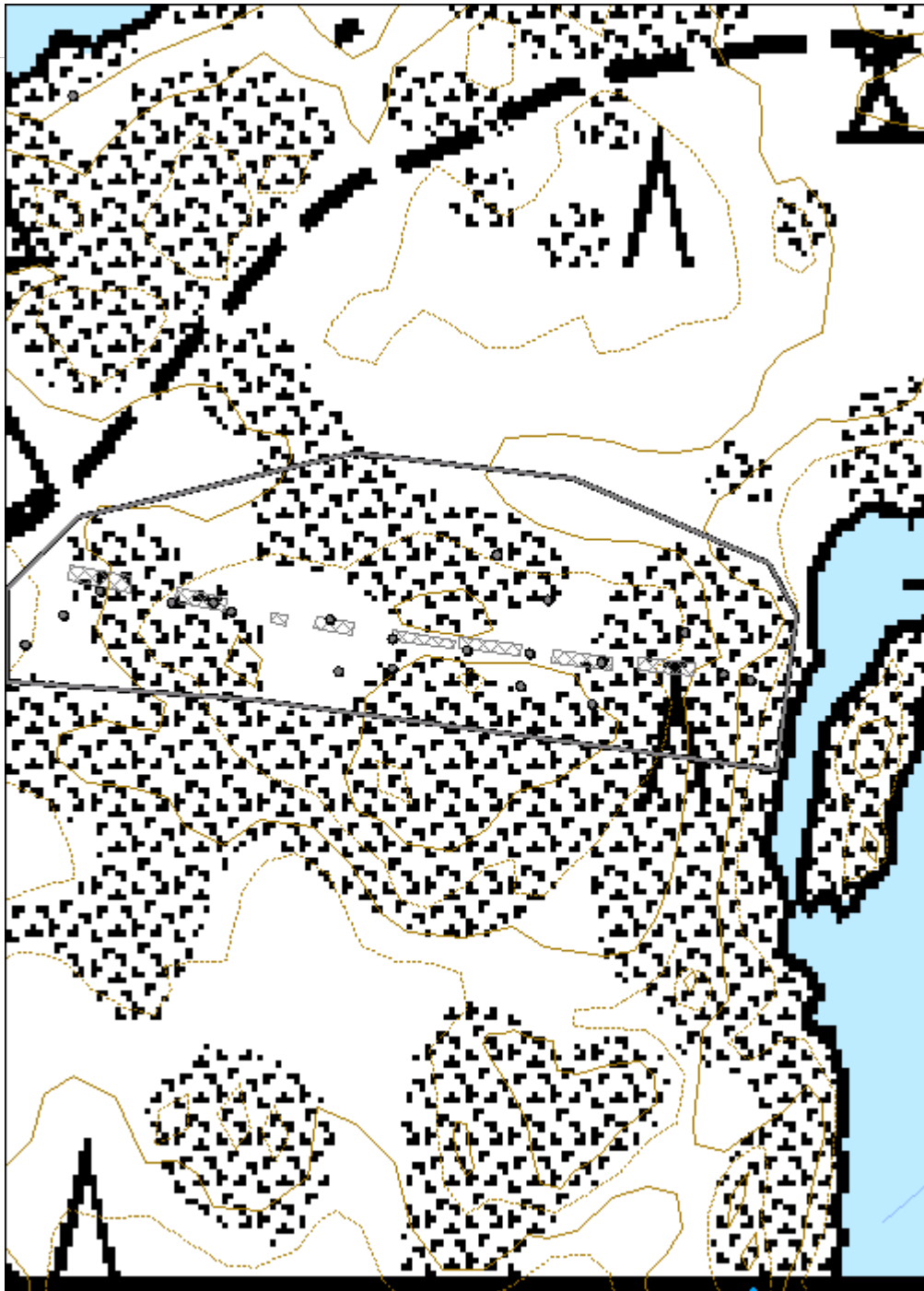
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo

Selitys:	Selitys:
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	 <p data-bbox="491 976 638 1003">Kuilu N. E.</p>

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© <i>Metsähallitus</i> 2008 © <i>Maanmittauslaitos</i> 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640212, Y 3308288	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Östergruvorna 3 louhekasa	MH-tunnus: 134355
--	------------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640244, Y 3308298	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Laaja louhealue pohjoisessa kallionrinteessä. Paikoin kuoppia, enimmäkseen tasainen pinta.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 18.7.2011.

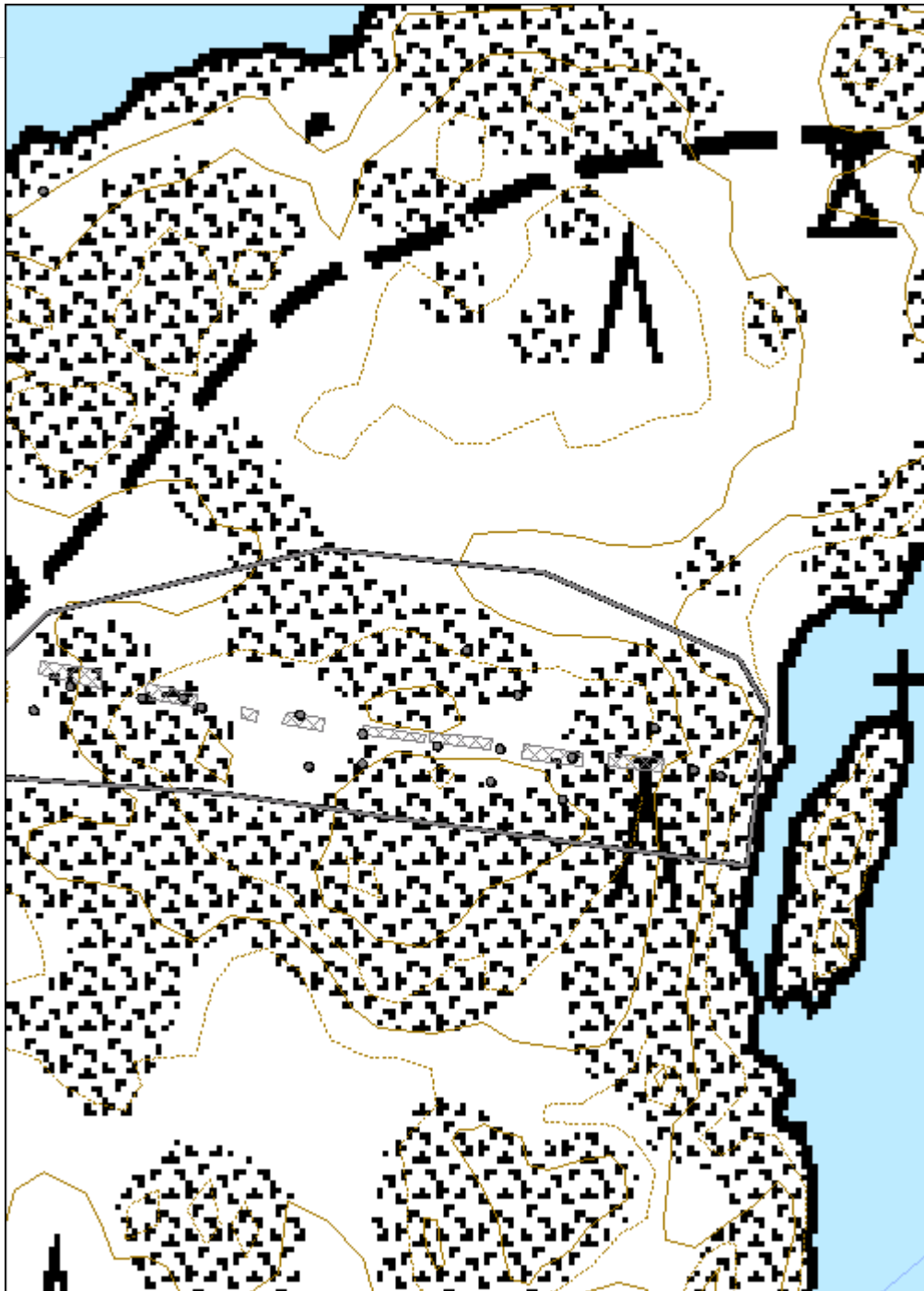
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojaus:	0 Ei määritelty
Selitys:	 <p data-bbox="491 913 678 954">Louhealue. N.</p>

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© <i>Metsähallitus</i> 2008 © <i>Maanmittauslaitos</i> 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640244, Y 3308298	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Östergruvorna kuilu M	MH-tunnus: 134356
--------------------------------------	------------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640216, Y 3308263	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kuilu M (Östra Lill Grufvan). Pituus 9.9 m, leveys 3.2 m, syvyys 34.0 m. Pystysuorat seinämät.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 18.7.2011.

Toimenpiteet

Tarkastukset

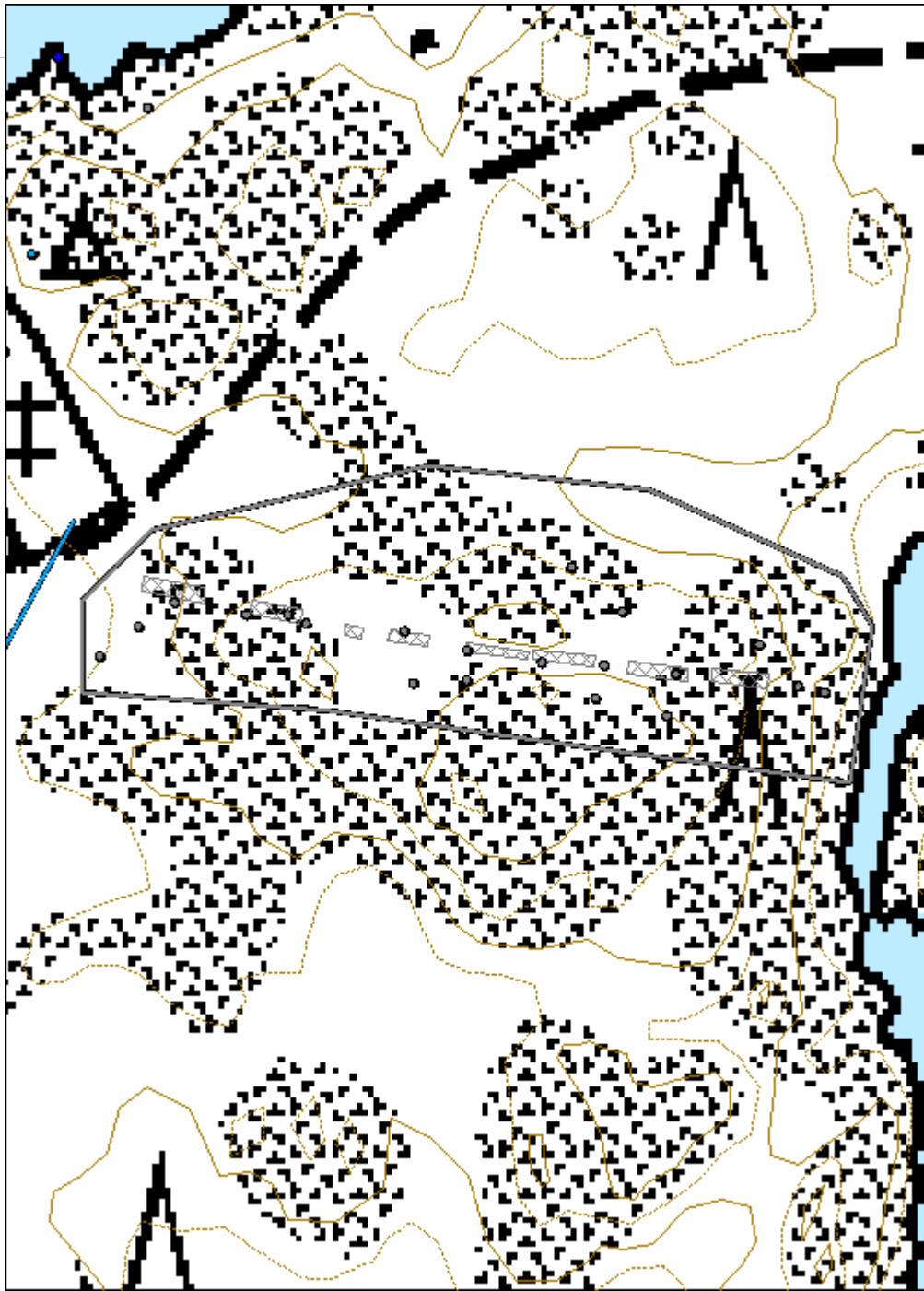
Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	 <p data-bbox="488 927 646 956">Kuilu M. E.</p>

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640216, Y 3308263	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Östergruvorna kuilun M hevosvintturi	MH-tunnus: 134357
---	------------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640206, Y 3308263	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kuilun M hevosvintturin tasanne, jota W-, SW- ja S-puolella kiertää 25 m:n pituinen kylmämuuri. Rakenteita ei erotu, mutta näkee selvästi, että tasanne on täytetty louheella. Tasanteen läpimitta on noin 14 m.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

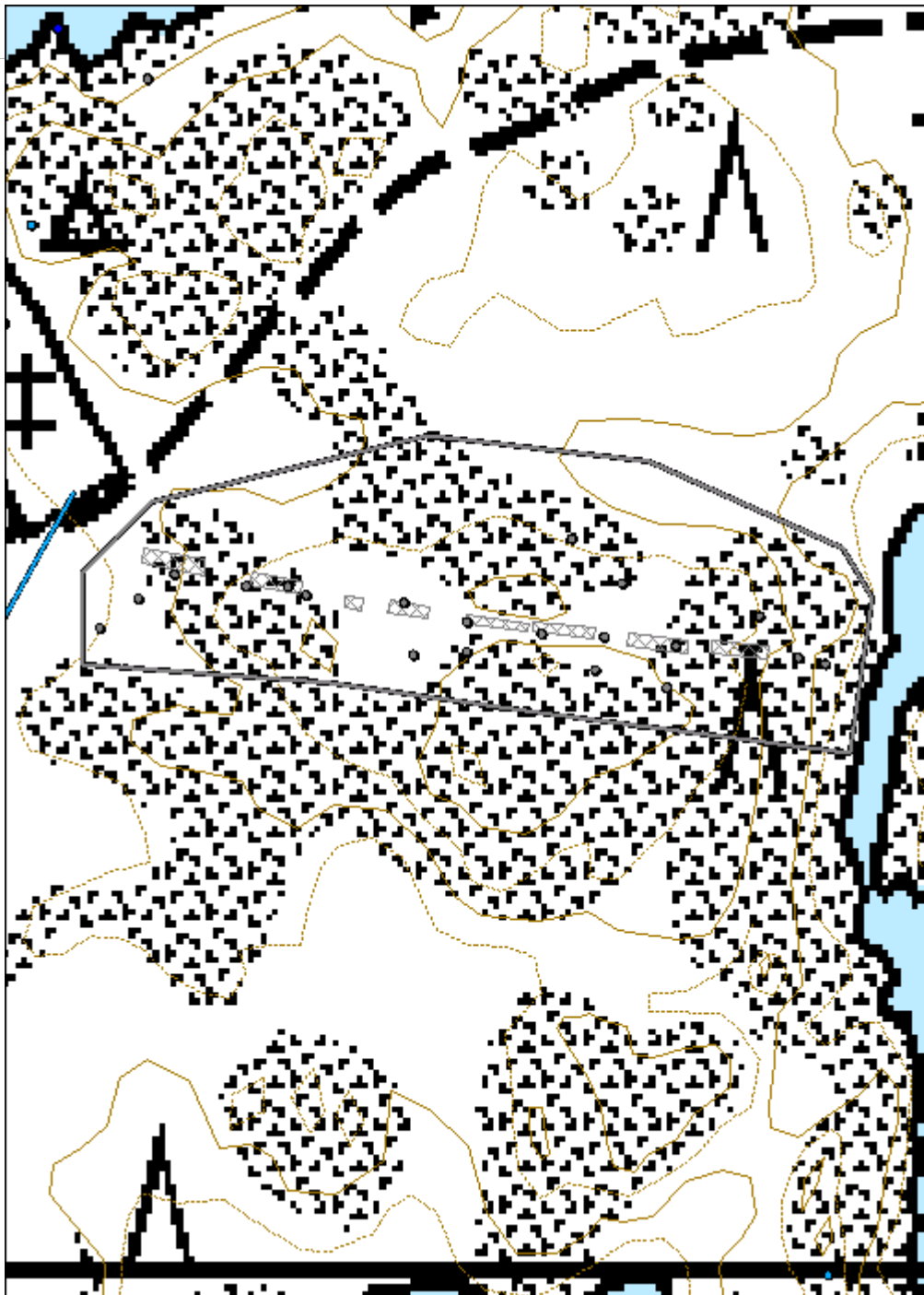
Tapani Tuovinen 18.7.2011.

Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo

Selitys:		Selitys:	
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty		
Selitys:			
Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640206, Y 3308263	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Östergruvorna maakellari	MH-tunnus: 134358
---	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640205, Y 3308245	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Rakennuksenjäännös. Sisäpuolella pystysuorat särmikkäistä lohkarista kylmämuuratut seinämät. Oviaukko itään. Sisämitat: pituus noin 3.8 m, leveys 1.5 m, korkeus 0.7-1.0 m.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Maakellarin jäännös. Saattaa olla myös lähteissä mainittu ruutikellari (Laine 1929), joskin ruutikellariksi kovin lähellä louhosta.

Lisätietoja

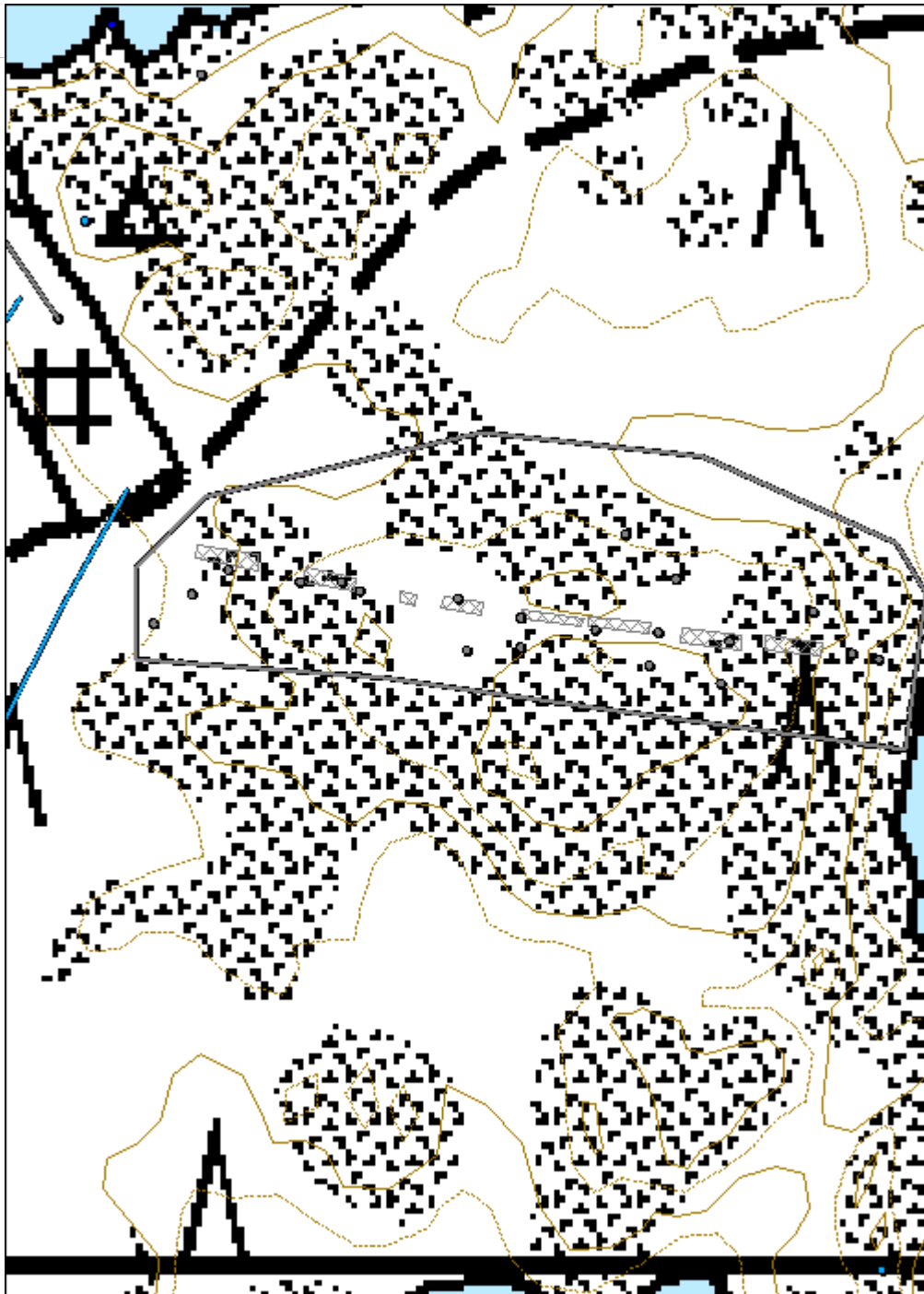
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen	9 Muu suojeleuarvo

Selitys:	suojelu: Selitys:
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	 <p data-bbox="491 1021 750 1059">Kellarin jäännös. E.</p>

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640205, Y 3308245	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Östergruvorna kuilu L	MH-tunnus: 134359
--------------------------------------	------------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640222, Y 3308242	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kuilu L (Östra Ny Gruvan). Pituus 15.0 m, leveys on epämääräinen, koska N-reuna on matala, kasvillisuuden peitossa. S-puolen seinämä pystysuora.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 18.7.2011.

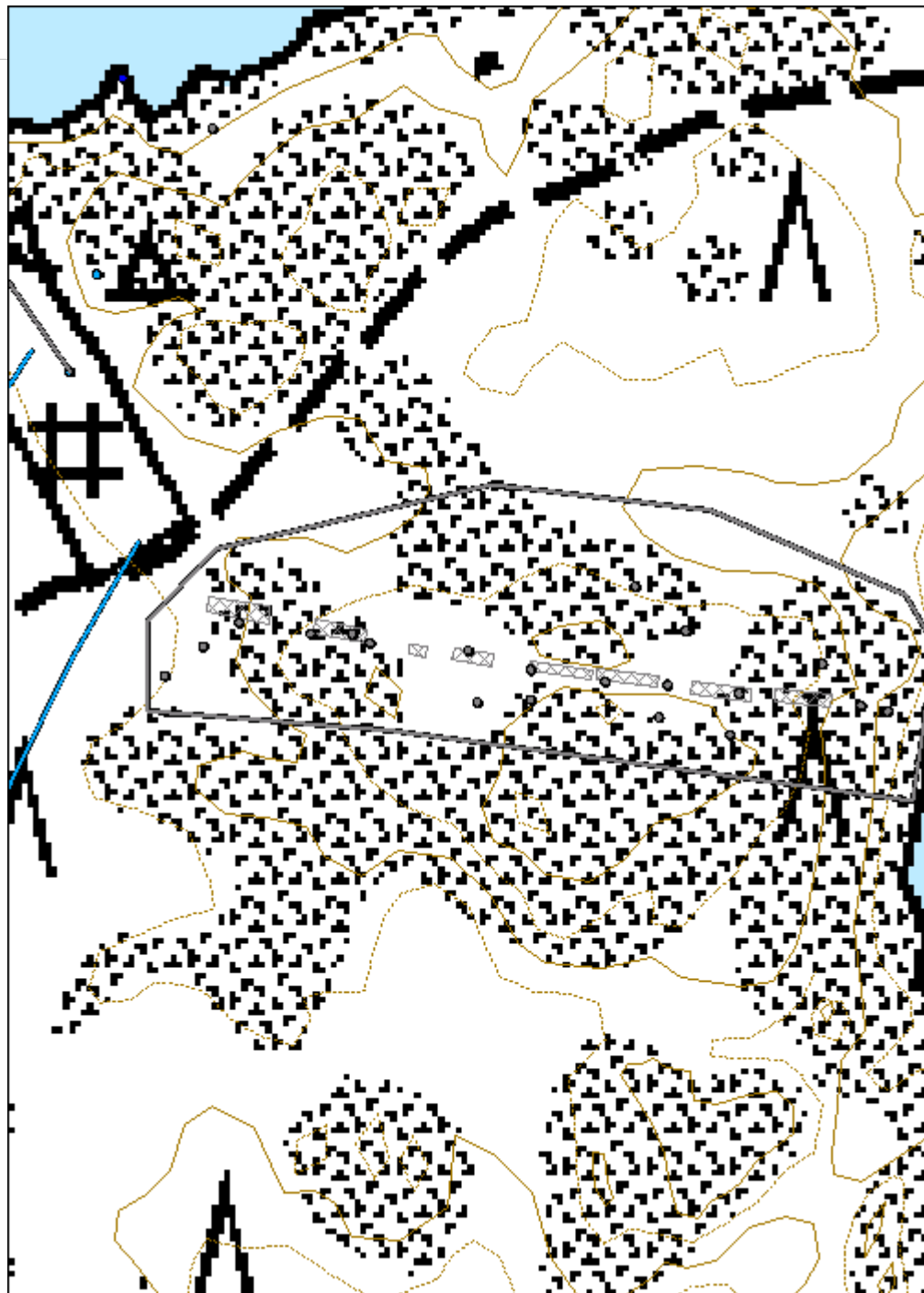
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© <i>Metsähallitus</i> 2008 © <i>Maanmittauslaitos</i> 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640222, Y 3308242	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Östergruvorna 2 nimeämätön kuilu	MH-tunnus: 134360
---	------------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640225, Y 3308209	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kuilu, jolle ei ole annettu kirjaintunnusta Tengströmin kartassa, vaikka se on piirretty näkyviin. Pituus noin 5.2 m ja leveys noin 1.2 m. Pystysuorat seinämät. Vedenpinta syvällä.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 18.7.2011.

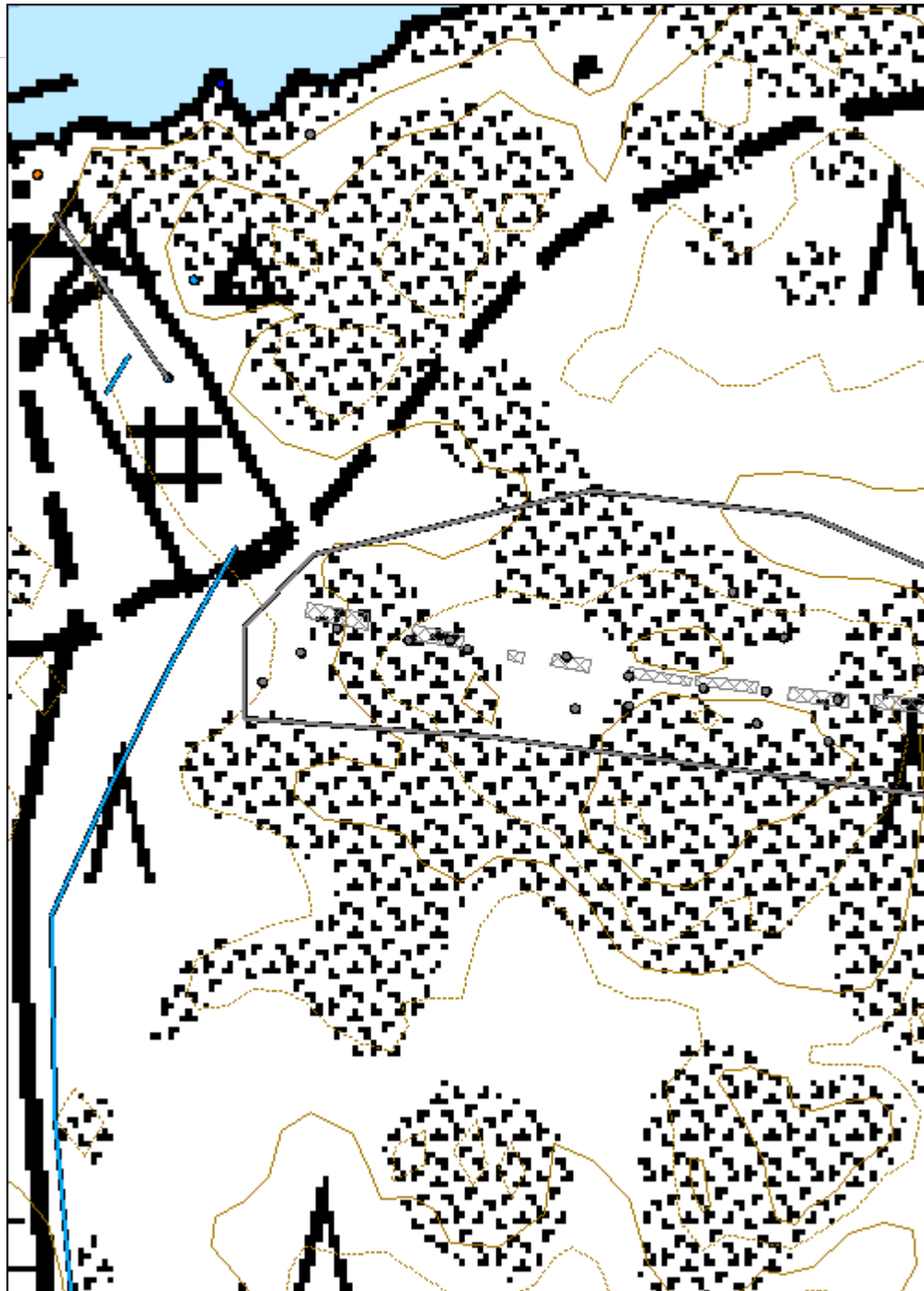
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo

Selitys:	Selitys:
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	
	Itäinen kaivos Östergruvan. Nimeämätön kailu. W.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640225, Y 3308209	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Östergruvorna 4 louhekasa	MH-tunnus: 134361
--	------------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640228, Y 3308203	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Louhekasa.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 18.7.2011.

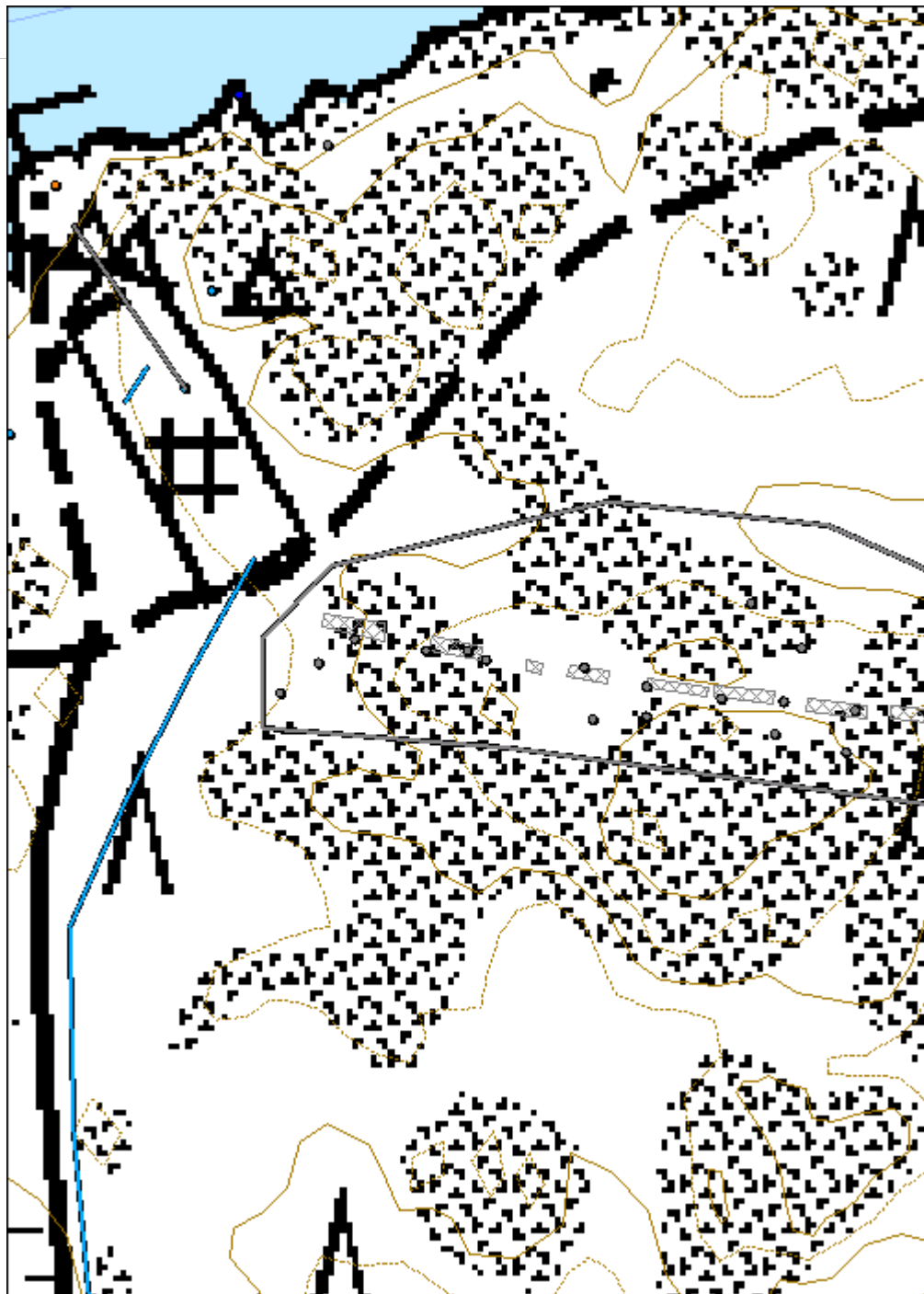
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640228, Y 3308203	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Östergruvorna 3 nimeämätön kuilu	MH-tunnus: 134362
---	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640228, Y 3308189	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kuilu, jolle ei ole annettu kirjaintunnusta Tengströmin kartassa, vaikka se on piirretty näkyviin. Pituus 16.1 m ja leveys 1.6-2.0 m. W-pää on matala, kuivapohjainen, merkitty poikittaisella lohkarerivillä.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 18.7.2011.

Toimenpiteet

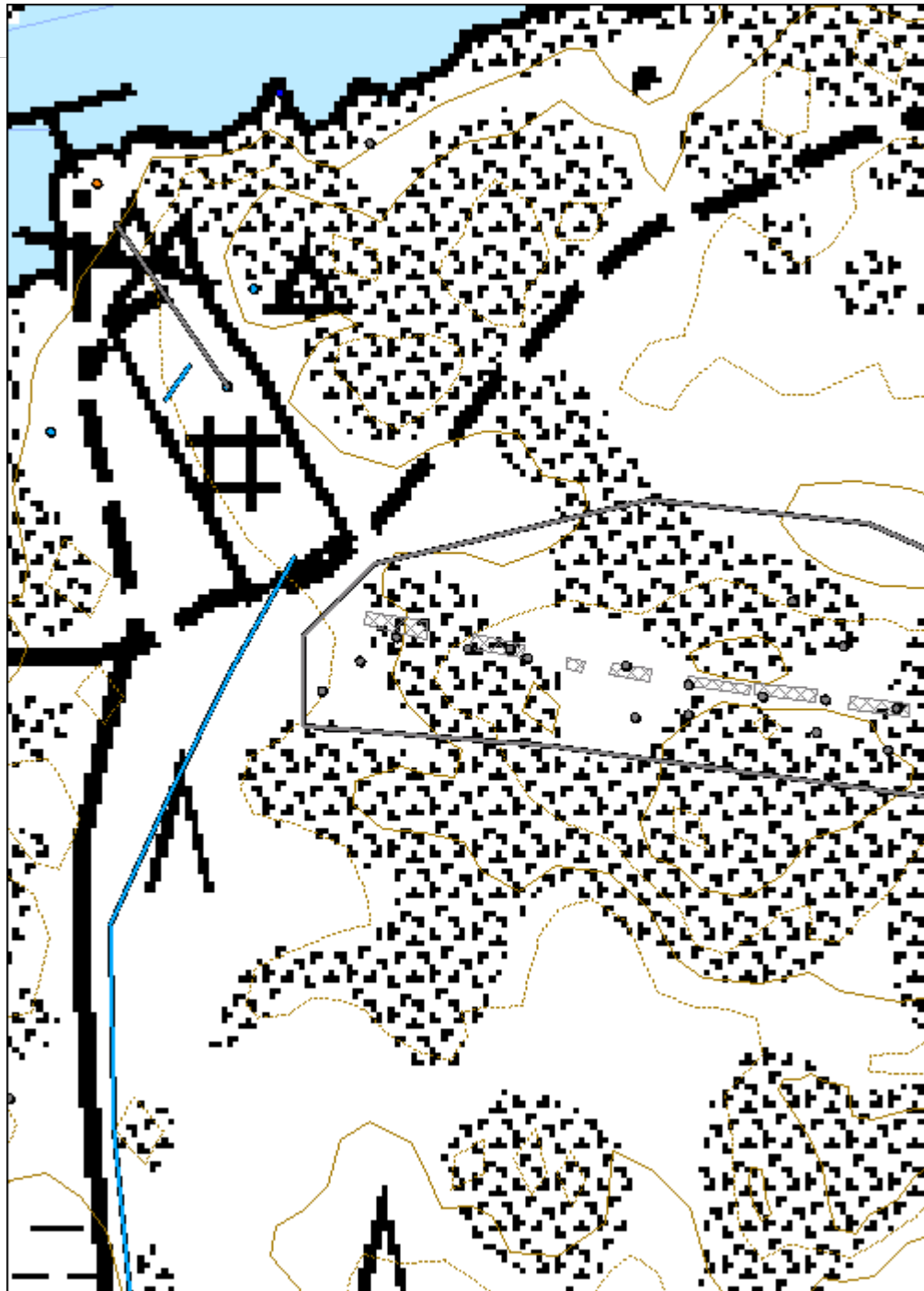
Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo

Selitys:	Selitys:
Ympäristön suojeleminen:	0 Ei määritelty
Selitys:	
	Nimeämätön kuilu. W.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640228, Y 3308189	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Östergruvorna kuilu G	MH-tunnus: 134364
--------------------------------------	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640224, Y 3308153	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kuilu G (Kärr Grufvan). Pituus 8.8 m, leveys 1.5-3.0 m. Levenee länteen päin. Pystysuorat seinämät.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 18.7.2011.

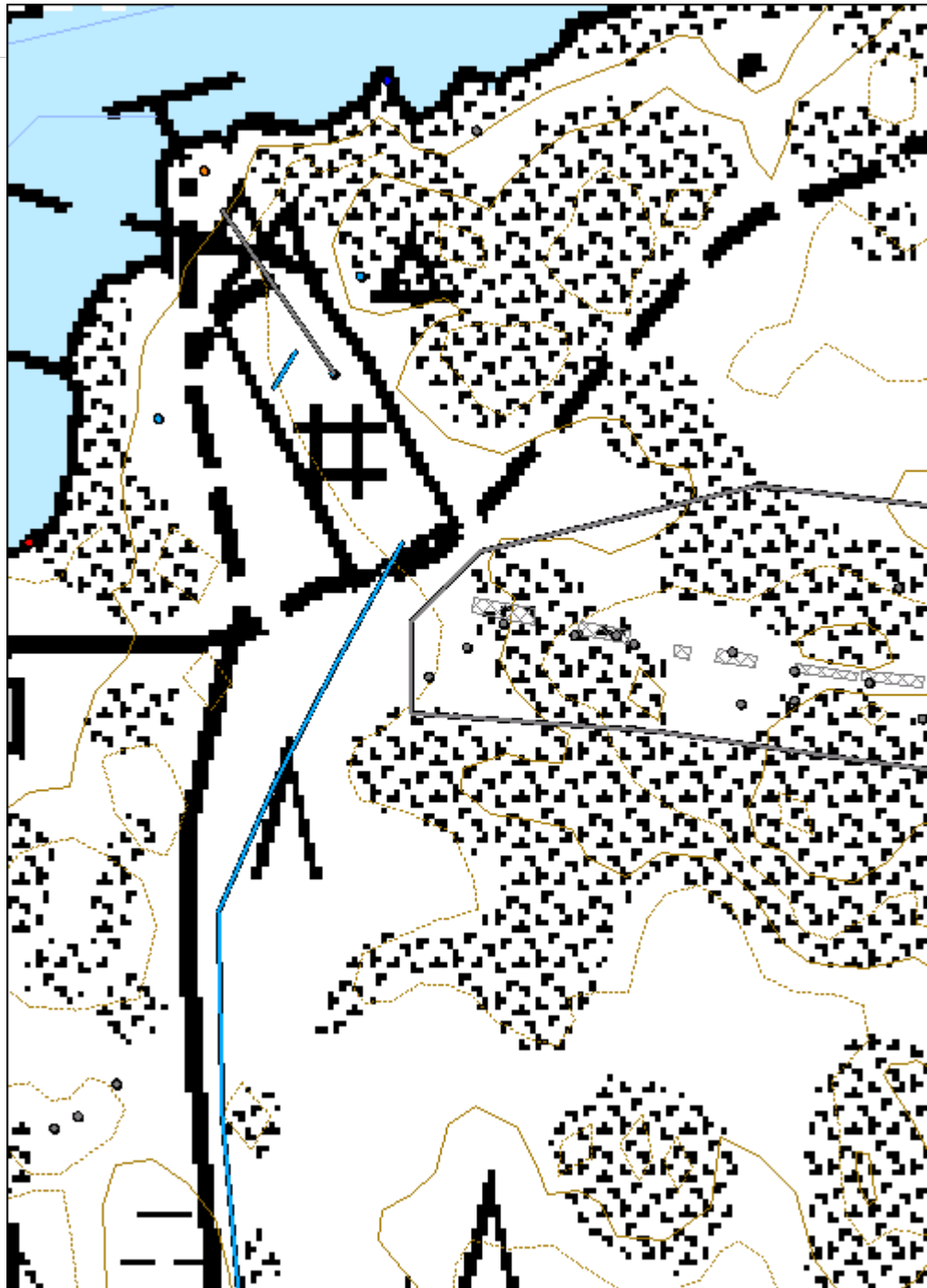
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojaus:	0 Ei määritelty
	 <p data-bbox="491 913 654 954">Kuilu G. W.</p>

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640224, Y 3308153	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Östergruvorna 6 louhekasa	MH-tunnus: 134365
--	------------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640214, Y 3308140	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Korkea louhekasa.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 18.7.2011.

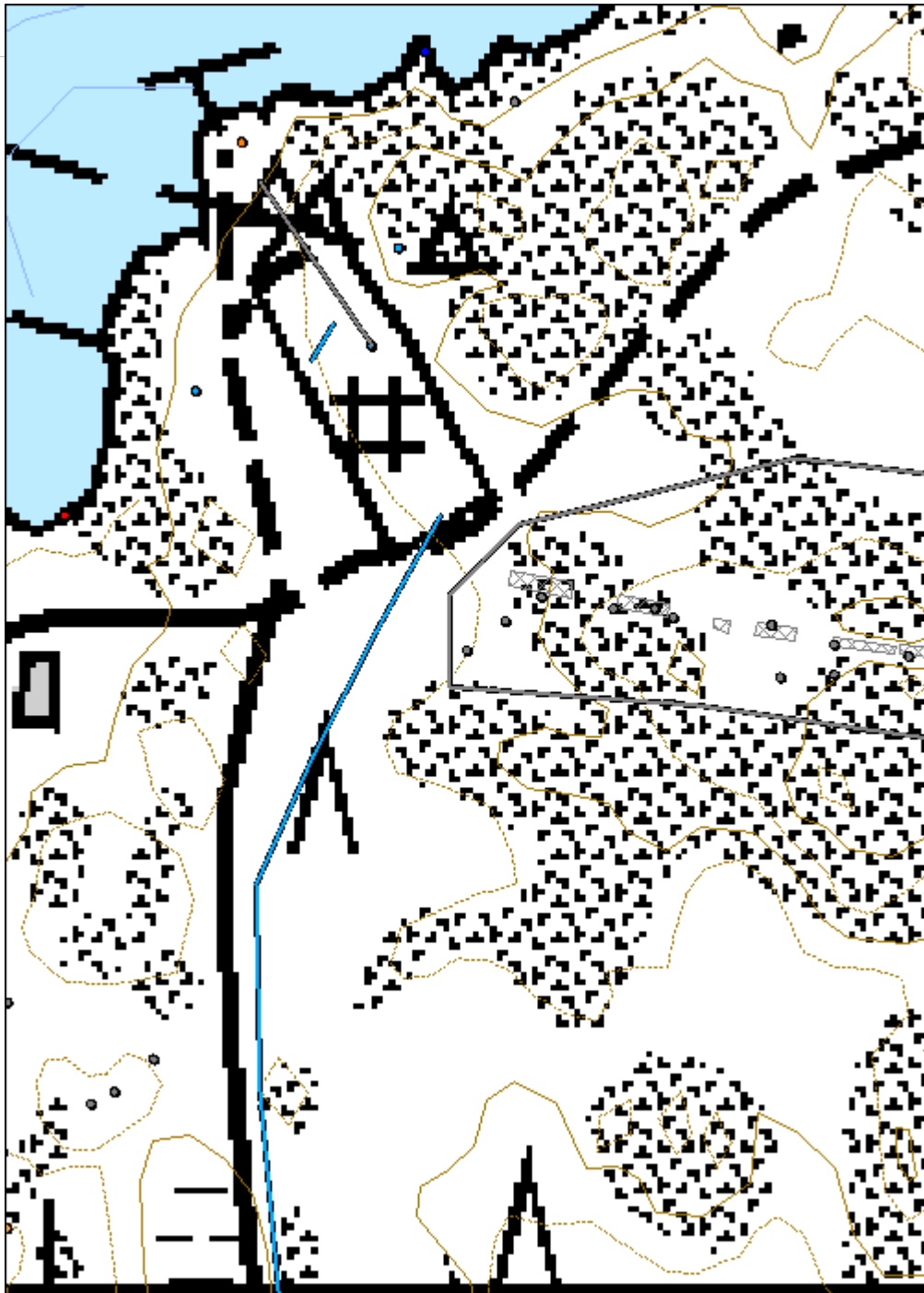
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640214, Y 3308140	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Södra gruvan kuilu F	MH-tunnus: 134382
-------------------------------------	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640066, Y 3308022	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kaivoskuilu F (Södra gruvan). Pituus noin 8 m, leveys noin 3 m. Kuilua ympäröi betonivalu, koska kuilu on ollut 1960-luvulla käytössä Vuoksenniska Oy:n kaivoksen makeavesivarastona.

Kohteen rajaus

Teräsverkkoaita ympärillä. Turvallinen.

Tulkinta

Kuilu on merkitty Fredrik Tengströmin karttaan 1843.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 19.7.2011.

Toimenpiteet

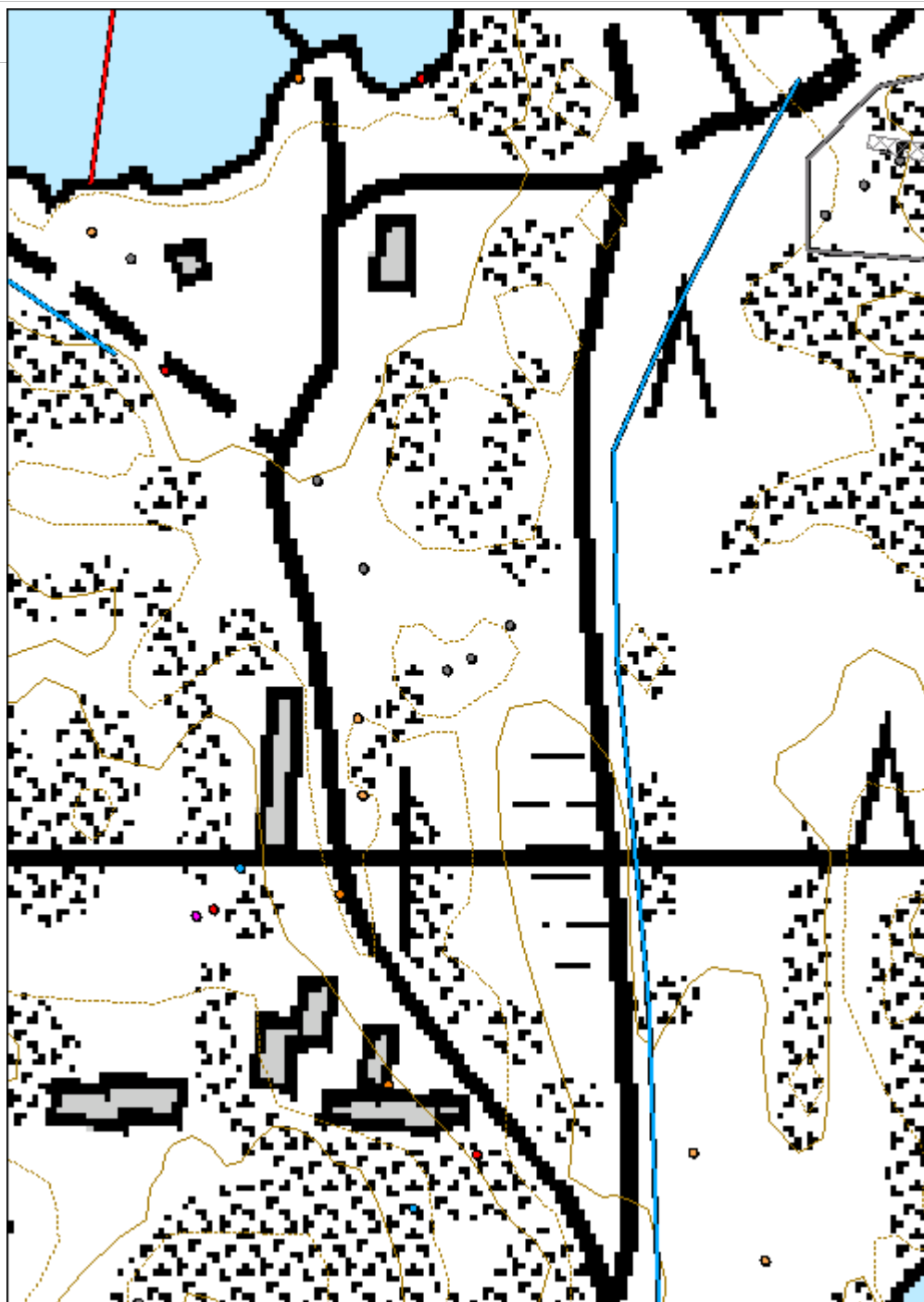
Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	5 VAT/rky	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo

Selitys:	1993	Selitys:
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty	
	 <p data-bbox="488 981 1029 1012">Eteläinen kaivos Södergruvan, kuilu F. E.</p>	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640066, Y 3308022	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Södra gruvan louhekasa	MH-tunnus: 134383
---------------------------------------	-----------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640062, Y 3308014	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Kuilun F louhekasa.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 19.7.2011.

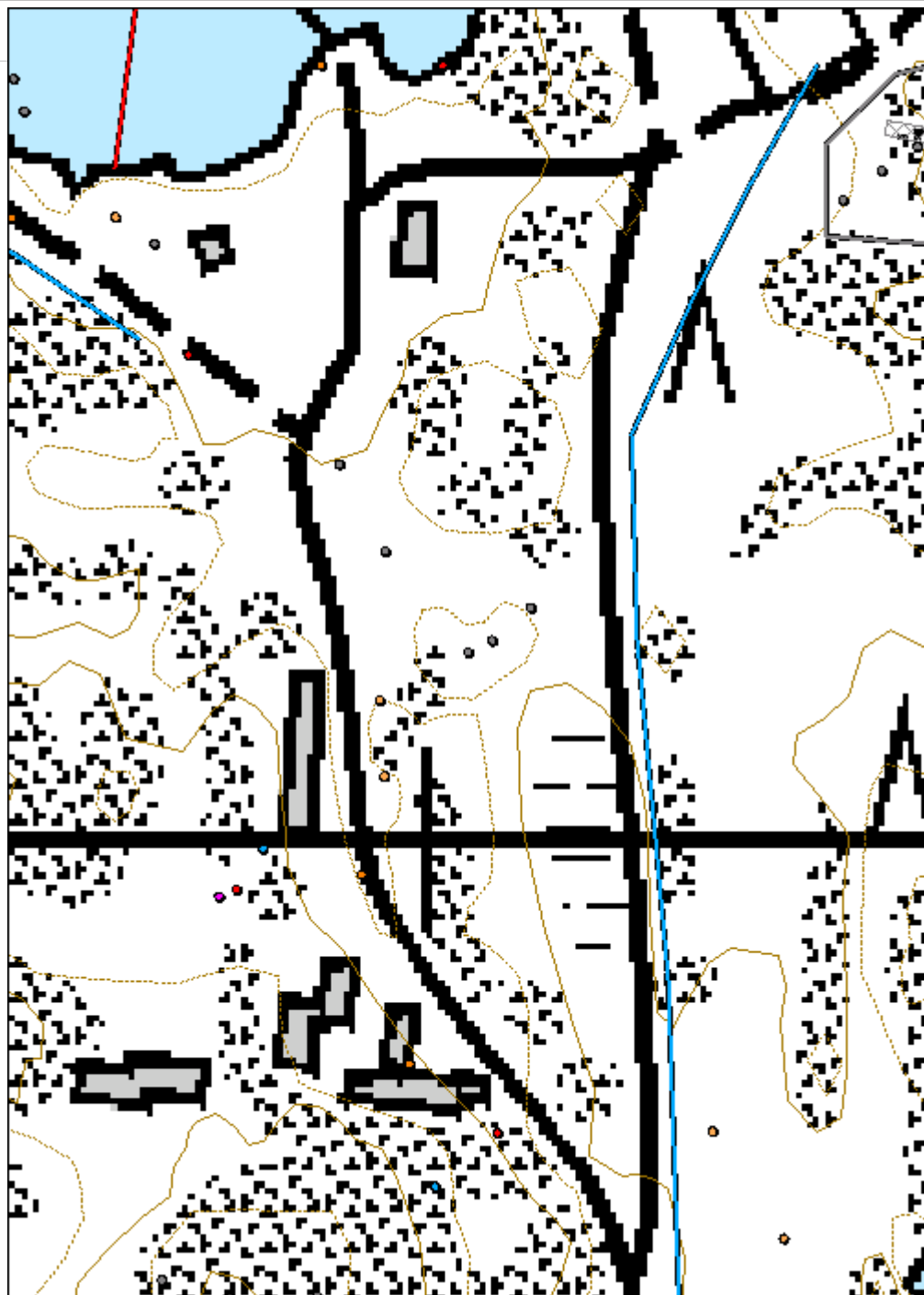
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	5 VAT/rky	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:	1993	Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© <i>Metsähallitus</i> 2008 © <i>Maanmittauslaitos</i> 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640062, Y 3308014	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Västerviken 4 rakennuksenjäännös	MH-tunnus: 134384
---	------------------------------

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640096, Y 3307986	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kohteen kuvaus

Rakennuksenjäännös. Särmikkäistä lohkareista ladottu kivijalka, jossa W-puolella kuisti. Kivijalan pituus 7.4 m ja leveys 6.3 m, kuistin mitat 5.4 x 2.8 m. Ainakin N-seinällä ollut kissanluukku. Tasanurkalle sahatut hirret, joissa nauloja ja tervapaperia ulkovuorauksen jäljiltä. Rakennuksessa on ollut huopakatto kolmiorimoin ja pystysuorin vuodin. Tuvan NW-kulmassa on uunin jäännös, jossa harmaakiveä ja tiiltä. Piippu näyttäisi olleen muurattu tiilestä ja perustus harmaakivestä.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Fredrik Tengströmin karttaan 1843 on merkitty tähän paikkaan rakennus, jonka W-osassa on kuisti. Kartan rakennuksen suhteet eivät täsmää raunioituneeseen rakennukseen, mutta kuisti ja paikka täsmäävät, joten rakennus on todennäköisesti ollut olemassa 1843. Rakennus on merkitty asuinrakennukseksi vielä Vuoksenniska Oy:n karttaan XXIIIA vuodelta 1960, joten se on raunioitunut vasta Vuoksenniskan kaivosajan jälkeen.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 19.7.2011.

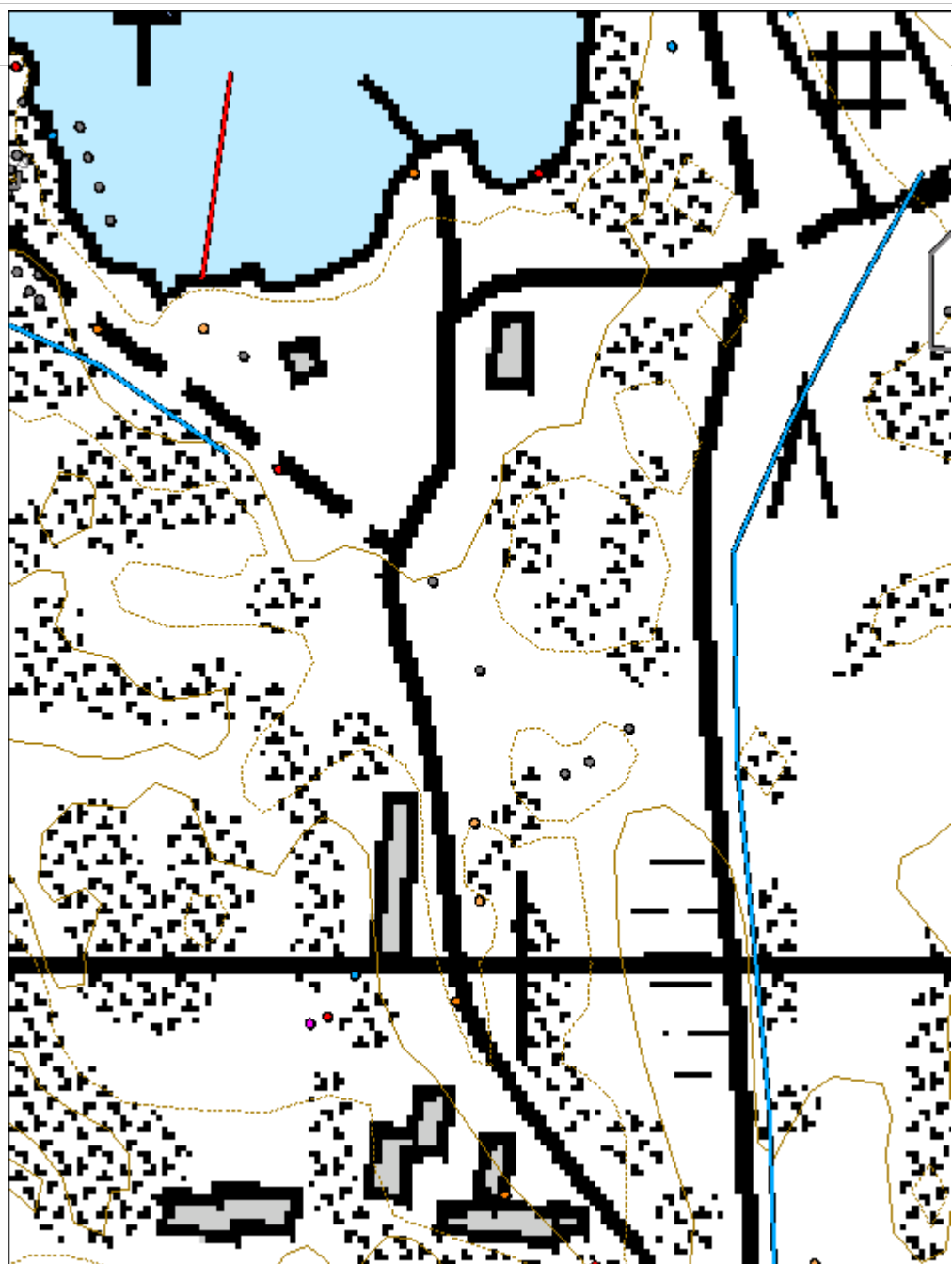
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	5 VAT/rky	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:	1993	Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640096, Y 3307986	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Österfladan piirtokirjoitus	MH-tunnus: 134386
--	-----------------------------

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	1941	Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6639983, Y 3308208	Löydöt:	

Taustatiedot

Jussarön matkailuyrittäjä Jan-Peter Kivelä löysi piirtokirjoituksen 2000-luvulla ja osoitti sen inventoijalle 24.5.2011.

Ympäristön kuvaus

Vaakasuoja, sileäksi hioutunut rantakallio.

Kohteen kuvaus

Puolisen metriä merenpinnan yläpuolella on 101 x 26 cm²:n alalla karkeasti kallioon meislattu teksti RB. 28.6. -41 sekä alleviivaus. Teksti on (poikkeuksellisesti) luettavissa katse kohti rantaa.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 19.7.2011.

Toimenpiteet

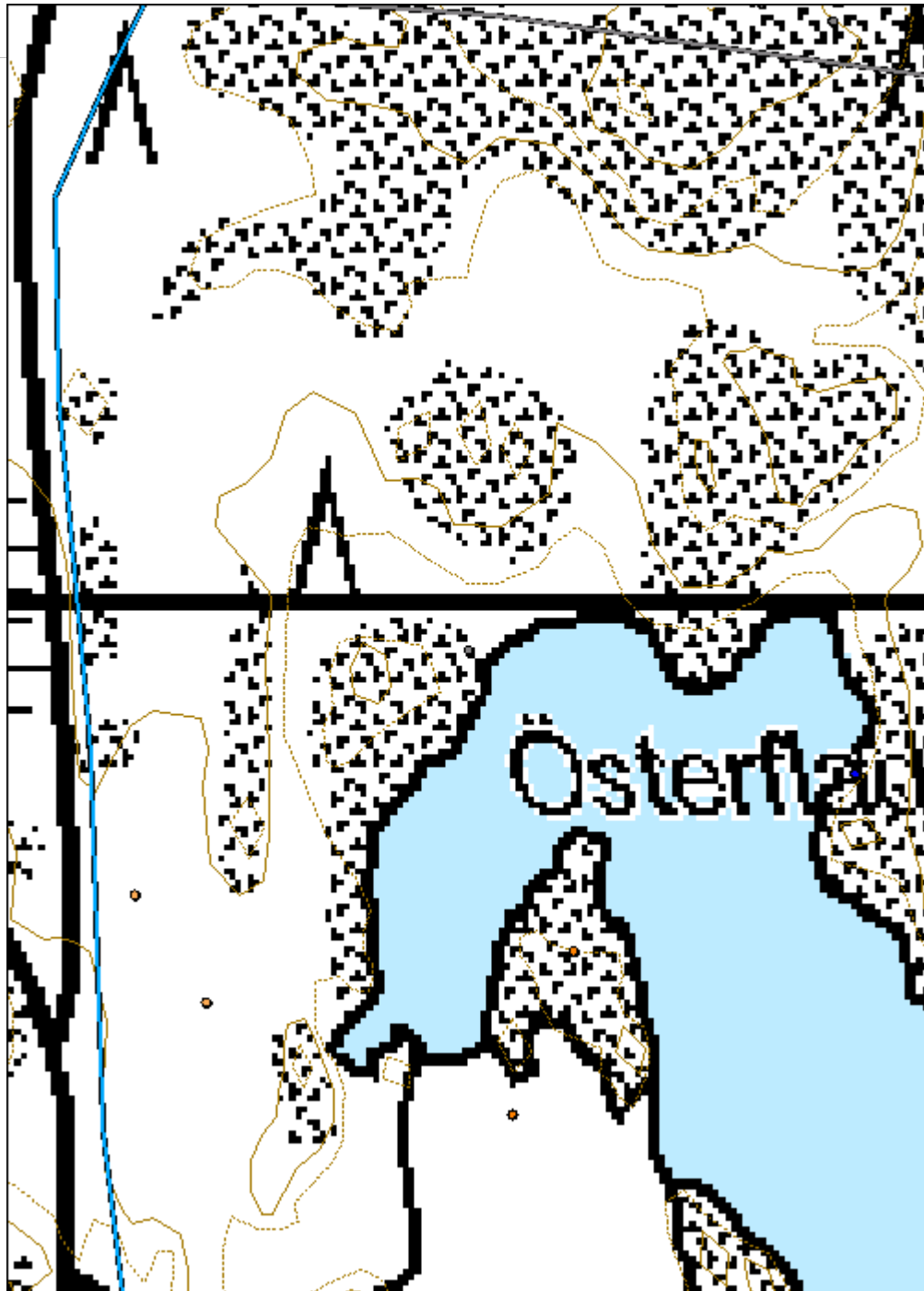
Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	5 VAT/rky	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen	9 Muu suojeleuarvo

Selitys:	1993	suojelu: Selitys:
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty	
Selitys:		
	Piirtokirjoitus.	

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6639983, Y 3308208	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Lotsstuberget 1 rakennuksenjäännös	MH-tunnus: 134389
---	-----------------------------

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6639851, Y 3307911	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kallion lakea.

Kohteen kuvaus

Rakennuksenjäännös loivasti länteen laskevalla tasaisella kalliopinnalla. Särmikkäistä ja osaksi pyöristyneistä lohkareista muurattu kivijalka, jonka pit. 6.3 m (N-S), leveys 4.5 m ja korkeus 0.2-0.7 m. E-seinällä betoniporras. Sokkelin päällä on ohut sileä betoninen lattialaatta. Laatta on sammalen peitossa, ei yksityiskohtia näkyvissä. W-seinällä punamultamaalin jäännöksiä. Sokkelin vieressä sen W-puolella on pienempi sokkeli särmikkäistä ja osaksi pyöristyneistä lohkareista. Pienemmän sokkelin mitat ovat 3.4 x 2.4 m, korkeus 0.5-0.6 m, E-seinällä seinän levyinen betoniporras.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Venäläisen radioaseman, todennäköisesti konehuoneen jäännökset (Cederlöf 1986: 97).

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 19.7.2011.

Toimenpiteet

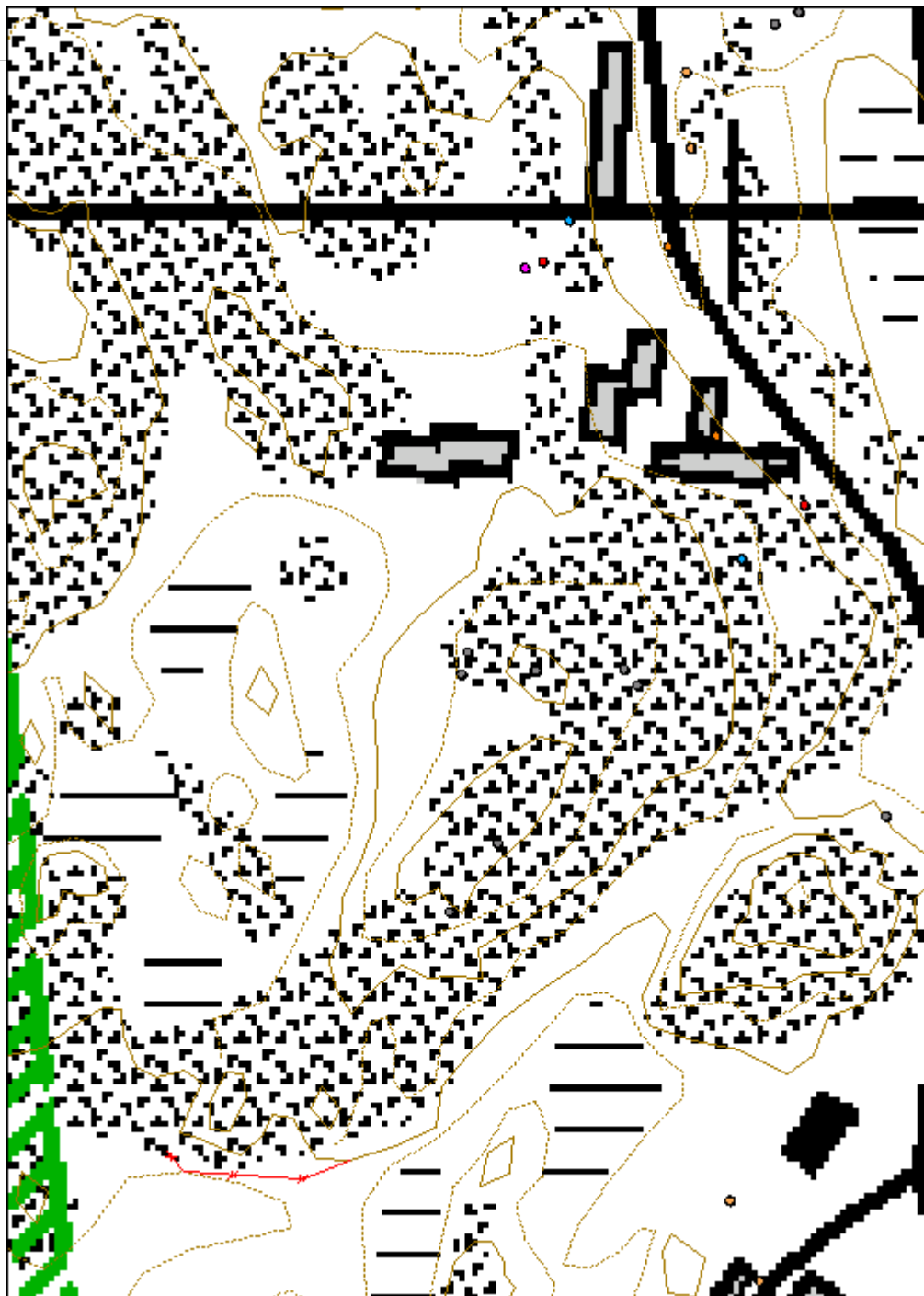
Tarkastukset

Viranomais-	Kunto:	0 Ei määritelty
--------------------	---------------	-----------------

rekisterinro:		Olotila: 2 Ei käytössä
Arvotus:	5 VAT/rky	Kohteen suojelu: 9 Muu suojeluarvo
Selitys:	1993	Selitys:

Ympäristö n suojelu:	0 Ei määritelty
	
	Rakennuksen jäännös. W.

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6639851, Y 3307911	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Lotsstuberget 2 rakennuksenjäännös	MH-tunnus: 134390
---	------------------------------

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6639845, Y 3307934	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Korkean kallion lakea.

Kohteen kuvaus

Rakennuksenjäännös 24 m itään rakennuksenjäännöksestä 134389 loivasti itään laskevalla kalliopinnalla. Särmikkäistä lohkareista ladottu rapattu sokkeli, jonka muuraussaumamat ovat koholla. Pituus 12.2 m (W-E), leveys 10.7 m, korkeus 0.3-0.9 m. E-seinän sisäpuolella on kumpu, jossa on tiiltä ja laastia, todennäköisesti uunin jäännös. NW-kulmassa on suurempi ja peittyneempi kumpu, sekin todennäköisesti tuliskan jäännös. Sokkeli on tullut hiukan ulos seinästä, ja siihen on muurattu olake valutamaan sadevesi pois (valok. 3907). Rakennuksen NE-, NW- ja SW-kulmien ulkopuolella on kallioon poratut jyrkät takorautasilmukat, joiden linjat osoittavat rakennuksen keskipisteeseen. NW-puolen silmukassa on vielä jäljellä 13 mm:n paksuinen silmukaksi pleissatun teräsvaijerin jäännös. Vaijeri näyttää katkaistulta. SE:n puoleiset silmukat eivät osoita yhtä tarkasti rakennuksen keskipisteeseen. SW:n puoleisista silmukoista on vain rakennusta lähempänä oleva näkyvässä, kauempana oleva lienee sammaleen alla näkymättömissä. Rakennuksenjäännöksen päällä ja ulkopuolella on jäännöksiä 195 cm pitkistä rautasängyistä, jotka on koottu rautavanteista ja L-kiskoista niittaamalla – ne lienevät sotilassängyjen jäännöksiä. Sängyt ovat silmiinpistävän vääntyneitä, eivätkä niitit ole antaneet periksi vääntelystä huolimatta. Tämä viittaa siihen, että sängyt ovat olleet punahekkuisia vääntyessään, toisin sanoen tulipaloon.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Kyseessä on venäläisen lennätinaseman radiomastorakennuksen (1915-1918) jäännös ja radiomaston neljän tukivaijerin kiinnityskohdat. Tulipalon jäljet tukevat tietoa, että lennätinaseman henkilökunta poltti aseman ennen pakenemistaan keväällä 1918. Ks. Siren 1995: 21; Cederlöf 1986: 97.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 19.7.2011.

Toimenpiteet**Tarkastukset****Viranomais-
rekisterinro:****Kunto:** 0 Ei määritelty**Arvotus:** 5 VAT/rky**Olotila:** 2 Ei käytössä**Selitys:** 1993**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo**Selitys:****Ympäristö
n suojelu:**

0 Ei määritelty

Selitys:

Rakennuksen jäännös. SW.

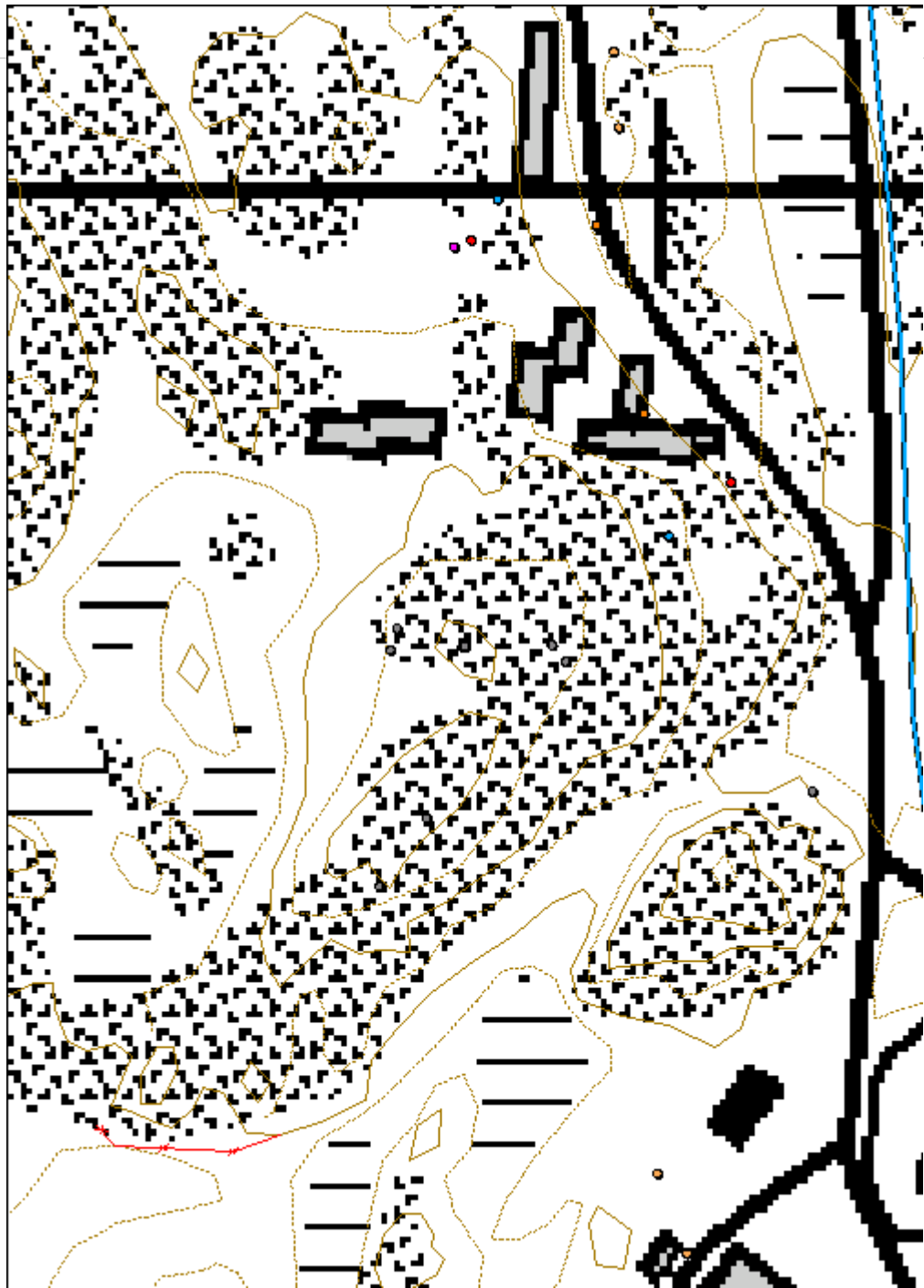

Rautasängyn jäännöksiä.

Teräsvaijeri kiinnityssilmukoineen.

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6639845, Y 3307934	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Lotsstuberget 3 rakennuksenjäännös	MH-tunnus: 134392
---	-----------------------------

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6639840, Y 3307968	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Korkean kallion lakea.

Kohteen kuvaus

Rakennuksenjäännös loivasti itään laskevalla tasaisella kalliopinnalla. Särmikkäistä lohkareista ladottu rapattu sokkeli, jonka muuraussaumat ovat koholla. Sokkelin pituus 8.2 m (N-S) ja leveys 5.2 m; lisäksi kuisti 3.4 x 4.2 m. Sokkeli on tullut hiukan ulos seinästä, ja siihen on muurattu olake valuttamaan sadevesi pois. Kivijalan korkeus on 0.3-1.0 m. Sileäpintaiset 1.83 m leveät portaat pyöristetyin kulmin idän puolella. Portaat nousevat kuistin tapaiselle. Sisäpuoli peittynyt paksuun sammaleeseen, yksityiskohtia ei ole näkyvissä. Eri puolilla rakennuksen jäännöstä on punatiilen paloja; sokkelin päällä ollut rakennus lienee ollut tiiltä.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Kyseessä on venäläisen sotilaslennätinaseman (1915-1918) asuntoparakki (Siren 1995: 21; Cederlöf 1986: 97).

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 19.7.2011.

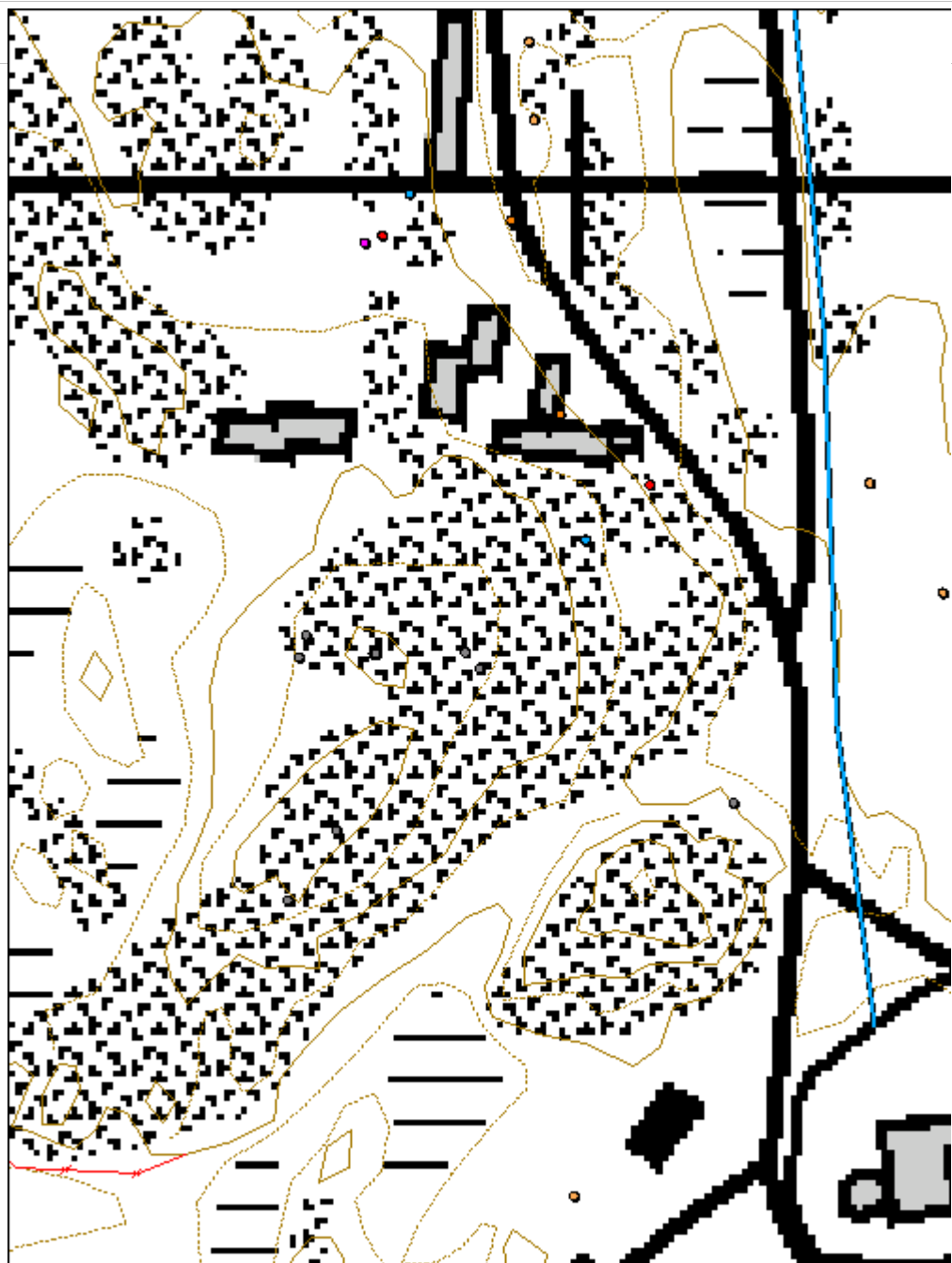
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	5 VAT/rky	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:	1993	Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6639840, Y 3307968	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Lotsstuberget 4 rakennuksenjäännös	MH-tunnus: 134393
---	-----------------------------

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6639787, Y 3307921	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Laakea kallionlaki.

Kohteen kuvaus

Sammaleen peittämä kivirakenne, jossa särmikkäitä ja pyöristyneitä lohkareita. Osaksi näkyvissä 0.4 metrin korkuista kylmämuurausta sekä rakennuksen peruskiveksi lohkottu suorakulmainen graniittilohkare. Ne eivät kuitenkaan näytä muodostavan keskenään saman rakenteen osia.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Vaikka jäännös on epämääräinen, paikan perusteella on syytä olettaa, että kyseessä on jäännös luotsien vartiotuvasta tai -tuvista, joista ensimmäinen rakennettiin 1859.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 19.7.2011.

Toimenpiteet

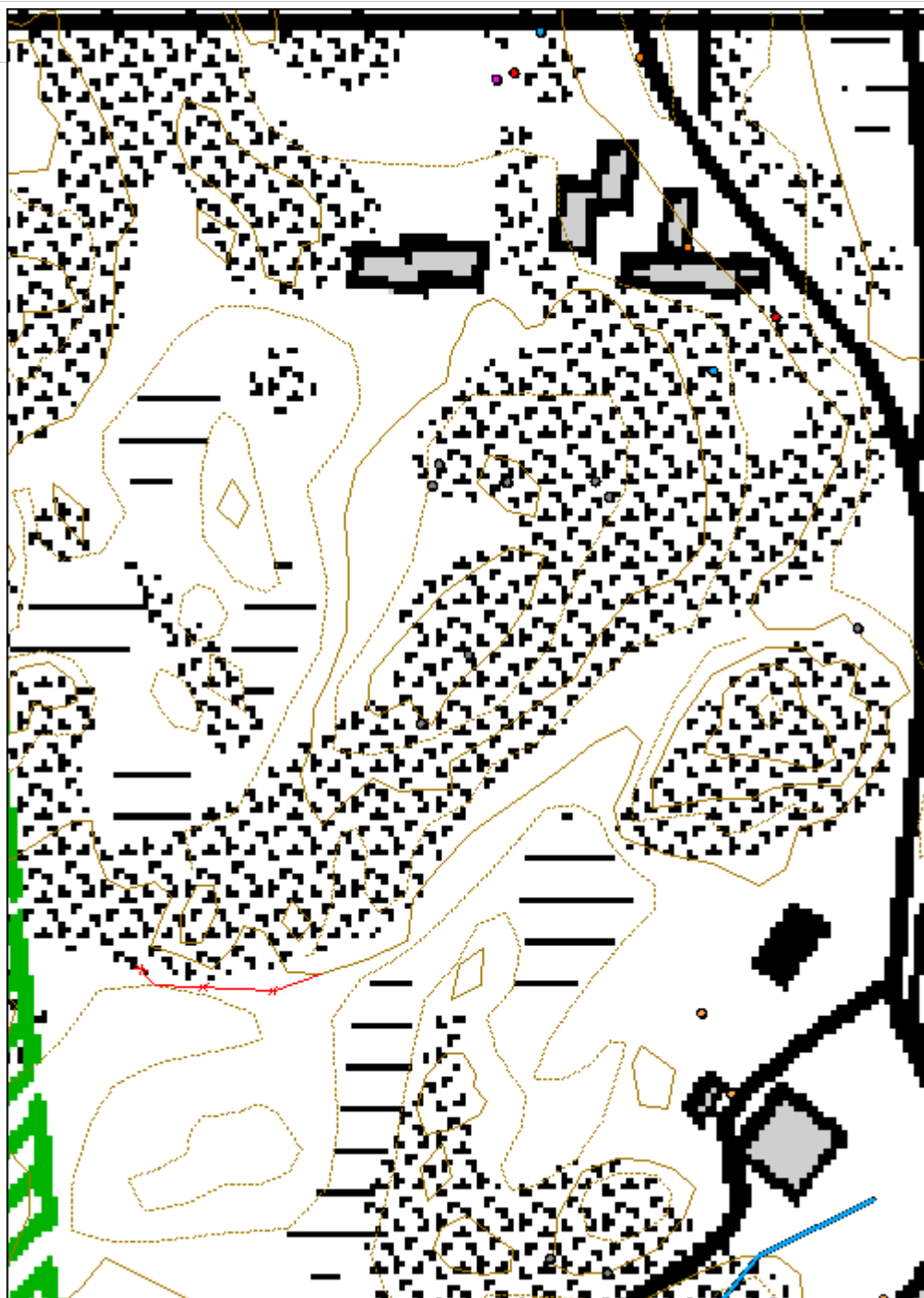
Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:	Kunto:	0 Ei määritelty
	Olotila:	2 Ei käytössä

Arvotus:	5 VAT/rky	Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
Selitys:	1993	Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6639787, Y 3307921	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Lotsstuberget 5 rakennuksenjäännös	MH-tunnus: 134394
---	-----------------------------

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6639764, Y 3307905	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Kallionlakea.

Kohteen kuvaus

Pyöreän kivijalan jäännökset. Pohjoiseen avautuva suurista kuusitahokkaan muotoisista lohkareista ladottu puoliympyrä. Kymmenen lohkareta, joista viisi pystyssä ja leveä puoli sisäänpäin. Poranjäljet lyhyitä, noin 10 cm. Kolme lohkareta NW-puolella, vähän erillään muista. Puoliympyrän pituus 7.2 m kaatuneet lohkareet mukaan lukien. Rakenteen sisäpuolella ja ulkopuolella rikkoontuneita punatiiliä ja pyöristyneitä kiviä. Pohja on sammaleen peitossa, yksityiskohtia ei erotu.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Jussarön ensimmäisen vuonna 1811 rakennetun tunnusmajakan eli pookin on sanottu sijainneen Lotsstubergetillä, ja pyöreän kivijalan sanotaan kuuluneen tunnusmajakkaan. Tunnusmajakka on haluttu sijoittaa myös saaren eteläpäähän (Siren 1995: 21). Eteläkärjen nimi Båksbrantarna viittaakin pookiin.

Lisätietoja

Toimenpiteet

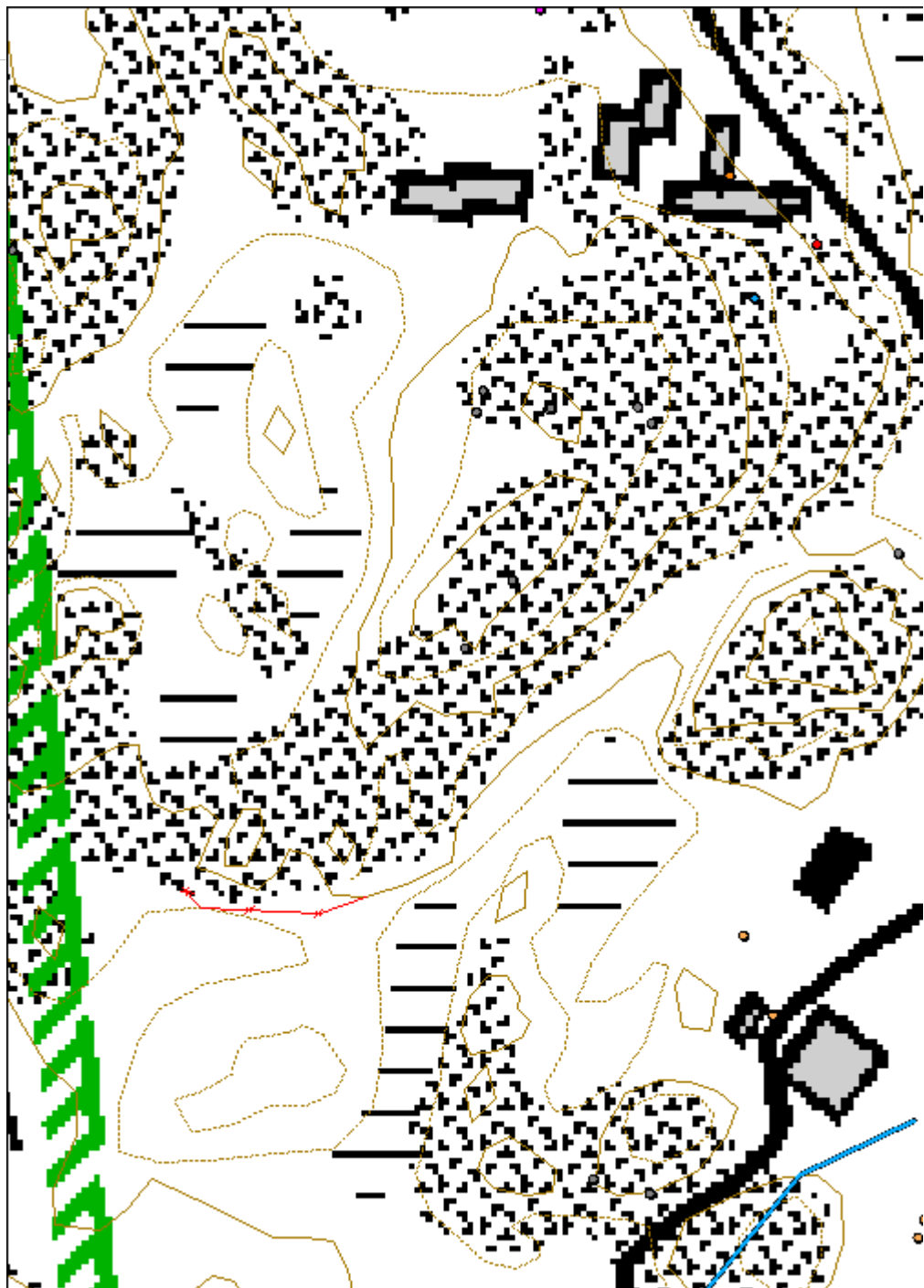
Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	5 VAT/rky	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:	1993	Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
Selitys:		Selitys:	

Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty
	 <p>Rakennuksen jäännös. NW.</p>

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6639764, Y 3307905	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Haget piirtokirjoitus	MH-tunnus: 134402
--------------------------------------	------------------------------

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6640117, Y 3307320	Löydöt:	

Taustatiedot

Löydetty 8.6.2011 käveltyessä Jussarön länsirantaa.

Ympäristön kuvaus

Kallioinen niemi Haget, joka erottuu muista rantakallioista sileytensä ja punertavan värinsä vuoksi.

Kohteen kuvaus

Rantaa kohti länteen kalteva sileä graniittipinta, jossa teksti V.P. 1941 ja sen alapuolella teksti Å.L. 21/9 karkein 10-20 mm levein uurtein 66x41 cm2:n alalla, noin 3 m:n tasolla merenpinnasta. Teksti on luettavissa rannasta pois päin kääntyneenä. Tekstistä 3 m itään on ollut kallioon maalattua valkoista tekstiä, josta erottuu enää numero 8.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 20.7.2011.

Toimenpiteet

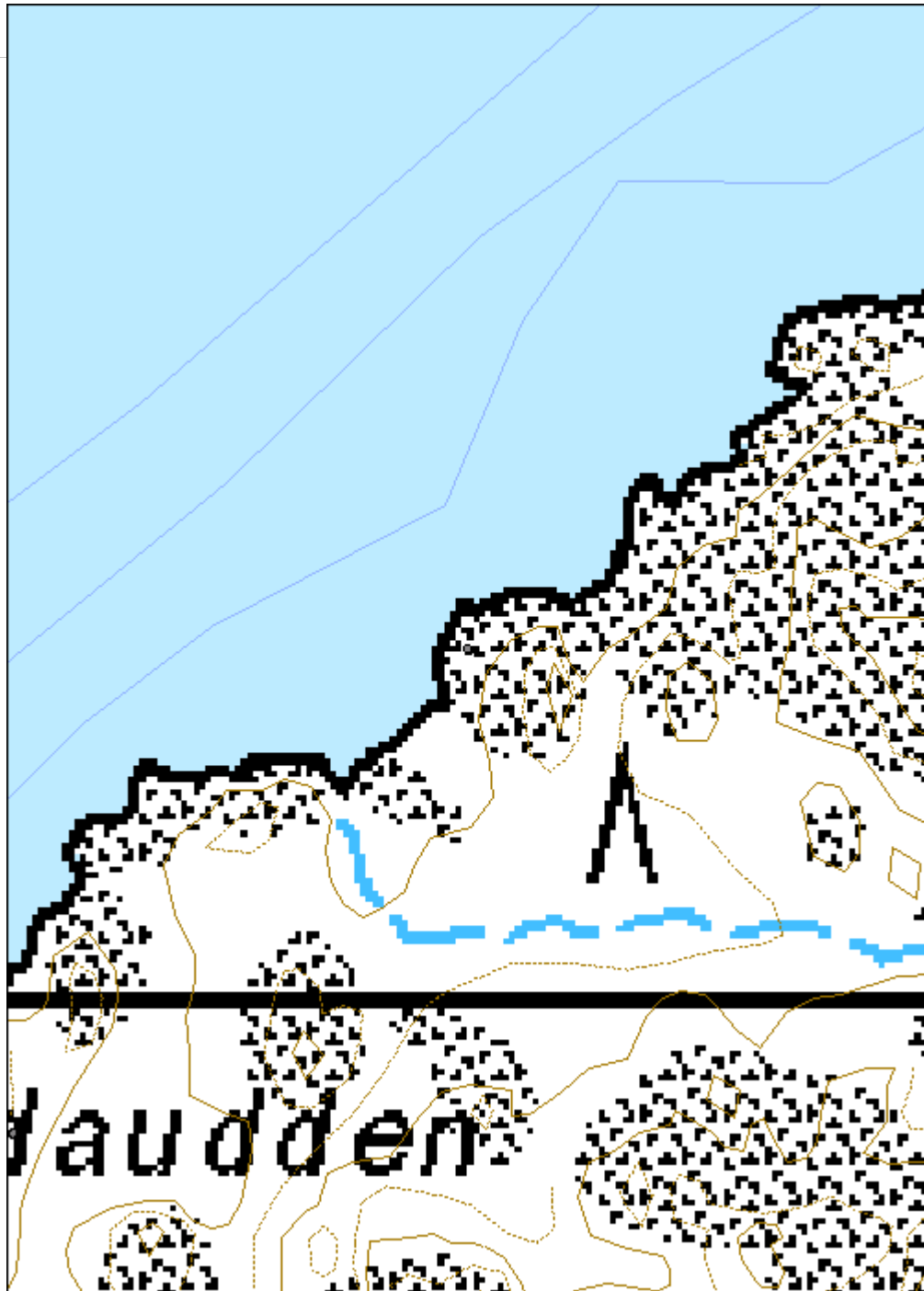
Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:	Kunto:	0 Ei määritelty
	Olotila:	2 Ei käytössä

Arvotus:	5 VAT/rky	Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
Selitys:	1993	Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
	 <p>Piirtokirjoitus.</p>

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6640117, Y 3307320	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Hamngadden kalastuspaikka	MH-tunnus: 134403
--	------------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6637248, Y 3307903	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

5.5 ha:n matalaa puustoa kasvava ulkoluoto Jussarön eteläpuolella.

Kohteen kuvaus

Alueeseen kuuluu vuonna 1998 löydetty kaksiosainen tomtning-jäännös, vuonna 2011 löydetty piirtokirjoitukset rantakallioissa sekä satamalahti, joka työntyy luodon sisään eteläkaakosta. Sisääntuloaukko (inlopp) on muutaman metrin levyinen, edelleen pienellä veneellä kulkukelpoinen salmi, joka avautuu savipohjaiseksi matalaksi lahdeksi. Lahden E-ranta on kalliainen ja W-ranta kivikkoisen. Paikassa on hyvä suoja aallokolta kaikkiin ilmansuuntiin. Lahden N-puolella on toinen pieni ja matala lahti, joka avautuu itään; aikaisemmassa maankohoamisen vaiheessa lahdet ovat muodostaneet kapean salmen ja pienen luodon. Suomen eteläisin arkeologinen jäännös.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Sesonkikalastuksessa käytetty kalakari. Jonas Hahnin kartassa 1751 satamalahti on nykyistä suurempi ja siinä on kaksi luotoa.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 20.7.2011.

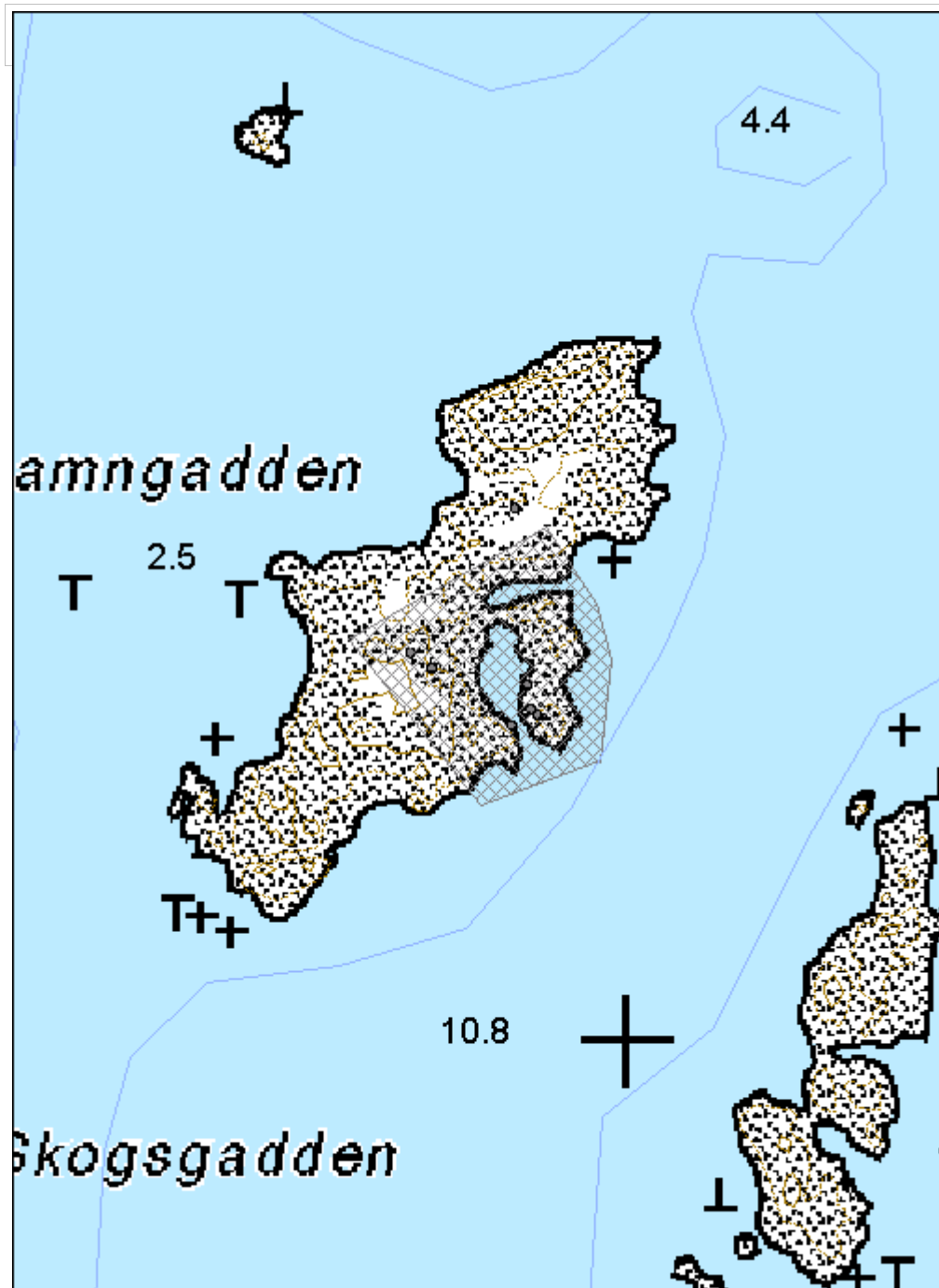
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6637248, Y 3307903	Mittakaava:	1:3572

Jussarö Hamngadden 1 kiinnityspultti	MH-tunnus: 134404
---	------------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaatti- selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6637236, Y 3307934	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Rantakalliossa satamalahden E-rannalla.

Kohteen kuvaus

Rantakallioon kiinnitetty rautapultti. Tasapäinen 12 cm pitkä rautatappi, jonka halkaisija on 18 mm. Tappi on lyöty kallioon porattuun reikään ja kiilattu kiinni kahdella rautanaulalla.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 20.7.2011.

Toimenpiteet

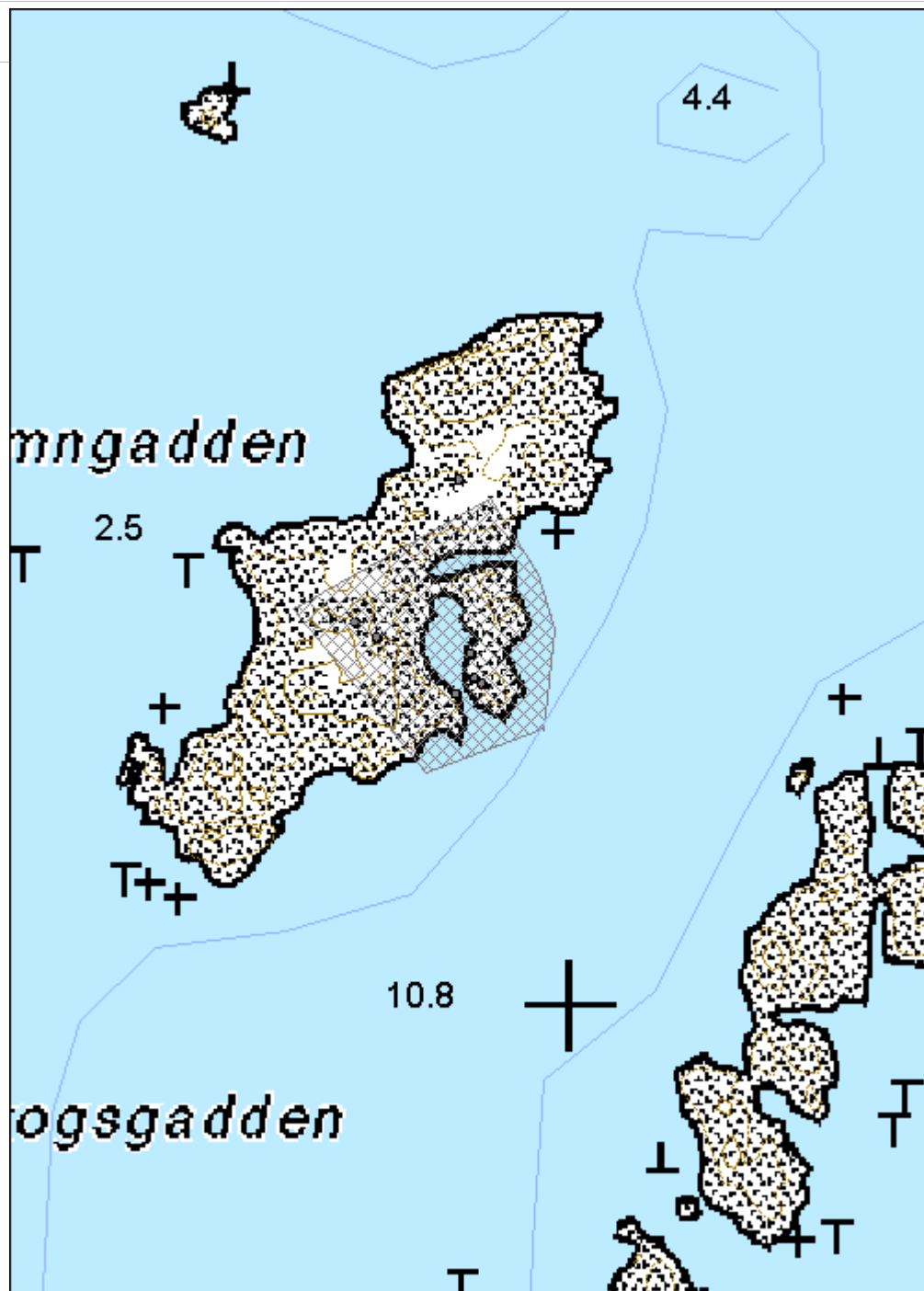
Tarkastukset

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo

Selitys:	Selitys:
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
	 <p data-bbox="491 972 1409 1043">Etualalla veneen kiinnityspultti 134404. Vas. taaempana piirtokirjoitukset, oik. salmen toisella puolella kiinnityspultti 134408. NE.</p>

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6637236, Y 3307934	Mittakaava:	1:3572

Jussarö Hamngadden 1 piirtokirjoitus	MH-tunnus: 134405
---	------------------------------

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6637216, Y 3307941	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Rantakallio satamalahden E-rannalla.

Kohteen kuvaus

Kallioon hakatut merkit O.B.B. (/) 82. alalla 24x17 cm2. Koristeelliset kirjaimet ja huolellinen 2-5 mm leveä meisselinjälki vaikuttavat iäkkäiltä. Luku 82 tarkoittanee vuotta 1882.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Nimikirjaimet ja vuosiluku 1882.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 20.7.2011.

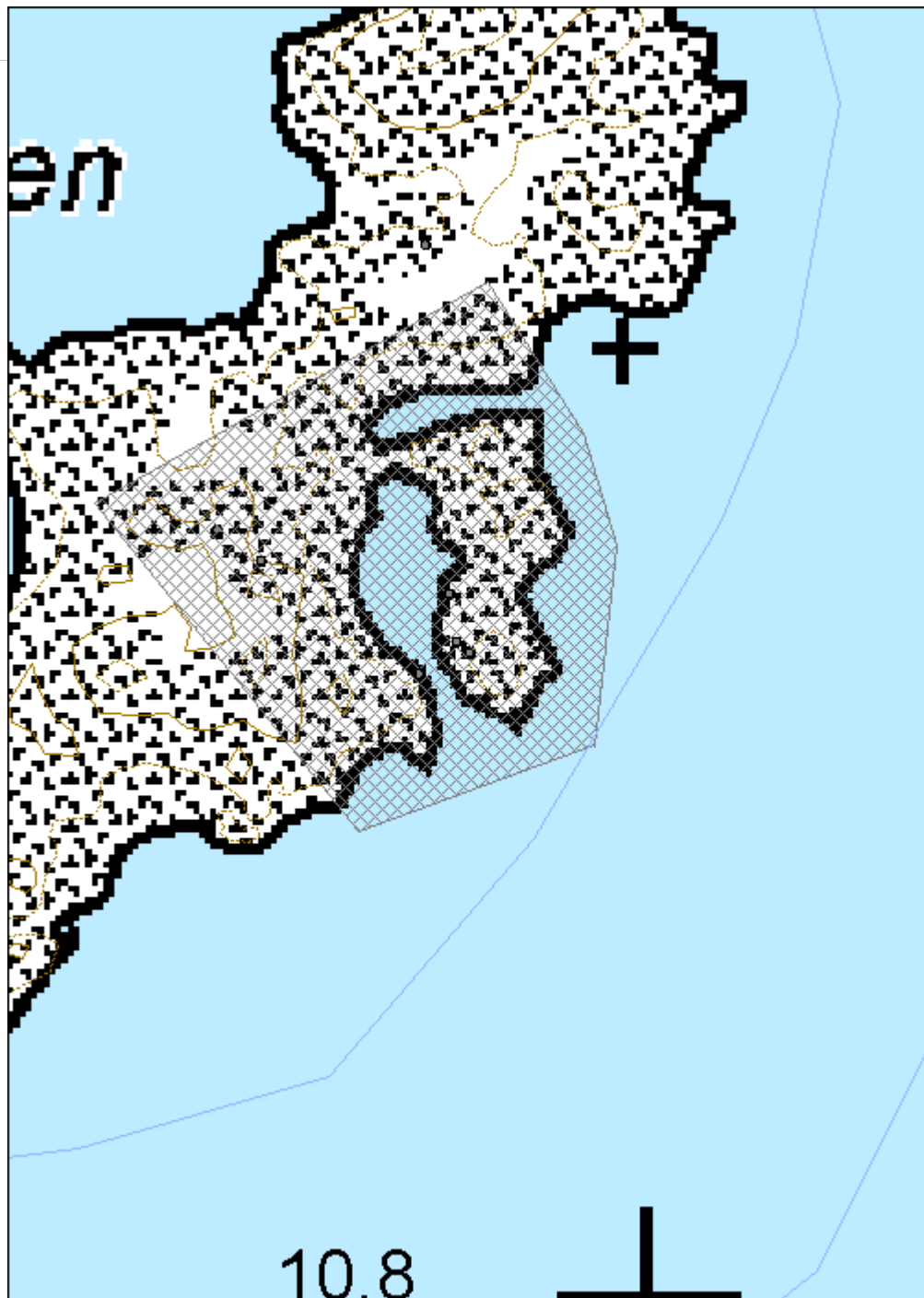
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo

Selitys:	Selitys:
Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty
	 <p data-bbox="491 974 678 1008">Piirtokirjoitus.</p>

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6637216, Y 3307941	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Hamngadden tomtning	MH-tunnus: 134407
------------------------------------	------------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:	2		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6637247, Y 3307871	Löydöt:	

Taustatiedot

Löytänyt Henrik Jansson käydessään inventoinnissa 1998 paikan päällä saaren nimen perusteella.

Ympäristön kuvaus

Hamngaddenin satamalahden E-rannan tuntumassa oleva louhikkoinen rinne, pirunpelto, kallion NE-puolella.

Kohteen kuvaus

Kaksi vierekkäistä *tomtning*-jäännöstä. Eteläisemmässä on suurista pyörityneistä lohkarista koottu L:n muotoinen kylmämuurattu valli, joka muodostaa N- ja E-seinämät. W- ja S-seinäminä ovat pystysuorat kallionpinnat. N-seinän pituus sisäpuolelta on 3.3 m, E-seinän 2.5 m. Vallin korkeus on noin 0.6-0.9 m. Lattiataso vaikuttaa tasaiselta, mutta on katajan peitossa. Pohjoisempi *tomtning* on soikea, sisähalkaisija noin 2.0 m. Pyörityneitä lohkaraita noin 0.5 m korkeana vallina, joka rajaa sisäänsä tasaisen lattiataason. Vallissa on aukko idän puolella. Katajan peittämä. *Tomtning*-jäännösten vallit ovat samanlaista ainesta kuin rantaan laskeutuvassa pirunpellossa. Kuten Henrik Jansson huomasi 1998, näyttää siltä, että kallionreunaa pitkin on avattu polku poistamalla kiviä reitiltä rantaan.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Suoritetun GPS-mittauksen perusteella muinaisjäännösrekisterin sijaintitietoja korjattu 50 m itään. Tapani Tuovinen 20.7.2011.

Toimenpiteet

Tarkastukset

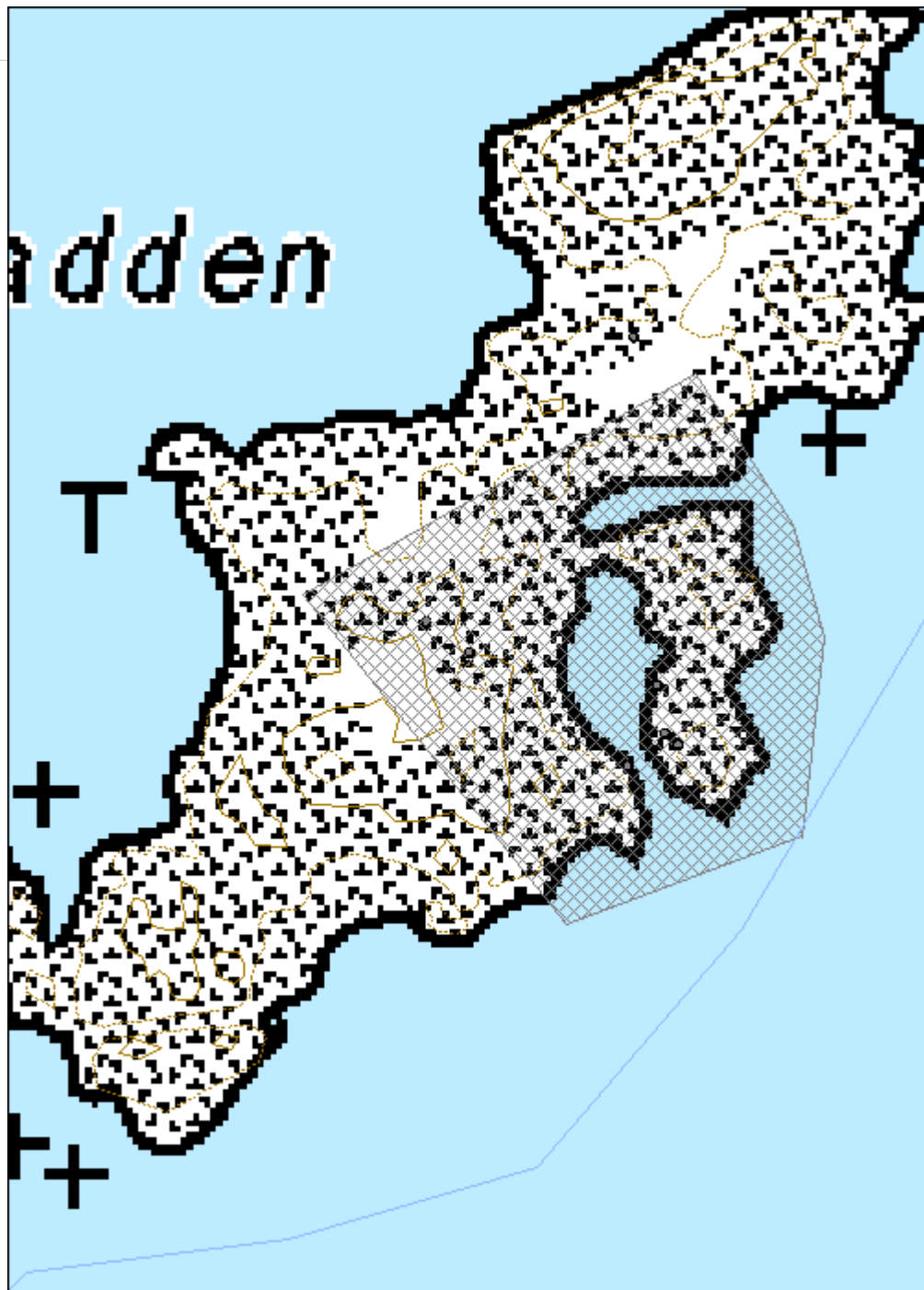
Viranomais- rekisterinro:	1000012721	Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

**Ympäristön
suojelu:** 0 Ei määritelty

Tomtning. S,

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6637247, Y 3307871	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Hamngadden 2 kiinnityspultti	MH-tunnus: 134408
---	------------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6637209, Y 3307924	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Rantakallio satamalahden W-rannalla, sisääntuloaukon kohdalla.

Kohteen kuvaus

Tasapäinen 14 cm pitkä rautatappi, jonka halkaisija on 17 mm. Tappi on lyöty kalliin porattuun reikään.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 20.7.2011.

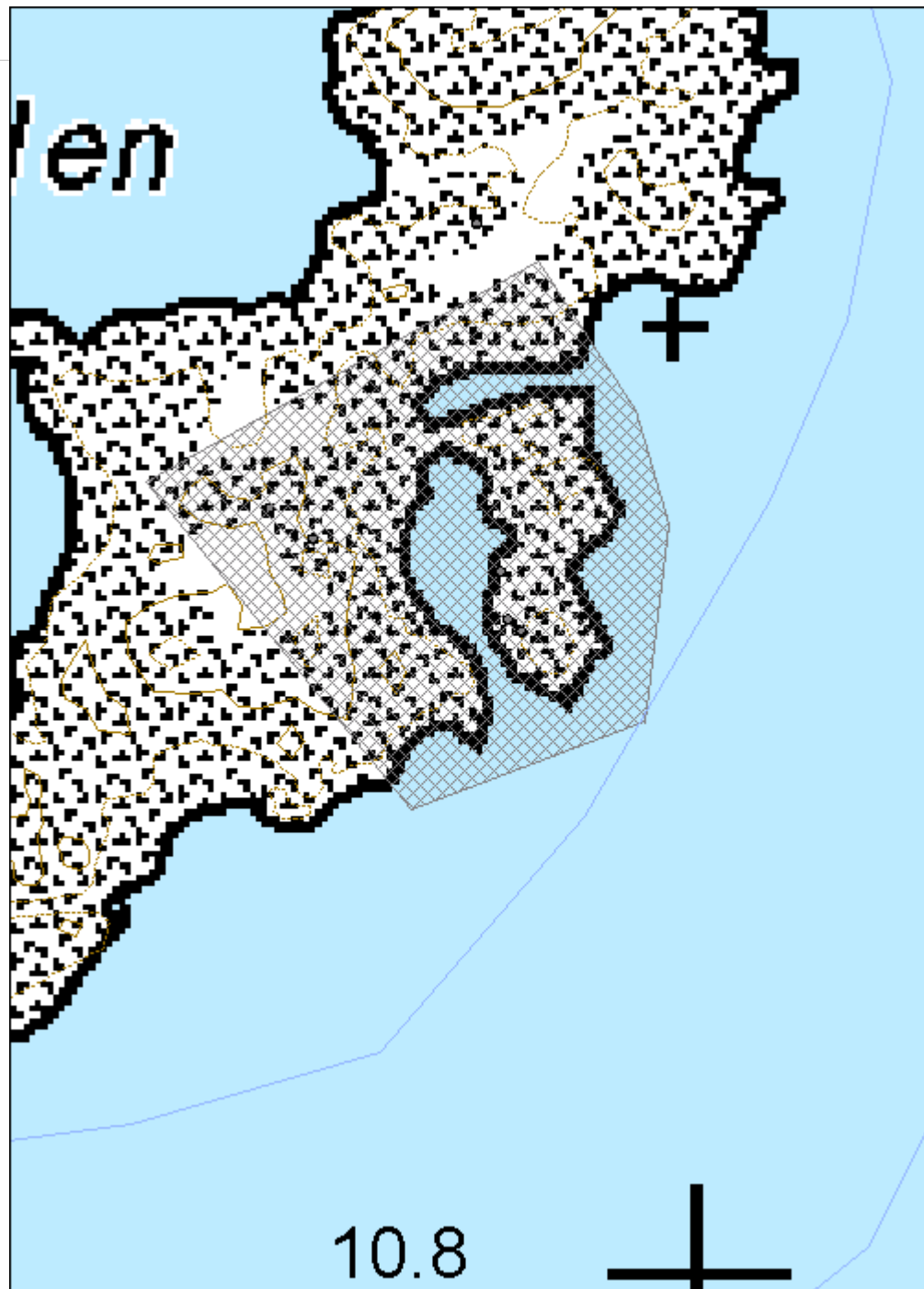
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
	 <p data-bbox="491 913 686 952">Kiinnityspultti.</p>

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6637209, Y 3307924	Mittakaava:	1:1786

Jussarö Hamngadden 2 piirtokirjoitus	MH-tunnus: 134409
---	------------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6637220, Y 3307937	Löydöt:	

Taustatiedot

Ympäristön kuvaus

Rantakalliossa satamalahden E-rannalla.

Kohteen kuvaus

Kallioon hakattu piirtokirjoitus T. N V S E R. Viisi viimeistä kirjainta on alleviivattu. Ala 38 x 10 cm². Karkea 6-10 mm leveä meisselinjälki.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Ei vaikuta iäkkäältä.

Lisätietoja

Tapani Tuovinen 20.7.2011.

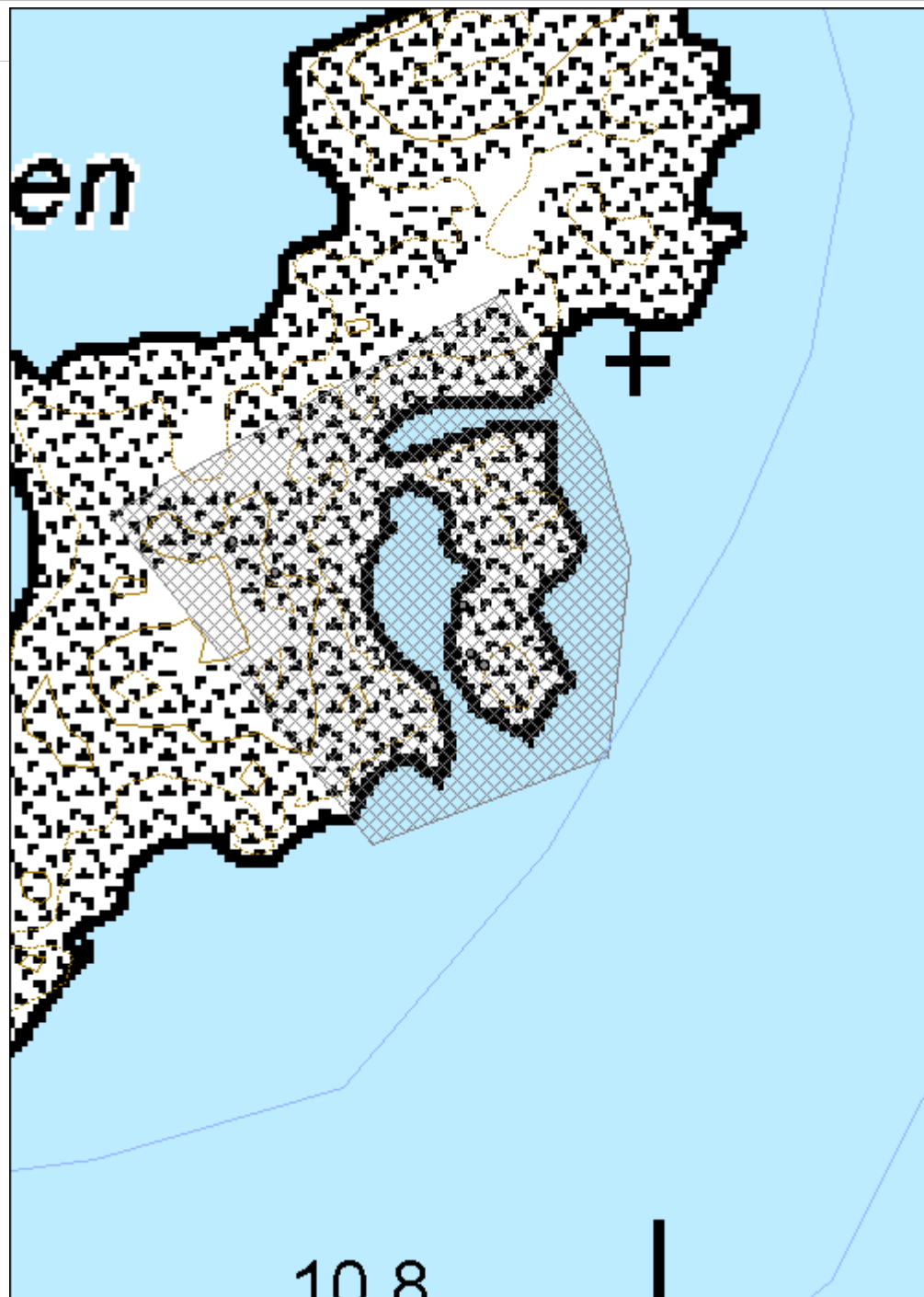
Toimenpiteet

Tarkastukset

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© <i>Metsähallitus</i> 2008 © <i>Maanmittauslaitos</i> 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6637220, Y 3307937	Mittakaava:	1:1786

Liitteet

Luettelo paikoista, joissa ennakkotietojen mukaan saattaa olla arkeologista kulttuuriperintöä mutta joista ei löydetty mitään.

1. Jussarön länsiranta. Paikka, jossa Jan-Peter Kivelä on havainnut piirtokirjoituksia rantakalliossa maihinnousun kieltokyltin lähellä. Kävin paikalla 24.5. ja 8.6.2011, mutta en löytänyt piirtokirjoituksia. *ykj p* = 6640222, *i* = 3307436 (GPS).

2. Jussarö. Reiskaan on merkitty rakennuksenjäännös (husgrund) Kullakojan lähelle paikkaan *i* = 3307747, *p* = 6640187. En havainnut paikalla sellaista 7.6.2011.

3. Kyrkogården. Muinaisjäännösrekisteri 1000012735. Paikalla Jussarön pohjoisrannan tuntumassa sanotaan olleen vanhan hautausmaan. Kyseessä on aika jyrkkä rinne ja kallioinen maasto, joten mahdolliset haudanpaikat ovat vähissä. En nähnyt mitään hautaamiseen viittaavaa 7.6.2011, enkä kaivanut koekuoppia.

4. Tjyckelbergsnäset. Jussarön eteläosassa (*ykj p* = 6639340, *i* = 3307500) on Cederlöfin (1986: 103) mukaan ollut ”en stensättning, antingen en gravplats eller en plats för åkallan. Den har bestått av en stor flat sten, omgiven av en cirkel av mindre stenar. Stensättningen är numera försvunnen”. Kiveystä ei löydetty.